

PRED KONFERENCO ZVEZE KOMUNISTOV V BREŽICAH

Krhke vezi med občino in podjetji

Komunisti bodo na sobotni konferenci kritično ocenili odnose med občinsko skupščino in delovnimi organizacijami — Pri ustvarjanju novih odnosov bodo posebej poudarili vlogo ZKJ, SZDL, sindikatov in drugih družbenih organizacij

Z reformo so v gospodarstvu začele močnejše delovati tržne zakonitosti. Delovne organizacije se vedno samostojneje odločajo za proizvodne programe in nadaljnjo razvojno usmeritev. Pri tem se vse bolj vežejo na banke in druge poslovne partnerje. Odnosi z občinsko skupščino dobivajo nove značilnosti.

Delovne organizacije postajajo neposredno odgovor-

ne za lasten razvoj in s tem tudi za napredek občine. Njihovi programi so osnova za srednjeročne in daljnoročne

programe gospodarskega razvoja občine. Pri planiranju razvoja družbenih služb in

Nadaljevanje na 4. str.

Priporočilo še ni zdravilo!

Z zdravstvenim domom Črnomelj so bile tešave že pred dvema letoma. Julija letos so se ponovile in še vedno trajajo. Občinska skupščina, Črnomelj je pred dvema letoma in tokrat veliko razpravljala o razmerah v zdravstvenem domu in sprejela več priporočil.

Priporočila pa niso zalegla veliko. Prizadeli so se namreč znali zelo lepo skriti za samoupravnimi organi in ognjevitlo malhati s samoupravnimi pravilnicami. Kar preveč so pordarjali samostojnost svoje delovne organizacije ter jo dokazovali z zakoni. Kaj več kot sprejeti priporočila pa občinska skupščina ni mogla. V naši samoupravni družbi je namreč zelo neprijetno, če ti kdo očita, da se vlikaš v tuje samoupravne pravice. Če ti kdo pri tem obe-

si velatista okoli vratu, si v lepi kaži...

Ob vsem tem pa je občinska skupščina celo širši samoupravni pravni organ, kot je svet zdravstvenega doma. Dolžna je usklajevati odnose v občini, zagotavljati proizvodnjo, šolstvo in zdravstveno varstvo. Da, tudi za zdravstvo je občinska skupščina sodobna. Zato je v primeru zdravstvenega doma storila vse, kar je bilo v njeni moči.

Sprejemala je priporočila... Priporočila pa kot vidimo, niso kaj prida učinkovala na red v zdravstvenem domu. Tudi občani, ki so bili zaradi prepira v zdravstvenem domu vsaj deloma prikrajšani za zdravstveno varstvo, si s priporočili niso mogli mazati ran in zdraviti bolezn.

M. JAKOPEC

Poleg prehrane otrok je zelo važno tudi otroško varstvo. Ni vseeno, ali vodita otroka v prvih letih nčzna materina roka in njena topla beseda, ali morda skuša oboje nadomestiti otroški vrtec, ali pa je otrok prepuščen samemu sebi in kvarnemu vplivu ulice. Tega se žal vse premalo zavedamo. Na sliki: malčki med igro v otroškem vrtcu v Črnomlju. (Foto: Ria Bačar)

POSVET O OTROSKEM VARSTVU V ČRNOMLJU

Otrokom predvsem dobro prehrano!

Udeležba ni bila najboljša, razprava o osnutku novega zakona o otroškem varstvu pa je bila temeljita — Osrednji problem je prehrana otrok, za šolske mlečne kuhinje na vseh šolah bi potrebovali 30 milijonov Sdin (po podatkih iz leta 1966), denarja pa ni

Osnutek novega zakona obeta boljše reševanje za dev otroškega varstva, so ugotovili na posvetu, hkrati pa so se vprašali, kako naj črnomaljska občina kot nezavita zagotovi denar za te

namene. Predlagali so, naj bi takšnim občinam kot je črnomaljska, dodelili pomoč iz republiškega rezervnega sklada. Nekaj denarja bi se zbralo tudi tako, če bi denar od mandatnih kazni za prekrške, ki jih izrekajo občinski sodniki za prekrške, uporabljali za otroško varstvo.

Govorec o materah samohranilkah so predlagali, naj bi dobili pravico do otroškega dodatka takoj ob zaoplitvi. Varstvo predšolskih otrok je nerazvito: vrtec v Črnomlju zajema samo 55 otrok, med njimi pa ni delavskih, ki so najbolj potrebni varstva. Vzrok je več izzne. — Delo zaposlenih mater-delavk, ki ob anketi, ki je bila razpisana, niso pokazale za vrtec posebnega zanimanja.

Vztrajati je treba pri sistematičnih zdravstvenih pregledih šolskih otrok in pošiljati čimveč socialno in zdravstveno prizadetih otrok v organizirane počitniške kolonije. V občini sta 102 duševno prizadeta otroka, 57 pa jih je v posebnih šolah po Sloveniji. Menili so, da bi se kazalo pogovoriti z občino Metliko o skupnem reševanju posebnega šolstva za te otroke. Govorili so tudi o mladoletnih prestopnikih.

Največ razprave je bilo o prehrani, saj zdravstveni delavci ugotavljajo, da je zlasti v prvih razredih osnovnih šol veliko otrok podhranjenih. Organizirano prehrano (malice) imajo samo v 3 šolah v občini, v šolskih mlečnih kuhinjah pa se hrani samo 30 odst. šolskih otrok. Ugotovili so da bo treba prav pri tem takoj ukrepati.

Prvoborca v Sovjetski zvezi

V ponedeljek, 6. novembra, sta odpotovala na proslavo 50. obletnice oktobrske revolucije v Moskvo znana prvoborca iz Krškega Jože Preskar-Ilja in Branko Mikolavčič.

S skupino 60 udeležencev NOV iz Slovenije si bosta ogledala zgodovinske ter kulturne zanimivosti Moskve in Leningrada in se srečala s sovjetskimi borci iz druge svetovne vojne. Vrnila se bosta 11. novembra.

Pozdrav mladini v SSR

Z občinske konferenice ZMS v Trebnjem so poslali pozdravno pismo mladini Sovjetske zveze in ji čestitali ob prazniku velike oktobrske revolucije.

Druga nagrada Šobarju

Uredništvo »TV 15« je 7. septembra letos ob obletnici oktobrske revolucije razpisalo natečaj za kratke sestavke pod geslom »Odmevi oktobra«.

Drugo nagrado na tem natečaju je prejel naš domačin Peter Šobar, upravnik pokrajinskega muzeja v Kočevju, in sicer za prispevek »Odmevi oktobra«, v katerem je opisal manj znane dogodke v Kočevju. Nagrada znaša 70.000 Sdin. V obrazložitvi ob podelitvi nagrade je žirija med ostalim navedla, da je Šobar popisal dogodke neposredno, zanimivo, preprosto in domljivo.

DANES:

- Avtomobilski deli s popustom str. 4
- Tovarna za 10.000 stanovanj str. 8
- Osemdesetletnica po belokranjsko str. 10
- Razgovor z državnim prvakom v Kočevju str. 16
- Konoc neredu in kraji str. 19
- in 36 malih oglasov in objav na zadnji strani.

Končno le enake osnove in razponi?

27. oktobra je zasedal izvršni odbor izobraževalne skupnosti Črnomelj. Razpravljal je o težah za izdelavo meril za financiranje izobraževanja. Ugotovili so, da izobraževalna skupnost s težami, ki so bile poslani iz republike, ni dobila nič novega, ker v črnomeljski občini že 2 leti v praksi uresničujemo napotke tez. Na zasedanju so z zadovoljenjem ugotovili, da bodo razponi osebnih dohodkov prosvetnih delavcev posameznih kategorij odslej med občinami vsaj približno enaki. Menili so, da bi bilo prav, ko bi bile najnižje osnove določene in enake za vse občine.

ISKRA Mokronog: bo kriza mimo?

Mokronoški obrat Iskre, ki je bil zaradi zastoja v prodaji elektrolitskih kondenzatorjev dalj časa brez dela, njegovi delavci pa so dobivali 80-odstotne osebne dohodke, je v začetku novembra spet delno obnovil proizvodnjo. Precej delavcev se vozi v pržanjsko tovarno, savor spada tudi mokronoški obrat.

SPET PRIDOBITEV ZA DOLENJSKI TURIZEM

Motel je šele začetek

Zdaj je na vrsti sodoben camping za 36 šotorov

V petek, 3. novembra, so ob priletku na avtomobilsko cesto pri Trebnjem araven črpalki in baze službe »Pomoč in informacije« odprli prvi PUTNIKOV motel v Sloveniji. Objekt ima 28 ležišč in restavracijo. Ker predstavlja motel šele začetek velike turistične postojanke, smo povprašali zastopnike PUTNIKA in občine o nadaljnjem delu.

V kratkem bo grosupeljsko gradbeno podjetje začelo urejati prostor med motelom in gozdom, kjer bo nastal sodobno urejen camping. Prostor za postavljanje šotorov bo imel razen tekoče vode, sanitarij in tušev tudi trgovino s prehranbenimi proizvodi, na voljo pa bodo tudi štirje apartmaji, prenočišča z več sobami.

Ker načrt o gradnji modernega kopaljšča za gradom se ni uresničil, med drugim tudi zaradi pomanjkanja vode v vodovodu, je v drugi fazi izgradnje turistične postojanke predvidena na nasprotni strani avtomobilske ceste ureditev kopaljšča na Temenici. Kopaljšče, ki bo imelo utrjene bregove in dno, bo z motelom in campingom povezano s prehodom čez avtomobilsko cesto, ki bo iz lahke železne konstrukcije.

50 LET OKTOBRA:

Sprejem pri Mihi Marinku

6. novembra je predsednik republiškega odbora za proslavo oktobrske revolucije Miha Marinko sprejel v Ljubljani v skupščini udeležence oktobrske revolucije iz Slovenije. Izmed 96 še živečih revolucionarjev se jih je sprejema udeležilo 80. Miha Marinko je udeležencem izročil spominske diplome in plakate. Iz našega področja so bili povabljeni: iz občine Brežice: Jože Kene iz Pišec in Anton Krhme iz Zakota; iz občine Črnomelj: Jura Špehar iz Damlja in Jože Konda z Osojnika; iz občine Kočevje: Franc Erjavec iz Podlesja in Andrej Marušič s Trate; iz občine Krško: Franjo Jakopec s Senovega in Tomaž Sladič z Reke, iz občine Novo mesto: Anton Pirnar z Broda in iz občine Trebnje Jože Oven iz Martinje vasi. Vsem udeležencem velike oktobrske revolucije čestita

mo in jim želimo še mnogo let življenja!

Do novembra 419 litrov krvi

Do 1. novembra so dali 1903 krvodajalci na novomeški transfuzijski postaji 415 litrov krvi, 386 krvodajalcev iz šentjernejskega in žužemberškega območja pa je dalo kri ljubljanskemu transfuzijskemu zavodu. Kri, odvzeta na novomeški transfuzijski postaji, je dobila novomeška bolnišnica. V tem mesecu bo imela sejo komisija za krvodajalstvo pri občinskem odboru RK v Novem mestu in bo razpravljala o potrebah po krvi v letu 1968. Na sejo bodo povabili tudi zastopnike političnih organizacij. V prihodnje naj bi tudi druge organizacije pomagale pripravljati krvodajalske akcije.

Novi motel v Trebnjem. (Foto: M. Vesel)

VREME

OD 9. DO 19. NOV.
Padavine nekako od 10. do 12. novembra in od 17. do 19. novembra. Vmes suho oziroma lepo vreme. Sneg deloma do nižin okrog 12. in zlasti 19. novembra.
Dr. V. M.

BREŽIŠKI POGLED NAZAJ IN NAPREJ

Tudi letos so se odborniki brežiške občinske skupščine s številnimi gosti, z oficirji domače garnizije JLA, z zveznimi ter republiški poslanci in s predstavniki delovnih organizacij zbrali na slavnostno sejo, na kateri je 29. oktobra govoril predsednik občinske skupščine Vinko Jurkas.

Ob tej priložnosti predstavljamo prebivalcem brežiške občine enoletni napredek ter razvoj gospodarstva in drugih služb v občini, saj je prav občinski praznik priložnost, da pregledamo prehojeno pot in hkrati pogledamo tudi v bodočnost. S spodnjimi podatki je obsežneje seznanil odbornike ObS in goste na slavnostni seji predzadnjo soboto tovariš Jurkas.

Na slavnostni seji občinske skupščine je predsednik Vinko Jurkas izročil spominska darila udeležencem oktobrske revolucije Ivanu Kostevcu iz Pavlove vasi, Jožetu Kenetu iz Pišec, Ivanu Klunu iz Bušee vasi, Ivanu Zajcu z Velikega Obreža in Antonu Krhnetu iz Trnja, brežiški pionirji pa so jih počastili s šopki cvetja. (Foto: M. Vesel)

Delo je edini vir bogastva. Preživelo se mora umikati. novim spoznanjem. Čas, ki smo ga v zadnjih dveh desetletjih preživeli, nam ni priznašal. Kljub težavam, ki so prihajale od leve in desne, pa smo vztrajali z zavestjo, da hočemo biti svobodni in samostojni. Prav zato smo v tako kratkem času naredili več kot kdaj prej v stoletju!

Kaj smo naredili v zadnjem letu?

Zaostreni ukrepi pri uresničevanju gospodarske reforme so terjali nove napore. Podatki za 9 mesecev kažejo, da so bili naši načrti tudi doseženi. Proizvodnja v občini je v 9 mesecih letos za 14,7 odst. večja od enakega lanskega razdobja. Narodni dohodek se je v tem času povečal za 11,2 odst., za 13,4 odst. pa so se povečala porabljena sredstva. To nam pove, da se stopnja ekono-

mičnosti v občini zmanjšuje. Število zaposlenih se je v tem času povečalo za 3,4 odstotka.

Povprečni neto osebni dohodki so se povečali za 10,6 odst., ostanek dohodka pa za 11,5 odst. Nekatere panoge, predvsem trgovina, imajo manjši ostanek dohodka; več so porabile sredstev, imajo večji OD, marže pa so nižje. — Delovne organizacije zdaj bolj skrbijo za lastna obratna sredstva, saj so se poslovni skladi v tem obdobju povečali za 274 odst., povprečna angažiranost poslovnih sredstev pa je večja za 83 odst.

Kljub težavam: Tudi letos nad milijardo dinarjev investicij.

V gospodarstvu smo letos v občini vložili 735 milijonov Sdin, v negospodarske panoge pa 430 milijonov. Industrija je od tega investirala 47.650.000 Sdin za nabavo op-

reme iz uvoza (Tovarna pohištva, Opekarna). Kmetijstvo je vložilo 80.500.000 Sdin za rekonstrukcijo poslovne zgradbe pri KZ Brežice in za nabavo mehanizacije. Nad 114 milijonov je bilo vloženo v gozdišne ceste, v nabavo mehanizacije in opreme v gozdarstvu, za plantažne nasade, agromelioracije, obnovo in druga gozdnoogojitvena dela. V prometu so za dobrih 39 milijonov nabavili novih avtomobilov.

Pomembne so bile investicije v gostinstvu. Za rekonstrukcijo starih objektov in za gradnjo novega olimpijskega bazena so porabili v Čateških Toplicah 298 milijonov, za razširitev restavracije »Na Griču« 137 milijonov, razlika pa je šla za nakup inventarja v drugih gostinskih podjetjih. Čateške Toplice in obnovljena restavracija ob avtomobilski cesti imajo zdaj vse pogoje za nadaljnji razvoj in občina la-

hko računa tudi na lep dohodek s tega področja. Kredite za Čateške Toplice je prevzel delovni kolektiv zavoda, medtem ko je bila razširitev restavracije »Na Griču« izvršena s sredstvi trgoveškega podjetja PETROL iz Ljubljane, kolektiv restavracije pa je prevzel objekt v najem.

V obrti letos ni bilo večjih vlaganj, razen manjše opreme.

Nepobrani davki — ovir za vse, ki so odvisni od proračuna.

Za stanovanjsko graditev je bilo letos porabljenih 238 milijonov Sdin, pri čemer so všteta tudi sredstva posameznih graditeljev. Za obnovo in modernizacijo cest smo porabili 155 milijonov Sdin, za manjša komunalna dela pa 15 milijonov Sdin. Tu so všteta sredstva delovnih organizacij, republike, občinski proračun in Cestno podjetje. Čeprav smo imeli pri izvrševanju letošnjega proračuna velike težave, ni prišlo do prekinitev investicijskih vlaganj v občini in delovnih organizacijah. Na račun obveznosti, ki izvirajo iz preteklih let, smo poravnali 212 milijonov Sdin, še 53 milijonov Sdin pa dolgujemo.

Do 20. oktobra smo dosegli 70 odst. letnega plana proračunskih sredstev; upamo, da se bo položaj do konca leta izboljšal, saj dolgujejo davčni zavezanci še vedno 382 milijonov Sdin.

Financiranje šolstva druge stopnje je ostalo žal še vedno odprto, čeprav smo medtem z odlokom določili ovrstejšje dohodke izobraževalni skupnosti. Več delovnih organizacij še vedno ne izpolnjuje svojih obveznosti tako, kakor smo se zmenili. Ker do-

V OBNOVLJENI RESTAVRACIJI »NA GRICU« je zdaj vsakdo zadovoljen, najbolj pa potitka in oddiha potrebni potniki. Prijetno presenečenje je tudi oprema in notranja ureditev obnovljenih prostorov, pri čemer je z večjo in domiselno roko sodeloval akademik slikar Miroslav Kugler iz Brežic. Njegove izvirne grafike krajijo tudi dve sobi v novi restavraciji. (Foto: M. Vesel)

tok proračunskih dohodkov ni enakomeren, imamo težave tudi pri financiranju izobraževalne skupnosti. Največ je nepobranih davkov od kmečke in obrtniške dejavnosti.

Vsi imamo razen pravice tudi dolžnosti!

Te dni se bo v občini začela razprava o perspektivnem razvoju gospodarstva in družbenih služb našega področja. Tudi to bo priložnost, da se vsak, ki hoče sodelovati pri oblikovanju in pri delu za razvoj občine, seznanj z osnovnimi nameni naših hotenj in da po svojih močeh tudi pomaga.

In kaj nas čaka v bodoče? Tu so načrti za obnovo gostišča in gradu Mokrice; tre-

ba je obnoviti proizvodnjo v prostorih KOVINE na Bizeljskem. Čaka nas delo za razvoj turizma in gostinstva, kmetijstva, obrtnišva in posameznih delovnih organizacij. Zaščitni je treba levi obalni nasip Save, dograditi 4 km ceste Brežice-Bizeljsko, 1 km ceste od Skopje do Krške vasi, čakajo pa nas tudi cestniška do gradu v Mokricah, Velika Dolina-Ponikve, zgraditev trgovine v Cerkljah in na Čatežu ter še marsikaj tako v mestu kot v vaseh. Gradnja osnovne šole v Brežicah in velika obnova šole v Artičah sta nadaljnji pomembni nalogi naše občine.

■ Zato vares ne bi smeli pozabiti; razen pravice imamo vsi občani tudi velike dolžnosti in obveznosti do skupnih nalog!

NAROČNIKOM V BREŽIŠKI OBČINI

V četrtek pred občinskim praznikom smo na zadnji strani našega lista pojasnili, da je bila za praznik Brežic in Novega mesta v pripravi številka domačega tednika na 32 straneh. Zaradi nujnih popravil rotacijskega stroja v tiskarni DELO v Ljubljani pa smo morali spreminiti načrt in zato šele danes objavljamo še dve strani gradiva za letošnji praznik brežiške občine. Naročnike in bralce prosimo, da upoštevajo odvisnost našega lista od razmer v ljubljanski tiskarni.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

MIROSLAV KUGLER: Pod brežiškim obzidjem

Neprecenljiv in nepozabljiv delež

Ze od leta 1848 so narodnostni boji v Brežicah in njihovi okolici oblikovali tu živeče ljudi v zavestne borbe za čloneško dostojanstvo in svobodo. K upor in boju so kilcale tudi ideje ter izkušnje velike proletarske revolucije, kalere 50-letnico slavimo letos. Tudi v Spodnjem Posavju so se njene ideje širile med našimi ljudmi z nezadržano silo. Mnogi možje in fantje so takrat pobegnili iz avstro-ogrške vojske, pojavljale so se različne socialistične skupine, v Velikem Obrežu je vzhrala rdeča zastava. Aktivno delo Partije je krepilo te ideje od njene ustanovitve vse do 1941. Ko pa je bila ogrožena prva država socializma in s njo oktobrska revolucija, so ideje revolucije pod vodstvom KP še močnejše zaživele in se sprejvrgle v oborožen upor proti fašizmu.

V težkih dnevih usodne odločitve v letu 1941, v metežu potujčevanja, preseljevanja na Hrvaško in v Srbi-

jo ter izseljevanje v zloglasno Stezijo se je na poziv CK KPS začel oborožen upor tudi pri nas. Po tragičnem uničenju krške skupine v Dobrovi so upor v Posavju neustrašeno nadaljevali komunisti in skopjevci v Brežicah in okolici. 28. oktobra je bila ustanovljena Brežiška četa. V spomin, priznanje in hvaležnost neustrašenim borcem slavimo na ta dan občinski praznik. Predani možje in fantje iz Brežic, Brezine, Krške vasi, Sentlenarta in Dobove so okrepili skupino Dušana Kvedra-Tomaža in Rudija Janhube. Okupatorjev namen, da bi izselil in potujčil del Slovenije, je bil s tem prekršan. Hkrati pa je bil naš boj velik prispevek pri obrambi sovjetske Rusije, oktobrske revolucije in pomemben delež v boju vseh delovnih ljudi sveta za nove družbene odnose. Nesrečno naključje in neizprosni boj so zahtevali, da so razen dveh padli vsi borci naše prve

čete. Hrabro so umrli za nas, ki še živimo, in za vse tiste, ki bodo živelj; nadaljujemo njihovo delo in jih zato ne bomo nikoli pozabili.

Na skromni ploščadi na čuvajnici v Brežini, na združnem domu v Dobrovi, na spomeniku v Krški vasi in na spomeniku pri brežiški postaji so vklesana imena naših prvih borcev. Seme upora, ki so ga sejali, je padlo na plodna tla. Čeprav je bila velika večina predvalstva preseljena, je s področja sedanje občine aktivno sodelovalo v NOB 2000 občanov, v štirih letih pa je padlo v bojih nad 200 borcev in aktivistov naše revolucije. To je krvni davek, ki ga je plačalo prebivalstvo brežiške občine. Velik je, neprecenljiv in nepozabljiv.

(Iz pozdravne besede predsednika Vinka Jurkasa na slavnostni seji občinske skupščine — 29. 10. 1967)

ČATEŠKE TOPLICE: poslej 12 mesecev na leto!

Otvoritev novih turistično-gostinskih objektov v Čateških Toplicah je bila osrednji dogodek letošnjih prireditev občinskega praznika v Brežicah. Tako se je letošnji 28. oktober pridružil tistim mejnikom v brežiški občini, ki pomenijo za gospodarski in vsestranski razvoj komune prav gotovo pomembno prelomnico. Že vrsto let posvečajo tako kolektiv zdravilišča v Čateških Toplicah kot odgovorni ljudje v občinski upravi vso skrb prav razvoju turizma in svojih zdravilnih toplic, ki dobivajo doma in po svetu iz leta v leto večji pomen. Prav letošnji uspehi in zadnji, lahko bi tudi rekli poskusni obisk večje skupine Švedov, so še bolj dvignili ugled zdravilišča in potrdili, da je v takem »iskanju kupcev in potrošnikov« rešitev iz sedanje krize, v kateri so vsa naša naravna zdravilišča.

V imenu kolektiva čateškega zdravilišča je predzadnjo soboto dopoldne pozdravil številne goste, predstavnike iz sosednjih občin ter oficirje domače garnizije JLA direktor zdravilišča Milan Sepetavec. Takole je opisal dosedanji razvoj in bodočnost zdravilišča:

»Na današnji dan, ko odpiramo nov olimpijski bazen, bar in kavarno v prostorih našega zdravilišča, slavi kolektiv Čateških Toplic novo veliko delovno zmago. S temi pridobitvami se nam odpirajo nove možnosti za povečanje prometa in kvalitete naših uslug za obiskovalce našega zdravilišča.

Kolikar je dostojno znano, so odkrili termo v Čateških Toplicah že 1797, vendar je katastrofalna poplava Save 1824 vrelec ponovno zasula. Šele 1854 so topli vrelec ponovno odkrili in takrat sta primitivno kopalnice opremlili z lesenimi stavljenimi in zaslitimi bazenom. Po prvi svetovni vojni, okrog 1924, je bilo kopalnice pregrajeno in modernizirano, čeprav seveda v zelo skromnem obsegu. Kmalu po drugi vojni so zdravilišče ponovno preuredili, nekatere objekte na novo dogradili, stare pa obnovili.

Izgradnja avtomobilske ceste Ljubljana-Beograd, kakor tudi hiter gospodarski razvoj Zagreba in okolice sta narekovala kolektivu zdravilišča nove naloge. Hitro naraščanje prometa in vedno večji priliv domačin kot tujih gostov sta nam z vso silo naložila dolžnost, da zgradimo nove in sodobnejše objekte, ki bodo lahko nudili kvalitetno zdravstvene in gostinske uslugе še tako zahtevnemu obiskovalcu.

Občinska skupščina Brežice in okraj Novo mesto sta že 1962 pomagala kolektivu pri zbiranju sredstev za sodelovanje pri najetju posojil in za izdelavo programov. Po ukinitvi novomeškega okraja in po priključitvi brežiške občine k celjskemu okraju se je v naše načrte »velikim

Odborniki občinske skupščine Brežice in gostje 29. oktobra dopoldne pred obnovljenimi poslopji zdravilišča v Čateških Toplicah med govorom direktorja Milana Sepetavca (Foto: M. Vesel)

razumevanjem vključila tudi okrajna skupščina v Celju. Že 1963 je kolektiv začel graditi prvi odprti bazen, širok 33x18 m, ki je bil odprt naslednje leto, hkrati pa je začel tudi graditi sodoben zdraviliški dom, v katerem so bili prvi gostje sprejeti 12. julija 1965. Kmalu po izgradnji teh objektov je zdravilišče začelo in postalo zanimivo ne samo za domače goste, temveč tudi za tujce.

REŠITEV: ZDRAVSTVENI TURIZEM

Uresničevanje gospodarske reforme, predvsem pa julija 1968 sprejeti ukrepi glede zdraviljenja zavarovancev, so

močno prizadeli tudi naše zdravilišče. Usahnil je dotlej tako zanesljiv vir pacientov, s tem pa tudi dolgoletna praksa že vpeljane »dela. Po zelo intenzivnih razpravah v kolektivu smo ugotovili, da je samo iskanje gostov izven meja naše domovine ter razvijanje zdravstvenega turizma lahko rešitev za naše finančne težave, ki so zdravilišču že kar usodno grozile. Za tako usmeritev pa samo novo zgrajeni objekti niso bili dovolj. Nujno je bilo treba usposobiti stare objekte zdravilišča in v njih urediti sodobne ležalne in rekreacijske prostore. Posebno smo občutili potrebo po plavalnem bazenu, saj so bile zmožljivosti dotakratnega bazena veliko premajhne za tako veliko kopalcev.

Pri razpravah o graditvi velikega, modernega plavalnega bazena se je vedno znova porajala želja, kako bi tak bazen usposobili tudi za zimsko kopanje na prostem in s tem odpravili mrtvo sezono. Upam, da nam je sedanja rešitev to že omogočila.

KAJ VSE JE LETOS NOVEGA V TOPLICAH?

Seveda pa se kolektiv zdravilišča zaveda, da bi te svoje želje in načrte zelo težko uresničil, če ne bi bilo potrebnega razumevanja pri organih naše republike, predvsem pa pri republiškem skladu skupnih rezerv gospodarstva SRS, ki nam je odobrila 252 milijonov starih dinarjev kredita. Občinski rezervni sklad je prispeval 7 milijonov Sdn, Kreditna banka Celje pa 10-odst. garantni polog. S temi sredstvi smo letos adaptirali in sodobno opremlili hotelski objekt z 80 ležišči, v nekdanji restavraciji zgradili ekskluzivni nočni lokal, kavarno, banketno sobo, moški in ženski frizerski salon ter koz-

metični in pedikerski salon, v katerem se bo moč kopati na prostem vso jesen in zimo, so v Čateških Toplicah zadnje tedne in mesece pridobili oz. na novo opremlili še 80 ležišč v obnovljenem hotelskem objektu, novi bar, kavarno in banketno sobo, moški ter ženski frizerski salon ter kozmetični in pedikerski salon. V stavbi ob novem bazenu pa bodo do 20. novembra uredili še novo restavracijo, delikatesno trgovino, kuhinjo, recepcijo in sanitarije za novi avtokamp.

ou Vehovarju, inž. Nives Vehovar, inž. Zivi Baraga, tov. Čolarju ter vsem drugim sodelavcem za izredno hitro izdelavo projektov in programov. Zahvaljujem se gradbenemu podjetju PIONIR iz Novega mesta za hitro in solidno izvršena dela, posebno še tov. Gorišku, vodji našega gradbišča. Hvala gre tudi vsem izvajalcem inštalacijskih in obrtniških del, nadzornemu organu, tovarnišu inž. Karlu Filipčiču ter stariščinam in vojakom V. P. 9080 iz Petrinje, posebno pa še podpolkovniku tov. Grahku, ki nam je kot vsa druga leta tudi letos rad priskočil na pomoč. Naj se zahvalim na koncu še vsem tistim, ki jih nisem posebej imenoval, pa so kakorkoli sodelovali ali pomagali pri gradnji zdravilišča Čateške Toplice!

PRIZNANJE IN ZAHVALA OBČINSKE SKUPŠČINE KOLEKTIVU ZDRAVILIŠČA

Predsednik občinske skupščine Viko Jurkas se je nato v imenu občine ter vodstev vseh organizacij in kolektivov v komuni toplo zahvalil članom delovnega kolektiva Čateških Toplic za obsežno in prizadevno vztrajno delo, s katerim so dosegli tako lepe nove uspehe. Pozval jih je k dobremu nadaljnjemu delu v korist lastnega kolektiva in celotne občine, ki je z novimi objekti in napravami naredila izredno velik nadaljnji korak v turistično in zdraviliško gospodarstvo v občini.

Zatem je prerezal trak pred vhodom v obnovljene prostore nekdanje restavracije, vsi gostje pa so si z občinskimi odborniki vred nato po vrsti ogledali kavarno, banketno sobo, nočni lokal, frizerski salon, nov olimpijski bazen, ki ga že obdajajo montažne zaščitne stene iz tankih polivinilskih plošč, ogledali pa so si tudi prostore, ki bodo obnovljeni do 20. novembra.

Nad vsem, kar smo tokrat videli v obnovljenih Čateških Toplicah, smo bili prijetno presenečeni, saj ni bilo treba nikomur posebej dokazovati, da so se Čateške Toplice zdaj zares že uvrstile med najsodobnejša jugoslovanska naravna zdravilišča. To pa je ugotovitev, ki hkrati spodbuja in obvezuje kolektiv zdravilišča, da bo kar najgospodarneje vodil in usmerjal svoje premoženje, ki daleč presega meje domače občine in slovenske republike.

TOŠE GOSNIK

OPRAVLJEN JE IZPIT PRED DOMAČIMI IN TUJIMI GOSTI!

Z dograditvijo teh objektov se Čateške Toplice uvrščajo med najsodobnejša zdravilišča v Jugoslaviji.

Zanimanje za naše zdravilišče se je v zadnjih letih

močno povečalo; zdaj nas ne obiskujejo samo gostje iz sosednjih držav Evrope, temveč tudi že z drugih kontinentov.

Menim, da smo letos uspešno opravili izpit pri razvijanju zdravstvenega inozemskega turizma in da je s tem zagotovljena tudi solidna podlaga za obstoj in nadaljnji razvoj našega zdravilišča.

Ob tej priložnosti se najtopleje v imenu kolektiva zahvaljujem vsem, ki so nam pomagali pri uresničevanju naših načrtov: upravnemu odboru republiškega sklada skupnih rezerv gospodarstva SRS in inž. Mejaku; Kreditni banki v Celju in občinski skupščini v Brežicah za odobrene kredite; Turistični zvezi Dolenjske, Projektivnemu biroju Trbovlje, predvsem pa tudi projektantom: inž. Fran-

FRIZERSKI SALON V ČATEŠKIH TOPLICAH že dela v obnovljenih prostorih; razen gostov zdravilišča radi zahajajo sem tudi Brežičani. Ob novem salonu bodo kmalu odprli še kozmetični in pedikerski salon, kar bo za še večje udobje gostov v zdravilišču prijetna novost

Olimpijski bazen v Čateških Toplicah je gradilo novomeško SGP PIONIR. Na sliki: šef delovišča Darko Gorišek in glavni delovodja Maks Žižek pozorno opazujeta, kako se veliki zimski bazen polni z vodo. Videti sta zadovoljna, ker je bilo delo solidno opravljeno (Foto: J. Teppey)

Kolesa se vrtijo samo naprej

Casi so takšni, da pri predstavljanju podjetja povemo najprej, kako stoji v reformi... Pri tem s podjetjem Avtopromet-tuzemska špedicija GORJANCI Novo mesto ni zadreg. »Nasa kolesa se vrtijo vedno naprej« pravijo sami o sebi. Ob pravem času so se pripravili na reformo, zato jim ni hudega.

36 avtobusov, ki prevažajo potnike na skupno 4700 km dolgih 27 potniških progah, ter tovornjaki s skupno nosilnostjo 1000 ton tovora so do 31. septembra letos ustvarili 1 milijardo 300 milijonov Sdin vrednosti. Plan za to obdobje je bil dosežen 109-odst.

Letos bodo zbrali za 210 milijonov Sdin amortizacije, ki bo zadoščala za obnovo tovornega in avtobusnega voznega parka. Prav 20-odst. amortizacija v tovornem in 24-odst. v avtobusnem prometu (uvedli so jo že pred 8 leti) jim je pomagala, da so pričakali reformo pripravljeno. Do 31. septembra so zbrali za 76 milijonov Sdin skladov, ki jih uporabljajo za obratna sredstva. Edina večja težava bi bilo morebitno sprejetje predlaganega povznanja cestnih taks in podražitev goriv, o čemer se govori. Če bi bilo to sprejeto, ne bi ustvarjali niti dinarja skladov več.

Na avtobusih ne bo več sprevodnikov?

Ce verjamete ali ne, na vsaki avtobusni progji morajo GORJANCI odšteti 20 odst. ustvarjenega izkupička za stroške, ki jih imajo s sprevodniki. Konkurenca terja pocenitev prevozov in v odpravi sprevodnikov je velika notranja rezerva. Počasi jih bodo ukinili na večini prog, jih prekvalificirali in zaposlili v tovornem prometu kot voznike.

Delo sprevodnikov bodo nato opravljali vozniki. Ti zdaj niso dovolj zaposleni, zlasti na krajših, lokalnih progah, kjer traja vožnja sorazmerno malo časa, avtobus pa na končni postaji čaka nekaj ur, preden se po isti poti vrača.

Manj avtobusov, pa ti bolj polni

Ce potujete z avtobusi po tistih progah, ki vodijo v večja mestna središča in skozi gostejše naseljena področja, lahko opazite, da vozil tam zelo veliko avtobusov. Nekateri so napolni ali pa zelo polni. Kaj je vzrok?

Vsa avtobusna podjetja se se potegovala za takšne proge, ker so si tam obetala veliko potnikov. Nato pa je bilo iznenada preveč avtobusov in premalo potnikov. Nelokalna konkurenca je iz zelo rentabilnih prog naredila nerentabilne. Hkrati pa je bila

na mnogih lokalnih progah v avtobusih velika gneča. Ta nedoslednost bo v bodoče odpravljena s podrobnejšimi dogovori med avtobusnimi podjetji in s popolnejšimi voznimi redi.

Pri GORJANCIH se zelo zavzemajo za varnost potnikov v avtobusnem prometu. Vsak voznik avtobusa mora opraviti, preden je sprejet, psihotehnični pregled na kliniki v Ljubljani. V podjetju nenehno bedijo nad njegovo vožnjo, poseben pravilnik pa s kopico določil odreja voznikove dolžnosti. Voznik je za vsak najmanjši prestop v podjetju brez usmiljenja kaznovan. Preventiva je v podjetju zelo ostra, želijo pa, da bi bili miličniki na cestah in sodišča pri kaznovanju enako odločni!

Ne smemo biti preveč zahtevni!

Podjetje GORJANCI posluje na ekonomskem računu. S prevozi potnikov in tovora mora ustvariti toliko denarja, da lahko vzdržuje vozila, plačuje zaposlene in odvaja družbi dajatve, ki so predpisane. Prebivalci z različnih koncov našega področja tega morda ne vedo, saj so v zahtevah po uvedbi novih avtobusnih prog nemalokrat prevlekopotezni.

Oglejmo si nekaj primerov, da bomo lažje razumeli, za kaj gre. GORJANCI so na željo in zahteve prebivalcev odprli progjo Novo mesto-Reka (čez Belo krajino), na kateri je letos za 3 milijone 300 tisoč Sdin zgube, na podaljškem progjo Novo mesto-Karlovac do Zagreba je 2 milijona 140 tisoč Sdin zgube in na progji Dolenjske Toplice-Sentjerneje (na tej progji ni sprevodnika!) je 1 milijon 60 tisoč Sdin zgube. Prebivalci so te proge zahtevali, GORJANCI so jih uvedli, toda kdo naj krije zgubo?

Nekaj podobnega je s pro-

go Crnomelj-Semic-Dolenjske Toplice-Zužemberk-Ljubljana, ki je bila uvedena na vztrajne zahteve področnega prebivalstva. Proga je nerentabilna. GORJANCI je ne bodo ukinili, ker bi ostalo nato precej prebivalcev Topliške doline in dela Bele krajine brez povezave z Ljubljano. Ukinjen bo samo del te proge od Dol. Toplice do Ljubljane, potniki pa bodo presedali na novomeški avtobus. Izguba s tem ne bo v celoti odpravljena, toda prebivalcem bo ustrezno.

Kot potniki torej ne moremo in ne smemo zahtevati več, kot plačamo, saj podjetje GORJANCI živi od denarja in se spopada z reformo kot vsa druga podjetja. Avtobus ne more voziti po progji, na kateri je samo 10 potnikov, pa čeprav bi bilo s tem prebivalcem še tako ustrezno; v vsakem avtobusu je namreč prostora za 40 potnikov!

Eden najsodobnejših in najudobnejših avtobusov domače proizvodnje je avtobus »Dubrava«, ki ga izdeluje tovarna FAP. GORJANCI imajo med svojimi avtobusi 6 »Dubrav« in enega TAMOVEGA »Jancza«, ki za »Dubravami« prav nič ne zaostaja. (Foto: M. Moškon)

Avtoservis SGP PIONIR v Novem mestu

Najsodobneje opremljena avtomehanična delavnica na Dolenjskem

Avtomobili na naših cestah so vsak dan hitrejši in tehnično vedno bolj izpopolnjeni. Prav zato je potrebno za vzdrževanje, kontrolo in popravila avtomobila vedno več znanja in tehničnih pripomočkov. Pogosto slišimo pritožbe voznikov, da jim tresse volan, da vozilo ne drži smeri, da se težko krmili, da se neenakomerno obrabljajo gume itd. Čas, ko so okvare, ki povzročajo taka stanja, ugotovili kar na oko, za nami.

Sodobno opremljena avtomehanična delavnica SGP PIONIR v Novem mestu pa je že kos takim zahtevam.

OPTIC — ALIGNER HPA

Optična naprava za kontrolo podvožja osebnih avtomobilov. Te dni so jo montirali in jo že s pridom uporabljajo pri avtoservisu SGP PIONIR. Napravo sestavljata dva projektorja, razne tabele, grafikon, posebno izoblikovan jasek in drugo. Naprava je danske proizvodnje in letosnje izdelave.

Kaj vse lahko kontrolirajo in ugotavljajo s pomočjo te naprave?

□ Stekanje koles (»špura«) — kontrola predpisane stežkanja sprednjih koles, ki je zato, da se gume ne obrabijo, neenakomerno in da je krmiljenje prijetejše.

□ Previs kolesa — kontrola kota, pod katerim morata biti prednji kolesi nagnjeni v vertikalni smeri navzven.

□ Nagib premnega svornika — kontrola kota, pod katerim mora biti premni svornik nagnjen v vertikalni ravni navzven, da se udarci pri vožnji porazdele in oslabe.

□ Zaostajanje koles — to je kontrola nagiba premnega svornika, ki mora biti za določen kot nagnjen v vertikalni ravni v smeri vožnje. Nagib je potreben zaradi lažjega krmiljenja in zaradi tega, da vozilo obdrži smer.

□ Zatekanje koles — kontrola kota levega in desnega kolesa pri vožnji v krivinah, kjer mora imeti notranje kolo (pri zavijanju na desno) večji kot od zunanjšega.

Vse te meritve odčitavajo na grafičnih zaslonih s pomočjo svetlobnega žarka. Za vsa vozila so predpisani podatki in odstopanja. Podatke, ki jih dobijo pri meritvah, primerjajo s podatki na tabelah, ki jih imajo za nekaj sto vrst avtomobilov zadnjih štirik letnikov. Vse našteje kontrole napravijo za 1500 Sdin.

EDINA V SLOVENIJI!

Napravo za hitro preizkušanja stežkanja koles (špura) imajo pri nas montirano le v PIONIRSKEM avtoservisu. Postopek kontrole je takle: vozilo počasi zapeljemo s prednjim in zadnjim levim kolesom čez posebno gibljivo ploščo. Okvaro signalizira ta kazalec na instrumentu in signalna lučka. Kolikšna je okvara, se mora ugotoviti na prej opisani optični napravi. Če naprava ne signalizira, je znak, da je stek koles v redu. To kontrolo vam napravijo pri PIONIRJU za 300 Sdin.

URAVNOTEŽENJE KOLES

Delo opravijo na najnovejšem avtomatičnem stroju

HPA. Naprava sama ugotovi težo uteži in mesto, kam jo morajo pritrditi. Delo za eno kolo stane 500 Sdin, uteži pa so po 200 Sdin.

MODERNA LAKIRNICA

Kabina za lakiranje avtomobilov, ki so jo te dni dokončali, je zgrajena in opremljena v stilu največjih tehničnih dosežkov. Prostor je ločen od drugih, opremljen z brezhibnimi ventilacijskimi napravami in z drugimi potrebnimi pripomočki.

AVTOMEHANIČNA DELAVNICA

Opremljena je s stolom za preizkus vseh električnih agregatov in naprav, na katerem hitro in precizno ugotovijo sleherni napako. Imajo tudi preizkusni stol za kontrolo vbrizgalnih črpalk pri Dieslovih motorjih z vsemi pripadajočimi instrumenti, kjer ugotavljajo napake in kontrolirajo pravilno delovanje teh črpalk.

REDNI SERVISI

Avtoservis PIONIR opravlja redna servisna popravila za vozila ZASTAVA, RENAUULT in TAM. Zaradi še neurejene dokumentacije pa

še ni služil redni servis za vozila VW, na katerega se že nekaj časa pripravljajo. Zdaj opravljajo na volkswagnih vsa izvenarancijska dela.

OBRAT V METLIKI

Po začetnih težavah, ki so jih imeli z novo zgrajeno delavnico v Metliki, se zdaj že kažejo vsak dan boljše rezultati. Prizadevajo si, da bi tudi v metliškem obratu bili kos vsem zahtevam, ki jih imajo s popravili avtomobilov.

VSAK DAN 28 AVTOMOBILOV

Vsak dan popravijo v avtomehanični delavnici PIONIR povprečno 20 osebnih in 8 tovornih avtomobilov. 50 odst. je malih popravil, za katera porabijo 2 uri do 10 ur; 30 odst. je srednjih popravil in porabijo zanje 16 do 50 ur; 20 odst. pa je večjih in generalnih popravil.

ZAUPAJTE AVTOSERVISU PIONIR!

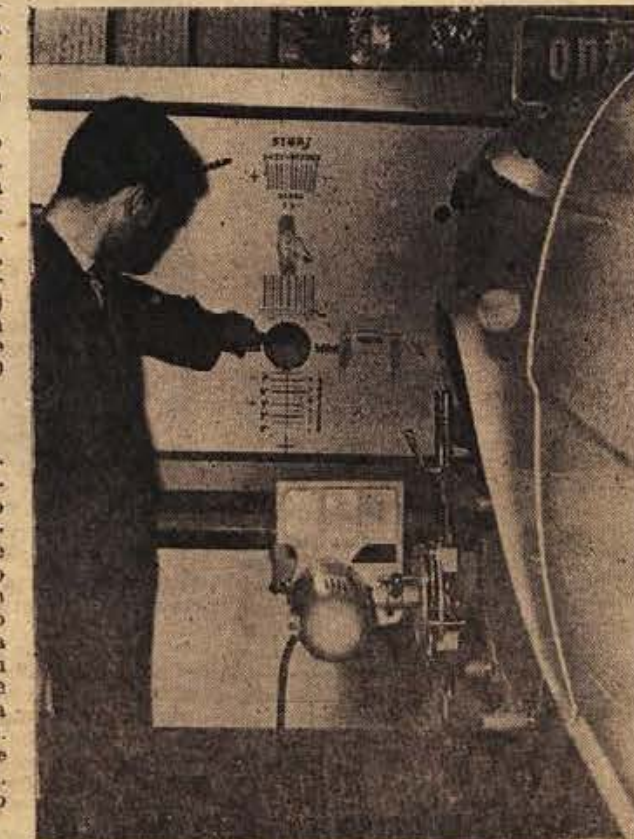
20-letne delovne izkušnje in tehnično izpopolnjevanje zagotavljajo kvalitetne usluge v avtomehanični delavnici SGP PIONIR, kjer skrbi za to sposoben in prizadeven 50-članski kolektiv.

Naprava za hitro kontroliranje stežkanja koles, kakršno imajo v Sloveniji le v Pionirjevem avtoservisu.

Od vzdrževanja vozil je odvisna varna vožnja. Tega se pri GORJANCIH dobro zavedajo. Voznikom in mehanikom so v pomoč sodobne naprave in dobro opremljeni avtomehanični delavnici. (Foto: M. Jakopec)

Kontrola stežkanja koles (špura) na optični napravi, na kateri se kontrolira tudi celotno podvožje osebnega avtomobila. (Foto: Mirko Vesel)

Osemdesetletnica po belokranjsko

Ob vesoljnem potopu, pravi stara ljudska bajka, so se rešili le štirje ljudje. O treh povest molči, četrti — Slovenec — pa je na visokem hribu pričel plezati po mogočni vinski trti. To je bilo bogu Kurentu tako všeč, da je sklenil človeka, ki se je v smrtni uri oprijel njemu posvečene rastline, rešiti. Vesoljnega potopa je bilo konec, Kurent pa je dal reše-

nemu človeku ajdov klas in kos vinske trte. Naš davni prednik, rešen s pomočjo boga vina — Kurenta, je odšel po svetu in na bregovih Jadrana zasadil vinsko trto, ki mu je bogato obrodila. Posihdoba se Slovenci s hvaležnostjo v srcu spominjajo svojega rešitelja Kurenta in pridno praznijo z vinom napolnjene bokale...

Počeva mama — Neža Plut iz Vavpčice vasi pri Semiču

Trgatev je za nami, v sode se je nateklo kar precej kapijice, mošt je vedno manj kalen, vedno manj je mošt in vedno bolj vino, mati praznuje osemdesetletnico, pridite, je po osebnem odposlanca sporočil v začetku oktobra Počev oče — Jože Plut iz Vavpčice vasi pri Semiču dolgo pričakovano vest. — Drugo nedeljo v oktobru vas pričakujemo, je še dodal, omenil takole po ovinkih novino, grozdje, ki da ga je še nekaj ostalo, in se cel kup drugih dobrot. Kdo bi se prijaznemu vabilu izmikal, posebno če, da ga spremlja vonj po ocvrtih piščancih in širok belokranjski nasmehek!

Nekje nad Tajebirtom se nam je prešerno nasmejalo sončen belokranjski nedeljski dopoldan, nas počedegetal v nos, prijazno pokimal. Spremljevalka Mima, ki je prva leta zakona preživela v Semiču, je vneto pripovedovala, da je to to, ono tam pa nekaj čisto drugega, da je tu doma ta, tam pa nekdo drug, da je tamle še posebno lepa žila, sam pa sem z nogo na zavori skušal krotiti vrtoglave belokranjske strmine, v mislih prisluškoval klepetu ropotcev po vinogradih in modrovanju semiških očancev v seneli za zidanim ter misli na osem desetletij Počeve mame.

Najprej trgatev, potem jubilej

Praznovanje pri Počevih v Vavpčici vasi pri Semiču je bilo v polnem razmahu. Stevilni gostje, v glavnem bližnji sorodniki, so veselo rožljali z noži in vilicami po krožnikih in pospravljali poslednje ostanke nečesa, kar je bilo še dan pred tem domača žival. Sredi med njimi, praznično opravljeni, mati z nagubanimi osmili desetletji, srečno nasmejana. Vse to je zaradi nje...

Mati je imela rojstni dan že prej, septembra, je povedal Počev Jože, stoda praznovanje smo prestavili na

primernejši čas, ko je manj dela. Prav tedaj je bila trgatev, pa tudi drugega dela je bilo čez glavo, tako da za veseljačenje nismo imeli kaj prida časa. Zdaj pa smo v glavnem po poljih in vinogradih že postorili, vino je tudi že kar dobro, pa se bomo malo povesečili. Tako je pač pri nas: tudi osemdesetletnica se mora umakniti trgatvi... Počev oče je trden belokranjski kmet, že v letih sicer, vendar živav, prebrisan, iznajdljiv. Vidi se mu, da ljubi življenje, delo, vino, smeh in še kaj.

Po nekaj slastnih zalogajah nečesa, kar je še včeraj bilo domača žival, in potem, ko

je Slavko mimogrede popravil radio, «ki je še zjutraj igral, potem pa se je skujala, smo jo mahnil v reber v zidnico, za slab fantovski vrisk oddaljeno od hiše. Stiskalnica so si po napornem delu že oddahnile, trije se je olajšano vzravnao, vesela pesem ropotcev in vrisk obiračev sta se umaknili enolični vsakdanjosti.

Pa ga dajmo! je vzklikal gospodar in kozarec mla dega vina je zakročil iz rok v roke. «Kdo bi čakal Martina, ko je pa že sedaj dobro! Pa tudi zanj, Martina, ga ne bo znanjalo! Nateklo se mi ga je preko trideset centov, je ponosno oznanil Počev oče, ko si je ravno priboril edini kozarec v zidnici! (»Vsi iz enega kozarca, tako se piše v zidnici,« so mi, neakusnemu, povedali) in skočil po nov polič.

Tako so mi zatrjevali vsi: sem verjel sem jim. Spomnil sem se prenekečerega, ki mi je že prej tako dejal, spomnil sem se stare Grivečeve matere iz Srednjega Globodola pri Mirni peči, ko je vzdihnala: «Oh, ko bi ne bilo vinčka, me že davno ne bi bilo! Verjel sem jim, tudi njej, saj kako bi sicer mogla sarna voditi gospodinjstvo, rediti šest krepkih repov in prav toliko rilcev v svinjaku, delati na kmetiji, v vinogradu in se otepati sedmih križev, ki so ji že legli na ramena?! Tako je menila tudi Počeva mama in pogumno nagajala kozarec. «Moč nam daje,« je preprosto pojasnila...

In spomnil sem se starega Kurenta, ki ga Slovenci ne častimo kar tako...

Veseli in žalostni trenutki iz življenja Počeve mame

Počeva mama! Tudi partizanska mama ji pravijo. Mnogi, ki jo poznajo, mnogi, ki so med vojno našli pri njej košček kruha, odrezanega z veliko ljubeznijo, posteljo, toplo, človeško besedo. Pravili so ji partizanska mama; to je bila in je še vedno. Čeprav partizanov ni več, so še ljudje, ki je niso pozabili, ki niso pozabili njene materinske ljubezni, preproste, prijazne besede, včasih tudi blagoslova, saj nihče ne ve, kaj vse prav pride.

Partizanska Počeva mama — Neža Plut je tisto nedeljo vsa žarela. Čestitali so ji, ji želeli še veliko veliko zdravil in zadovoljnih let, se ji prijazno nasmihali. Malo smeja, veselja je bilo v njenem življenju, le delo, trdo delo, trpljenje, strah in solze.

Najtežji trenutek? Mati se zamislila v desetletja za seboj, išče, grebe v sebi po spominih, tiplje, pa zavidihne, globoko iz srca in samo s pogledom, brez besed pravi: «Ne vem, težko bi izbrala. Vse življenje je bilo težko, od prvih dni do danes. Najtežji dnevi pa so vsekakor bili med vojno, vsa leta stra-

hot, najbolj pa tedaj, ko so zaprli sina in ga obsodili na 30 let zapora... Pogled se ji zamegi, ko ponovno doživlja tiste dni. Ne, ne, ne misli na to, govori pogled...

Sin Jože je bil v začetku vojne med prvimi aktivisti v Semiču, 1942. leta pa je odšel v partizane. Italijani so ga ujeli in obsodili na 30 let ječe. Nekaj malena je tudi odsedel. Rad se spominja tistih dni. Na poti v Italijo so se ustavili tudi v Trstu; obsojence so nastanili v neki hiši z velikimi okni. Zima je bila, mrzlo, okna pa so fastisti na stečaj odprli. Fantje so spiccali drug na drugega in zaprli okna. Tedaj je vstopil paznik in jh pretepel. «Zakaj zapirate okna?« je kričal. «V gozdu, pri partizanih, pa vas ni zebo; tam niste zapirali oken!»

— Mama, za dežjem vedno postije sonce, za žalostjo pride veselje, za jokom smeh. Kljub vsemu ste imeli v življenju svetle trenutke. Kaj neda?

«Tudi, seveda,« se nasmeje ne mati. «Kljub vsej žalosti sem bila med vojno srečna. Srečna, ker se je naš narod bori za lepše življenje; ker ni hotel biti suženj, srečna, ker sem v boju za pravično stvar tudi sama pomagala. ... Srečna sem tudi zdaj velikokrat, kadar me obiščejo mnogi nekdanji sinovi! Fantje, ki sem jim bila med vojno mati. Mnogo jih je, ki me niso pozabili, in to staremu človeku dobro do. Srečna sem tudi zdaj, ko sta smeh in veselje okrog mene...»

«Belokranjci smo taki: če drugače ne gre si pomagamo s pesmijo!»

V sosednji sobi se je oglašala pesem. Zdravica posameznikom, katere refren se ponavlja tako dolgo, da je kozarec prazen. Pesem je polnila prostor, utesnena planina v nastajajočo noč in se zgubila nekje v krošnjah jablan in orahov.

«Belokranjci smo pač taki,« je pomežiknila Poč. «Če se nam pri pitju zatakne, če ne gre, kakor je treba, si pomagamo s pesmijo...»

V mislih sem zajadrnil v preteklost, v kurentovsko preprostost, veselo preteklost, razpeto med trdo delo in veselo petje in pitje. Objel me je prijeten, božajoč nadih nekdanjih časov in nisem se ga znebil vse do temnih kofčevskih gozdov.

Avtomobilske luči so se zagrize v noč, kolesa so zakopala v ovinke in strmine nad Semičem...

In spet sem mislil na Počeva mamo, na njenih osem desetletij. Na osem desetletij znane, priljubljene partizanske mame. Nič skritega, neznanega ni bilo več; poznal sem jo, preprosto, ljubečo, dobro kot kruh iz kmečke peči.

Srečno, Počeva mama!
FRANCE GRIVEČ

OBISK PIONIRJEV PRI UDELEŽENCU OKTOBRSE REVOLUCIJE

Človek, ki se ni ustrašil naporov

Iz zakladnice spominov Franca Jakopca s Senovega — Razgovor z njim sta vodila pionirja Alenka Gliha in Darko Rojina — Srečanje s človekom, ki je pred 50 leti prepotoval prostrano Rusijo in druge dežele, je bilo nadvse zanimivo

Pionirji krške osnovne šole smo sklenili, da bomo obletnico oktobrske revolucije praznovali čim bolj svečano in lepo. Odločili smo se obiskati najbližjega udeleženca revolucije upokojenega žolskega ravnatelja Franca Jakopca na Senovem. Lepo nas je sprejel, ko smo se oglasili pri njem. Ves čas razgovora je bil prijeten in duhovit. Zastavili smo mu nekaj vprašanj, ki so nas najbolj zanimala.

»Na kakšen način ste prišli v Rusijo prav v tistem času?«

»Bil sem v prvi svetovni vojni in že leta 1914 sem bil zajet na Poljskem, v trdnjavi Rovno, ki se je Rusom najdlje upirala. Takrat so Rusi zajeli 97.000 avstrijskih vojakov.«

»Ste bili seznanjeni s takratnimi razmerami v Rusiji?«

»Kako je bilo takrat v Rusiji, ni nihče prav vedel, ker je Rusija svoje življenje in delovanje skrivala pred Evropo. Ko smo prišli tja kot ujetniki, smo dobro živeli, prav tako kot ruski ljudje. Hrane je bilo dovolj, ni pa bilo denarja. Ljudje so bili nezadovoljni z absolutističnim režimom. Mnogo so jih izgnali v Sibirijo, kjer je bilo ogromno kaznilnic. Zaradi tega je bilo čutili nemir med ljudstvom.«

»Kako je potekala revolucija?«

»Sodeloval sem v obeh revolucijah: februarja in oktobra. Februaraska revolucija se je začela v Petrogradu in je strmoglavila carizem. Buržoazija je dovolila ustanovljati delavcem delavske svete, in to je bilo zanjo pogubno, kajti delavci so si še bolj opomogli in se organizirali ter v oktobru revolucijo do konca izpeljali. Ta boj je bil strahoten. Rdeča armada se je borila za vsako mesto posebej. Sodeloval sem pri obleganju Kijeve, ki je trajalo 14 dni. Revolucijo je vodil Lenin, ki so ga pripeljali v Rusijo v

zaplombiranem vagonu iz Evrope.«

»Ste videli Lenina?«

»Da, Lenina sem videl, ko je govoril zbrani množici na leningrajskem kolodvoru. Bil je odličen govornik in ljudstvo ga je cenilo in spoštovalo.«

»Kakšno nalogo oziroma kakšno delo ste imeli v Rusiji?«

»Imel sem predvsem nalogo zbi-

Franco Jakopc med obujanjem spominov (Foto: Marjan Učakar)

rati jugoslovanske vojake — ujetnike na skupno zbirno mesto zaradi lažjega prevoza domov. Pri tem sem prepotoval celo Rusijo in se naučil ruskega jezika. Bil sem celo v Volinski, ki ga imenujejo mrzli pol Evrope. Živo srebro pada tam pozimi na 68 stopinj pod ničlo.«

»Imeli ste priložnost spoznati ruske ljudi. Kakšni so?«

»Rusi so dobri ljudje. Hitro navežejo stike, človeka sprejmejo v družino. Takrat so cenili predvsem družino. Živeli so tiho, mirno življenje.«

»Kakšno je bilo potovanje v domovino?«

»Zanimivo. Potovali smo dolgo, eno leto po Sibiriji do Vladivostoka. Od tam smo šli čez Mandčurijo, ki je bila takrat še ruska, od Tihega oceana, kjer nas je sprejela angleška poštna ladja. Potovanje čez Tihi ocean je trajalo 53 dni. Ustavili smo se v vsakem večjem pristanišču na Japonskem, ob kitajski obali, v Singapuru, Indiji, Arabiji, Sudanu, v Rdečem morju, Suezu, Grčiji in nazadnje Dubrovniku.«

»Kako vas je sprejela takratna jugoslovanska oblast?«

»Tako kot smo stopili na kopno, so nastanili oficirje v hotelih, vojake pa v kasarnah. Pregledali so nam prtljago. Zanimali so se predvsem za komunistično literaturo. Meni so vzeli ruski abecednik, ker so mislili, da spada med literaturo, ki jo iščejo. Seveda detektiv ni znal rusko. V Dubrovniku smo ostali 14 dni, dokler nismo dobili dovolilnice za domov.«

»Ste imeli zatem še kakšne težave?«

»Ne.«

Pogovor s tovarišem Jakopcem bi lahko še dolgo trajal. Mož, ki je toliko doživel in prepotoval, ima veliko zakladnico spominov. Med drugim nam je še povedal, da je obiskal vsa znana ruska gledališča, videl narodne običaje in dobro spoznal to razsežno deželo. V Rusiji je pisal dnevnik, ki pa je bil uničen med drugo svetovno vojno. Marsikaj je že pozabil, in sam pravi, da bi moral spomine zbrati in urediti, če bi hotel natančneje opisati tista leta.

Tovarišu Jakopcemu smo se lepo zahvalili za njegove spomine. Videli smo človeka, ki se je v Rusiji boril za svobodnejše življenje in ki je bil priča prvi, tedaj še neobgijeni rasti socializma. Tako je nam mladim postala preteklost bližja, bolj naša in si jo laže predstavljamo. Tovariš Jakopc, še enkrat prav lepa hvala!

„So stvari, ki ostanejo večno žive“

Ob odkritju spominske plošče slovenskemu skladatelju Marjanu Kozini na njegovi rojstni hiši v Novem mestu — Rodni kraj je spet počastil spomin zaslužnega umetnika in velikega slovenskega ustvarjalca, ki je vsestransko prispeval v našo kulturo

Pred meseci, 4. junija 1967, je minilo 60 let, odkar je v Novem mestu stekla zibelka slovenskemu skladatelju Marjanu Kozini in vsa njegova zgodnja mladost je živela v našem mestu. Tu je odrasel in zorel na klopek gimnazije, tu so se mu ob glasbeni vzgoji, ki je je bil deležen v družini in v šoli, že zgodaj utrinjali prvi samostojni poizkusi lastne muzikalne tvornosti. Ta je našla vso podporo in nasvete pri Ignaciju Hladniku, tej odlični muzikalni osebnosti takratnega Novega mesta, o katerem je Marjan sam dejal, da mu je bil prijatelj in mentor, kateremu dolguje hvalo za marsikaj, kar je napisal.

Na univerzi ga je mogla gošpa muzika popolnoma prevzela. Zapustil je študij matematičnih in fizikalnih ved, ki so ga pritegovale in za katere sta mu smisel in zanimanje ostala do konca, in se ves posvetil študiju glasbe. Iz Ljubljane, kjer je na konservatoriju izpopolnjeval svoje znanje klavirja, violine in glasbenih teoretičnih predmetov, je odšel na Dunaj in na tamkajšnji Glasbeni akademiji študiral pri profesorju in glasbeniku Josefu Marxu, pa tudi pri Albanu Bergu, znanem skladatelju in mojstru muzikalne ga ekspresionizma (opera Wozzeck).

Plodna študijska leta v zlati Pragi

Kaj kmaču pa ga je zamikala starodavna in vsem Slovenom toliko draga zlata Praga. V tem mestu

tem še daleč ni izčrpan svet glasbenih ustvarjalcev iz vzhodnega in zapadnega sveta, ki jih je ljubil, spoštoval ali s katerimi je znal stopiti v o-stro nasprotje, pri tem pa vedno spoštoval in vrednostil genija, ki je bil v njih.

Po ustvarjalnem delu najvišje priznanje

Po končanem študijskih letih je postal direktor Glasbene Matice v Mariboru in vodil pet let njegovo šolo, zbor in orkester. Zatem je postal docent Glasbene akademije v Beogradu, kjer ga je zajel vihar druge svetovne vojne. Vrnil se je v rodno Novo mesto, ob zlomu Italije odšel v partizane, po osvoboditvi pa je bil nekaj časa direktor glasbenega programa tržaške

nost dosegla svoje vrhove. Enega teh predstavljajo vsekakor opera Ekvinokcij, komponirana na tekst dubrovniškega veljaka in pomembnega hrvatskega književnika Iva Vojnovića. To dramaturško spretno, glasbeno-tehnično popolno, predvsem pa umetniško in muzikalno izredno prepričljivo operno delo, sodi naš mladi muzikolog dr. Primož Kuret, zavzema v slovenski umetnosti prav posebno mesto zaradi svoje svežine in privlačnosti. Zato ker je Marjan znal doživeti morje in življenje ljudi ob njem, ker je znal izrabiti možnosti psihološkega niansiranja oseb in prizorov, razplamtelih strasti in razvrstjenosti duševnih bojov, ki jim besnoči naravnemu element ekvino-kalnega viharja daje moč ozadje in poudarek, in ker je v tem delu spregovoril tudi mednarodno razumljivo govornico morja in ljudi ob njem, je to delo doživelo velike uspehe ne samo na naših domacih opernih scenah, ampak tudi v Moskvi, kjer je naš umetnik doživel pravi triumf, in v Pragi, ki mu je že ob koncu njegovih dni podelila iskreno občuteno priznanje.

„Na jasi leži mrtev partizan...“

Drugi vrh je ustvarjalnost Marjana Kozine dosegla v delih, ki so nastala

preštevilo let, če je imel to srečo, da je doživel mnogo lepoga in mu je, kar je najpomembnejše, narava dala zadosti občutljivo srce, mora pomisliti: vse tisto, kar je bilo težkega in grenkega, tisto ni več važno. Saj me danes ne bolijo več ramena od jermenov na nahrbtniku, ko sem po kozjih stezah, ponoči, prenašal municijo, hrano, se izmenjeval za prenos ranjencev, čutil z vsakim, ki mu je dogorevala speca. To ni in ne more biti pozabljeno, je pa minilo. So pa druge stvari, ki ne minejo, ki ne morejo ugasniti, ki ostanejo večno žive. Vem, da me do do smrti spremljal spomin na onega partizana Ljubljanske brigade, ki je padel na Ilovi gori. Lep fant je bil, vsako dekle bi mu rado pripelo rožo na sukunju. Do bil je — fant je imel srečo — gladek strel v sredo čela. Nemci so mu vzeli škornje in kapo in ležal je sredi jase, miren, ...ben v jutranji rosi. ...sno mimo njega, nobeali spregovoril besedice, vsak od nas se je zamislil globoko. Meni je ostala v spominu enostavna, rečna misel: v gozdu, na jasi, leži mrtev partizan. Ta misel je živa ostala v meni, dolgo sem poskušal najti zanjo muziko. Morda sem jo našel v Ilovi gori.

In ker tudi v najbolj temni noči kdaj zasije luč, je ob stavku Bela krajina, tem, po svoji življenjski moči in vedri veri v lepoto in smisel življenja najbolj toplim delu zapisal, kar je občutil partizan, ki ga je, v bojih izmučenega, belnega ali ranjenega, zanesla vot v takratno partizansko zaledje, v Belo krajino:

Sončna, ljubljena draga Bela krajina!

»V Beli krajini zasije sonce. S svojo mirno svetlobo zasipava svetle breze, se zrcali v mirni Kolpi, ponagaja resnobnim Gorjancem. Čisto druga slika, samo čudo božje: sredi krvi in trpljenja, sredi bojišč najgroznejše vseh vojn pojo ptički, si »črni Vogranjčičke« izbirajo dekletje, se okiti Zeleni Juraj, čebljajo račke v mlakuži, zaplešejo dekleta staro, davno kolo. Kje je vojna! Blažena Bela krajina!«

Med zadnjimi večjimi stvaritvami je treba poudariti njegovo »Davnino«, prvi stavek simfonije, posvečene rodnemu Novemu mestu. Žal, da nam je ostal le začetni stavek simfonične pesnitve, v kateri naj bi nam in znanem nenehno blestela lepota dolensko krajine, ki jo je skladatelj tako prisrčno ljubil, ki mu je bila kot antičnemu Antiju oni pravi moči, ki ga je nenehno krepil in mu bila, kot našemu prijatelju Božidarju Jakcu, nenehni in neizčrpani izvir ustvarjalnih navdihov. Ob podelitvi Trdinove nagrade je v zahvalni besedi Marjan dejal:

»Če sem kdaj napisal kakšno glasbo, ki je vredna danes mi izrečenega priznanja, je to vse nastalo tu, na Trški gori, s pogledom na Gorjance,

Akademik M. Kozina

Krko in čarobno dolino Krke. Ne da verjamem, vse več — vem, moja glasba nastaja tu, brez tega je ne bi bilo.

In kaj vse je še neizpetega vrelo v umetniškem srcu in kako globoko je občutil lepoto dolenske pokrajine, je povedal v že omenjenem posvetilu svoji mami:

»Vem, da mi nikdar ne bo uspelo z muziko povedati, kako je lepo na Trški gori, kjer sem na svoji zemlji, kjer meni, nezmogemu napisati to, kar čujem, ko mi narekujejo melodije stara preša, spomin na Skabernetove korenine, črički, pesem vetra, rosní goz v jesenskem jutru, prvi cvetovi ob mehki pomladi. Kdo bi dojel vso to lepoto! Sreča in bolelost sta prijateljici, morda sta celo eno. Ti dve prijateljici se mi napolnita v srcu, dodelita mi nemiren pulz, végeta vročo željo po tem, da bi smel povedati vsaj malo tega, kar čutim.«

Nepopoln bi bil duhovni obraz našega Marjana, če ne bi podčrtal še druge plati njegove tvornosti. Primož Kuret je v svoji kratki študiji o Marjanu Kozini zapisal:

Bil je nadarjen in plodovit, vsestranski ustvarjalec

»Za razumevanje kompleksne podobe Marjana Kozine kot človeka je pomembno omeniti, da je bil komponiranju posvečen samo del njegovega zanimanja, čeprav je treba ugotoviti, da je bil ta del najpomembnejši in se mu je tudi največ posvečal. Pomemben je namreč tudi njegov delež na področju glasbenega pisateljstva. Slovencem je dal naravnost zglede primere, kako je mogoče v težkih glasebnih disciplinah pisati sproščeno in zanimivo. V tem pogledu nikakor ne bo mogoče mimo njegove knjige »ABC glasbe«. Prav tako je nje-

gova knjiga o operi mnogo več, kot so običajni operni vodniki. Odkriva nam njegov odnos do te glasbene vrste, do skladateljev in do posameznih del. Ta odnos je marsikje izredno subjektiven, originalen, vsekakor pa produkt temperamentalno razmišljajočega človeka. Ob njegovi beletristiki, ki je izhajala v različnih časopisih in izšla tudi v dveh samostojnih knjigah, se je skladatelj spoprijemal z najrazličnejšimi področji človekovega življenja. Posebej se mi zdi vredno poudariti njegov slog, ki mu težko najdemo priimere med pisočimi Slovenci, zaradi izredne svežine domislic, metafor in sproščenosti ter iskrenega, včasih zelo samosvojjega odnosa do življenja, ljudi, stvari, na katere je skladatelj naletel v življenju.

Marjan Kozina je bil vedno ponosen na rodno Novo mesto, na svojo Dolensko

Marjan Kozina je bil globok, pa vedno nemiren in vedno razmišljujoči in iskajoči duh, ki se je spopadal z vsemi problemi v človeku in družbi in iskal zadnje sinteze. Tudi potoval je veliko, da se seznaní s sodobnimi miselnimi in umetnostnimi tokovi, ne da bi se jim podredil, temveč da bi jih vrednotil in sprejemal, kar je spoznal za pravo. Dunaj, Praga, Pariz, London in zopet Praga in Moskva in v zadnjih tednih njegovega življenja še enkrat Praga so bile postaje njegove življenjske poti. Od povsod pa se je vračal v svojo Dolensko, ki mu je dajala duševno pomiritev in novo sprostitve ter voljo do ustvarjanja in ki mu je po hudem trpljenju dala tudi svoj zadnji mir.

J. J.

Kozinova zidanica na Trški gori (Foto: M. Moškon)

ki v svojem prelestnem čaru zgodovine, kulture in umetnosti varuje tudi dedičino Bedřicha Smetane, Antonima Dvořaka, Vitezslava Nováka in tolikih drugih svetlih imen na češkem in slovanskem glasbenem nebu, je pri mojstru Josefu Suku našel poleg očetovskega prijatelja tudi zadnje dopolnilo za svojo umetniško glasbeno ustvarjalnost, pri mojstru Nikolaju Malku pa je končal dirigentsko šolo. Tem vzornikom in mojstrom se je kasneje pridružil še iskreno občudovanje in navdušenje za Leoša Janáčka, ki je Marjanu Kozini v mnogočem pokazal pot do tistih vzorov, za katerimi je Marjan že od vsega začetka težil in jih potem v svojih delih tudi našel. S

nik novo formirane Slovenske filharmonije in profesor na ljubljanski Akademiji za glasbo. V ga radla in za tem upraviteljskem času je bil deležen tudi najvišjega odličja, ki ga slovenski narod more dati: izvoljen je bil za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti v njenem umetniškem razredu.

»EKVINOKCIJ« — eden izmed vrhov Kozinove ustvarjalnosti

Čas Marjanovega beograjskega bivanja, partizanstva in povojnega življenja v Ljubljani moremo šteti za obdobje, ko je njegova umetniška tvor-

la ali bila zasnovana v partizanih in bila napisana v prvih povojnih letih. Poleg vrste zborov, korala, otroških zborov in odličnih samospenov je treba poudariti predvsem njegovo Simfonijo s stavki Ilova gora, Padlim, Bela krajina in Proti morju, to mogočno glasbeno epopejo onega težkega in strašnega, pa vendar po svoje lepoga in velikega časa. Verjamem, da ni mogoče lepše in globlje zapisati umetnikovega doživljenja in občutja ob neposrednem dotiku s strahoto, ki jo prinaša vsaka, pa naj bo še tako sveta vojna, kot jo je zapisal umetnik sam v posvetilu Ilove gore svoji mami:

»Če je človek s tako vročo strastjo po lepoti

En dan med kaznjenci na Dobu

Na svidenje! »Na svidenje, toda nikoli več tukaj!«
Zadnji pozdrav v vratarnici doma. Svoboden, nasmejan, šarečnega obraza, tako je odhajal tistega meglene jutra mož, ki so mu potekali dnevi. Pred vrati sta ga čakala ženain otrok

S strahom, obložen s culo je prihajal drugi pred težka železna vrata. Prišel se je zapret, odslužit kazen. Še včeraj je bil na prostosti, zdaj je zločinjen v sebi. Kako bo prebil kazen, kdaj bo minilo vse to?

Dva prizora, zgovornejša od dolge vrste besed o osebnih svobodi.

Kazen ni povračilo za storjeno zlo

»Zapomnite si: kazen ni povračilo za storjeno zlo. V našem domu, ki je edini kazenski popljevni dom zaprtega tipa v Sloveniji, je glavni cilj: prevzgoja ljudi, ki so zašli na krivo pot. To želimo doseči predvsem z delom, z nenehno aktivnostjo. Bistvena lastnost naših vzgojnih ukrepov je naučiti ljudi, da bodo znali prijeti za pošteno delo,« je večkrat poudaril v pogovoru tov. Jože Tomazič, upravnik doma, ki je pred leti začel kot paznik in ima bogate praktične izkušnje pri tem zahtevnem delu. Vse početje v domu je urejeno tako, da bi čimbolj uresničili to zamisel!

URNIK DELOVNEGA DNE

Povsod tam, kjer je skupaj več ljudi, sta potrebna red in disciplina. V takem domu je to še bolj potrebno. Kaznjenci vstajajo ob 4.45, pol ure popravljajo, urejajo sobe in sanitarije, nato zajtrkujejo in ob 5.45 odhajajo na delo, ki traja do 13.30. Delajo 42 ur na teden. Po kosilu imajo prost čas do pol sedmih. V tem času obiskujejo šolo, osemleško ali vajensko šolo. Za vse mlajše polnoletnike (od 18. do 23. leta) je obiskovanje šole obvezno. V prostem času se ukvarjajo tudi s športom: odbojko, košarko, dviganjem uteži. Mnogi se ukvarjajo s pletenjem, slikanjem, izrezlavljanjem lesa, večina pa je dobrih šahistov. Po večerji gledajo televizijski program do konca televizijskega dnevnika, ob 20.45 pa gredo k nočnemu počitku.

HRANA

Kot vse drugo je tudi to določeno s posebnim predpisom, ki pravi, da mora hrana vsebovati najmanj 2500 kalorij na dan. Kot so povedali — o tem sem se tudi sam prepričal, ko sem tam jedel — ima dnevni obrok ponavadi večjo hranilno vrednost.

KAJ DELAJO

Precejšen del dohodka si dom ustvari sam. Kaznjenci delajo v modernem opremljenem industrijskem obratu »Pohorje«, na kmetijskem posestvu Slovenska vas, del njih pa je zaposlen pri ingradnji objektov za potrebe doma. Po zakonu so vsi dolžni delati, zelo redki so, ki se temu upirajo.

KAKO DOBIJO DELO PLACANO

Za opravljeno delo dobijo petino do tretjino tega, kot bi dobili za isto delo na prostosti. To je odvisno od uspeha pri delu. Tretjino zaslužka lahko kaznjene porabi za osebne potrebe, tretjino lahko pošilja svojem, tretjino pa mora hraniti na hranilni knjižnici, ki jo sprejme ob odpustu. Mnogi nesejo ob odpustu domov več sto tisočakov starih dinarjev

OBISKI SVOJCEV. Obsojeni na strogi zapor (od treh let na vzgor), imajo zakonsko pravico do enega polurnega obiska na mesec, obsojeni do treh let pa do dveh. To velja za tiste, ki so v zaprtem delu doma; za tiste, ki so v odprtem delu, pa so dovoljeni tudi pogostejši obiski. Vendar malo kaznjencev obiskujejo pogosteje.

DOPUSTI. Drugod po svetu kaznjenci ne poznajo dopustov. Naš zakon jim dovoljuje, da ima vsakdo po 11 mesecih dela v domu pravico do 14 dnevne letnega dopusta. Vendar pri odločanju o tem upoštevajo tudi razmere doma in druge okolnosti. V času dopusta dobijo kaznjenci nadomestilo za izgubljeni zaslužek.

UDELEŽBA PRI SAMOUPRAVLJANJU V DOMU. Varovanci ne sodelujejo pri upravljanju doma, imajo pa različne svete, ki imajo nalogo pomagati pripravljati človeka na življenje zunaj doma. Najuspešnejši je svet za kulturo, prosveto in telesno vzgojo ter svet za red in higieno. Sveti imajo posvetovalni značaj.

Vzgojiti tako, da bodo sposobni za samostojno življenje

Tovariš upravnik, kaj je bistvo metod, ki se jih poslužujete pri prevzgoji posameznikov?

Najprej pride kaznjene v sprejemni center, kjer skupina strokovnih delavcev na podlagi podatkov in opazovanj ugotovi najprimernejši načrt prevzgoje.

Od česa je predvsem odvisen uspeh?

Od človekove osebne volje in od okolja ter razmer, v katere se vrne, ko odsluži kazen.

Pri precejšnjem delu naših ljudi, zlasti pri preprostejših, se je udomačilo prepričanje, da so kazni premile, domovi in zapori pa podobni vsemu drugemu prej kot pa prostoru, kjer naj za zlo povzročitelji tudi sami okusijo zlo.

Načelo: zob za zob, kri za kri! ne zmanjšuje števila zlih dejanj. Zgodovina to zgovorno dokazuje. Sekanje rok ni kaj dosti zmanjšalo kraje. Ubijalec v tistem trenutku ne misli na kazen ali pa živi v nalivnem prepričanju, da ga roka pravice ne

Dob, največji kazenski popljevni dom na Slovenskem. Krog in krog visok zid z vrstami žic, v katerih je stalno električna napetost. Od časa do časa se ob žici v toplim jesenskem soncu leno premakne pes, v stražarnicah je videti stražarje. Deveta ura dopoldne. Mož, ki so se pregrešili zoper postavle, čast, moralo, ni videti. Med njimi bom srečal tiste, ki so bili obsojeni na eno leto in več, pa tudi tiste, ki jim je 20-letni strogi zapor nadomestil smrtno kazen. Obsodbo in sovrašтво so si nakopali, naredili so zločine; če bi jih takrat ljudje dobili v roke, bi pljuvali po njih, jim v kožo zagreblili nohte, čeprav vsi nosimo del krivde za zločine, ki jih naredijo posamezniki, kot je zapisal Dostojevski.

Pa vendar: tudi oni so ljudje. Ko se jim bo stekel čas za žico, ko bodo spet svobodni, z življenjem pred seboj, z neuresničenimi načrti, večina med njimi s sklepi, utrjenimi za železnimi križi v neskončnih urah premišljevanja, bodo začeli znova. Koliko bo takih, ki bodo to uresničili, koliko se jih bo povrnilo za žice? To bo odvisno od njih samih, od vzgojnega vpliva doma in nemale tudi od okolice, v katero se bodo povrnil.

oo dosega. Toda velika večina umorov je pojasnenih, ker so ta strasna dejanja sad prejšnjih razmer in odnosov. Preberite življenjepis morilcev, prepričali se boste o tem! Malone pravilo je, da samo neznanec lahko v neznanem kraju zagreši umor, ne da bi bil odkrit.

Ljudje imajo vtis, da prestopništvo močno narašča.

To je nemajhna zasluga velikega razmah množičnih komunikacijskih sredstev: časopisov, radia in televizije. Več ljudi ve za zločine. Podatki kažejo, da se število prestopnikov bistveno ne povečuje, narašča pa število povratnikov. Nastop reforme se bistveno ne pozna, čeravno je zdaj razmeroma težji povratek v normalno življenje.

Kako vplivajo boljše življenjske razmere v domu?

Sami ste povedali, da ste bili med nedavnim obiskom v Franciji začuden nad gradnjo nove kaznilnice v Parizu, kjer bodo prevladoval samice in bodo kaznjenci, tako kot ze doslej, zdeli med stirim zidovi. Pri vas je videti sama velike, čiste, lepo urejene spalnice in dneve so

be, v katerih živi skupaj večja skupina kaznjencev. Mar to ne vpliva na manjši strah pred kaznijo?

Če želimo zakrknjenec, potem z njimi v samico, če pa želimo človeka prevzgojiti, tega ne smemo narediti! Čudili smo se kaznilnicam na Zahodu, ki v tem pogledu niso na redile napredka. S samicami se število zločinov ne zmanjša, so nam tam sami priznali.

Tudi tu so samice. Zakaj jih uporabljate?

Če se kdo upira delu ali počne kaj drugega, kar ni dovoljeno, najprej poskusimo s prepričevanjem, če to ne zaleže, pa s samico, ki je najhujša disciplinska kazen v domu. Traja lahko do 30 dni. Druge disciplinske kazni so še: prepoved dopisovanja do 2 mesecev, prepoved prejemanja paketov do 3 mesecev, prepoved uporabljanja prisluznega denarja in najmlajša kazen — ukor.

Včasih je slišati za pobege iz doma. Kdaj je največ tega?

Spomlad, ko se prebujajo življenja. Poskušajo največ proti večeru. Pri tem je zanimivo, da ne bežijo toliko s polj ali delovišč, marveč predvsem iz samega doma. Kdor misli ulti, premišlja o tem 24 ur na dan, elektrika v žici mu ni največja ovira. Bežati poskušajo vedno liti, zato natančno vemo zanje. Prej ali slej dobimo vsakega ubežnika nazaj.

Ko gledajo televizijski program, jim seveda ne uidejo kriminalni filmi. Mislite, da je to vzgojno?

Televizijske kriminalke so izbrane tako, da v njih vedno zmaga dobro nad slabim, zato ne spodbujajo k slabemu. Razen »šunde« literature, ki je seveda strogo prepovedana, so dovoljeni vsi jugoslovanski časopisi z izjemo zagrebške Arene, ki je prepovedana, ker prinaša tudi branje dvomljive vrednosti. V domu imamo tudi knjižnico z 10.000 knjigami, možnost za različno solanje, vrtilno tudi vzgojne filme.

In letni dopusti? Je to potem še zapor?

Naš zavod se imenuje kazenski popljevni dom, ne zapor! Naša naloga je vrniti čimveč ljudi med poštene ljudi. Dopust je nagrada za popljevnanje, zato ga ne more dobiti vsakdo. Povečini odhajajo kaznjenci k svojcem; doslej smo imeli le en primer, da je nekdo dopust odklo-

nili, češ da mu bo drugo slovo še težje. V veliki večini se z oddiha redno vračajo v dom.

Najtežje in odločilno je pri odpustu

Kakšne ugodnosti poznate za tiste, ki se popljevajo?

Takoj ob sprejemu jih uvrstimo v nekatere skupine. Če so pripravljene sodelovati v prevzgoji, jih po določenem času naši vzgojitelji predlagajo za premestitev v odprt kazenski popljevni dom v Maribor ali v Hotemež. Zaenkrat imamo še srbko kadrovske sestavo vzgojiteljev, vendar se ta izgrajuje skupaj z domom, ki še ni dokončno urejen. Primanjkujejo nam prostori za šolstvo in kulturno središče.

Kateri je odločilni čas za obsojence?

Ko se bliža odločilen trenutek, ko se iztekajo dnevi in se bo treba spoprijeti z življenjem na svoje roke. Naši socialni delavci pomagajo reševati socialne probleme in so v stalnem stiku s svojci, pomagajo iskati zaposlitev ter stanovanje in o vsem obveščajo terenske organe.

Zakaj po vašem povratništvu narašča?

Povratništvo ne raste skokovito, marveč počasi. Prepričani smo, da ni vzrok tega v izvrševanju od vzema prostosti, marveč je vzrok globlji. Prevzgoja se namreč ne konča v tistem trenutku, ko varovavec zapusti naš dom.

Kako gledajo na usoden pečat delovne organizacije, preden vzamejo na delo koga, ki je prestal kaznen?

Pri tem so velike razlike. So podjetja, ki odklanjajo naše ljudi, češ da še svojih poštenih ljudi ne morejo zaposliti, so pa tudi taka, ki imajo več let nezasedeno delovno mesto za obsojenega človeka. Mi poskušamo to urejevati s sodelovanjem z delovnimi organizacijami, posebno če gre za človeka, ki ga je treba reševati.

Nemalo ljudi se hudeje na predčasne odpuste, češ da to zmanjšuje ostrino še sicer mlilih sodnih odločitev.

Pomilostitev na državne praznike je vse manj. Obsojence lahko pomilosti za čas nad pet let predsednik republike, za čas pod pet let pa izvršni svet. Kazen lahko omili vrhovno sodišče. Na omilitev kazni vpliva tudi sodelovanje pri prevzgoji. Odveč je vsako posredovanje posameznikov ali delovnih organizacij, ker s tem ni mogoče ničesar doseči mimo zakonitih poti. Teh posredovanj je zdaj vse manj.

Bi lahko videl nekaj prošelj za pomilostitev?

Lahko, saj jih je veliko. »Priznam, da sem zagrešil ... močno obžalujem ... če mi boste ugodili, vas ne bom nikdar in nikoli razočaral ... dokazal bom, da sem sposoben normalnega življenja.« Te besede je zaslediti v večini prošelj.

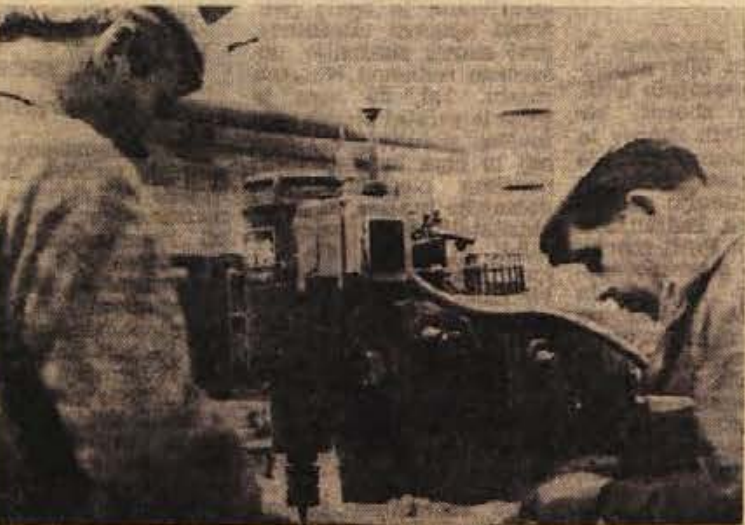
Sprehod po delavnicah in prostorih za bivanje. Povsod neznan obraz, ki nosijo imena, za katere vedo ljudje še dolgo potem, ko so naredili prestopke ali celo zločin.

Iznenada znan obraz sošolca iz osnovne šole, ki je sosedu vzel življenje.

»Ti si! Pozdravi domače, strica ...!«

»Bom,« odvrnem. Zmanjka besed. Med nama leži zadrega, tesnoba, misli na tisti usodni zamah z nožem.

MARLIAN LEGAN

delo v različnih delavnicah in obratih najobčutnejše skrajšuje čas rehicvalcem v kazenski popljevni domu na Dobu. Z njim obsojenci tudi zaslužjo, delo pa jih tudi vrača v družbeno skupnost. (Foto: Marjan Legan)

Čebele ~ »bojevnicice«

(Nadaljevanje in konec)

Seveda sem bila za to. Peljali so me okoli vasi. Videla sem barako iz bambusa, uničeno med nedavnimi bombardiranjem. Sola je bila to, pa so jo obnovili in kmalu bodo imeli otroci v njej spet postek. Videla sem bombne lijake, napolnjene s temno sivo stoječo vodo. Videla sem pasti, zakrite so bile z mrežo, spleteno iz bambusa, in utrjene s trnjem, da bi bile nevarne sovražniku.

»Previdno,« so me opozarjali, ko sem jo hotela pregledati od blizu. »Tam so mine.«

Na poljani je v bližini ležal kup brezobličnega železa. Tropsko zelenje, naglo v svoji hlastni, nasilni rasti, se je s trni prijemalo slehernega kosa zarjavele razbitine. To so bili ostanki helikopterja. Odslonila sem vejico, da bi prebrala komaj vidne besede »US-Army.«

»Vsako orožje je dobro, samo da premaga sovražnika,« je resno rekel najstarejši kmet iz samoobrambene skupine. »Saj je celo s karabinko mogoče obstreliti te letelice stroje. Dobre so mine in granate, pasti in čebele.«

Veaka osvobojena vietnamska vaš ima oddelek ali skupino za lasno obrambo, da bi zavračali sovražne napade. V takem oddelku ali skupini je določeno število odraslih vaških prebivalcev.

Toliko da nisem poskočila od veselja, ko mi je Thanh prevedel njegove besede.

»Ali so v tej vasi uporabili čebele zoper sovražnika?«

»Ka, pa drugoga« so mi odgovorili. »V tej vasi in v sosednjih. To ni za nas nobena novost, čisto navadna reč.«

»Pa bi mi kdo med nami lahko o tem kaj povedal?«

Kmalu je stopil v meni fantek, vaški partizan, ki ni imel nič več kot sedemnajst let. Malo prej je čepel po turško ob strani in klepetal z vojaki iz našega spremstva. Ko so ga poklicali, je prišel bliže. Na sebi je imel blužo iz grobega platna, za pasom pištolo in granato.

Ko sem gledala tega fanta, sem menila, da mora biti samorastnik, da malo takih — takšen, ki zraste tam, kjer ga niso posejali, in ki — naj

je treba ali ne — povsod vtika svoj nos. Pri priči sem ga povprašala o tem. Potrčil je in belil zobje so se mu zablещali v nasmehu.

— Rada bi vedela, starejša sestra, kako smo v boju uporabili čebele bojevnicice? Dobro, povedal ti bom. To je pravzaprav zelo preprosto. V svojih želih imajo silen strup. Dovolj je nekaj ugrizov, pa človek od otekline nič več ne vidi, in še se zviha od bolečin. Ducat čebeljih žel lahko povzroči bolezen. Tedaj je bolje takoj poiskati bolnišnico in rano zdraviti. Večje število ugrizov pa lahko človeka spravi na oni svet.

Nekoga dne se je vračal iz gozda moj mlajši bratec. Jokal je in stokal tako glasno, da ga je bilo že od daleč slišati. Mama se je prestrašila, ko ga je zagledala. Obraz je imel otekel kakor kokosov oreh. Delo divjih čebel. Fantička so napadle na robu gozda, kjer je pasel bivolje. Mama mu je položila na oboleni mesta obkladke, ker je imel ponoči vročino. Tiho je ihtel in se žalostno pritoževal.

— Gnusne čebele! Namesto da pikajo nas, bi morale obdelati Amerikance.

Te besede sem si vtisnil v omenj. Kaj pa, ko bi lakole zares vpregel divje čebele v boj? Dolgo nisem o tem nikomur govoril. Bal sem se, da bi se mi starejši tovariši, bolj odločni in izkušeni, smejali.

Toda me t'jem so v okrajnega mesta prihajale slabe novice. Sovražnik naj bi zdaj zdaj prišel k nam s kazenasko odpravo. Vse je kazalo, na to, da nas čaka boj. Vsa vas se je pripravljala na obrambo. Ze takrat smo imeli puške in granate, vedeli pa smo, da orožja ni nikoli dovolj. Zato sem povedal nekaterim tovarišem o svoji nameri, da uporabim v obrambni akciji tudi divje čebele. Starejši so odkimavali z glavami, češ da je to tvegano. Kaj pa, če se čebele obrnejo zoper nas? Toda nazadnje so nam dovolili.

— Samo previdno, fantje! — nas je opozarjal komandant. Da bi vas kaj ne zadelo, kajti vi morate braniti naselje, vsaka puška je dragocena.

Previdno smo se prikradli na drevesa. Divje čebele gne-

zdijo visoko med vejami. Treba je splezati po drevusu sedem, tudi deset metrov visoko. Toda mi se znamo premikati po gozdu in laziti po drevju. Izognili smo se žalom — jaz in moji prijatelji.

Opazovali smo velika čebelja gnezda. Odprtiho, skozi katero se prerinejo čebele v notranjščino, je bilo treba zapreti z velikim listom ali koskom tankega papirja. Najbolje je to počenjati takrat, kadar se čebele site in obtežene vračajo s pohodov po hrano. Previdno sem snemal gnezda, se spuščal po debli in čebele odnašal v naselje.

Skupaj smo zbrali kar precej gnezd. Obesili smo jih med dreve in rastline ob poti, ki je peljala od okrajnega mesta do vasi. Sovražnik je vedno prihajal po tej poti. Čebelja gnezda so bila ob zamaskiranih pasteh, v katere so bili položili mine.

Čebele so postale nemirne. Razdražene so šumele in se vrtele v svojih tesnih domovih. Na prostost niso mogle.

Medtem nam je naša zvezica sporočila, da se je velikanski oddelek vojske napotil proti vasi. Kakor po navadi so bili skupaj z vojaki tudi ameriški oficirji. Srca so nam močno bila, ko smo se pritali v grmovju tik ob naših čebeljih gnezdih. Slišali smo brečanje razbesnelih žuželk, ki so se motovile v tesnem zaporu. Vedeli smo, da naša obramba čaka z orožjem in granatami v pripravljenosti.

Sedaj je bilo najvažnejše, da bi ne pregodaj in ne pritožno s tanko paličico pretrgali papir, ki je zapiral odprtine čebeljih gnezd. To smo storili tedaj, ko so bili sovražni vojaki že čisto blizu, ko smo jih videli, kako prihajajo.

Potem pa smo pri priči vzeli pot pod noge, kajti ko se razbesnele žuželke znajdejo v prostosti, ujedajo in pikajo slehernega človeka, ki se znajde v bližini.

Ko smo bežali, smo slišali najprej kletvice, nato pa prestrašene krike: »Na pomoč! Pomagajte!«

Partizani iz samoobrambe, mi dreves, so gledali za prizor z nemašnjim olajšanjem. Vojaki, ki so se jih lotile čebele, so nečloveško tulili in skakali kot obsedeni. Zastonj

so se mučili, da bi razpodili roje razbesnelih čebel. Cela množica je prirojila iz gnezd. Z vseh strani so napadale, še posebej, ker so hile razdražene zaradi zmede, ki je zajela vse naokoli. Kmalu pa je preglašala krike vojakov močna detonacija. Ko so skakali na slepo in mahalj z rokami, niso opazili pasti. Prvi, drugi pa tretji je zgrmel v globoko jamo, zakrito z rušo in prepleteno z bambusovim šibjem. V jami pa so bile mine.

Kriki bolečine in strahu so se mešali s stokanjem ranjenec in odmevi detonacij. V odmeti zemlje so se razpršili v zraku sovražni vojaki, ki jih niso raznesle mine, so začeli bežati. Mnogi so v preplahu odvrgli orožje, da bi si rešili golo življenje.

Napad na našo vas se je tokrat izjalovil. Pot vanjo je zapri oddelek samoobrambe in... divje čebele, ki so tega dne postale naše zavezulce.

»Ali ste samo tistikrat uporabili čebele med bojem?« sem vprašala, ko je mladi partizan koutal svojo pripoved.

»O, ne! Je odikimal z desetim, maloc navlihanim nasmejom. »Preizkusili smo ta način in ga uspešno uporabljamo. Tudi v drugih naseljih je podobno. Doslej si sovražnik v takšnem položaju ni znal pomagati in čebele so vedno zmogovale. Če pa bodo sovražniki iznašli proti čebelam kakšno uspešno obrambo, si bomo mi spet izmislili kaj takega, da homo nepredvidljivo pošteno zagodi!«

Za zdaj so se — kakor je videti — čebele pokazale kot dragoceni zavezniki. Treba se je samo naučiti spretno sneti gnezda. Jih postaviti na dobro preiščenem kraju in potem v primernem trenutku izmisliti čebele na prostost. Toda vse to je pravzaprav lahko in preprosto.

Ze se je zvedelo v vasi so bile ugašene vse svetilke. Nebo je namreč odrazilo od zateglega bučanja letal. Sedeli smo v bližini zaklonišča, pripravljene, da vsak trenutek skočimo. Ko sem urejala beležke, sem napačila oči.

»Letelice trdnjaves, grozno bombardiranje, uničevanje

V VIETNAMSKI VASI — ilustracija iz knjige »Alarm na riževih poljih: poljske vojne korespondentke Monike Warnenske — izdala Mladinska knjiga v Ljubljani kot izredno knjigo v zbirki Sinjega galebr

gozdom, ki zakrivajo bojevnike... Na tisoče oboroženih Amerikancev! In proti tako močnemu sovražniku puške, pasti in... divje čebele — sem razmišljala z grenkobo. — Bo to dovolj? Kako si bodo bojevniki juga pomagali v prihodnje, če je sovražnika zmeraj več?

To sem povedala naglas. Iz teme se je odzval nizki, malce hripav glas komandanta samoobrambe. To je bil ne več mladi kmet iz tukajšnje vasi, če več kot dvajset let v boju. Najprej zoper Francoze, zdaj zoper Amerikance.

Teško nam je bilo začeti boj. Za seboj imamo veliko nelahkih let in pred nami je veliko ne manj težavnih dni. A nismo sami. Vemo, da nam prijatelji iz dežel, kakor je tvoja, hitijo na pomoč. Zanesamo se predvsem na lastne moči, ali človek hodi zravnin in z dvignjeno glavo, če vidi, da se od daleč steguje

jo k njemu roke s pomočjo.

V trenutku sem se spomnila sestankov in zborov pri nas in v drugih socialističnih deželah — in vedno glasnejše geslo: »Roke proč od Vietnam!« Pomislila sem na transporte z zdravili, z živili, s kirurškimi instrumenti, z vsem, kar je potrebno za vojno in kar je bilo poslano v Vietnam.

Niso čebele najvažnejše in ne pasti ampak nekaj drugega,« je pristavil nekdo drug iz skupine krajevskih partizanov. »Borimo se na svoji zemlji. Pri tem nam pride vse prav: dež in sonce, zemlja in gozd. Pa naj celo džunglo oropajo listja, naj zažgejo polje, zastrupijo naj vodo vseh rek in studence — nič jim ne bo pomagalo. Mi smo doma. Svojo zemljo bo moji branili. To je vendar naša domovina.«

MONIKA WARNENSKA

»Jaz vem za človeka, ki bi nam lahko pomagal, vsaj toliko, da bi nam ne bilo treba beračiti po svetu; morebiti bo tudi hotel, samo prositi ga je treba, sam se ne bo ponujal.«

»Kdo je ta človek?«

»Brezarjev Anton.«

Sódnik se zgane pri tem imenu, kakor da bi ga bilo kaj pičilo. Srepo pogleda svojo ženo izpod košatih obrvi.

»To je tisti, ki postopa za našo Ano! Sam zlodej ti je vdihnili to misel. Svojo hčer hočeš prodajati. Prej bi je ne bil nikoli dobil, ko smo bili še na trdnem, zdaj pa še manj, dokler bo tale gibal; to si zapomni!«

»Pri tebi je tudi precej ogenj v strelhi. Kako prodajanje je neki to? Rad jo ima, kaj je tu napačnega, in ona ga ima rada; če ne veš, pa ti jaz povem, s teboj se ne upa govoriti, ti si kakor vihar, lastni otroci se te boje. Povem ti torej, ker že o tem govoriva, nikoli je ne prisiliš, da bi vzela katerega drugega. In jaz ti pravim: pametna je, boljšega moža bi si ne mogla izvoliti. O, da bi jaz le še ta dan doživela!«

»Ha, ha! Ti pa že poznaš človeka; kaj meniš, da mu je bilo za dekleta? Petice, petice! Boš že videla, kako bo zdaj; poznal je ne bo več.«

»Jaz pa sem prepričana, da Brezar ni tak.«

»Tak ali tak, tisto, kar praviš, ne bo nič! Da bi jaz šel k njemu in ga prosil! Ljubi Anton, glej, slabo se mi godi; pozabi, kar je bilo prej med nama; zaničeval sem te, imenoval sem te berača; rekel sem ti, da ti kosi zdrobim, ako te najdem še kdaj, da govoriš z mojo hčerjo. To je bilo takrat, ko se mi je še dobro godilo, ko je bila še Sódnikova hiša prva v trgu. Zdaj govorim drugače; zdaj sem berač, s doma me spode, če mi ti ne pomagaš. Bodi usmiljen, Anton; vzemi mojo hčer, stori z njo, kar hočeš, samo daj mi toliko in toliko! — Ne, žena, tako se Sódnikov

JOSIP STRITAR: 37 SÓDNIKOVA

Andrej ne bo ponizal pred Brezarjem, svoje hčere mu ne bo prodal, raje na cesto kamenje klepa!«

»Ce že nočeš iti sam, kar bi se spodobilo, pusti vsaj, da grem jaz k njemu; mene ni sram se ponizati, saj se za svoje otroke, ne zase.«

»Pojdi, kamor hočeš, iz hiše ti ne branim, ali naj se mi potem ne prikaži!«

Liza je videla, da bi vse njeno prigovarjanje trdovratnemu možu nič ne zaleglo. Brez odgovora odide. Več dni po tistem nista več skupaj govorila. Sódnik je bil tak, da se mu ni nihče upal blizu: celo Nónsan se ga bal, in to po pravici. Sódnik je bil, kakor se je kazalo, spoznal, da mu je bil ta človek hudoben duh, da mu je bilo v pogubo vse, kar mu je on svetoval. Po cele dni ni z nikomer izpregovoril besede; tudi hodil ni nikamor. Doma v svoji sobi je tical ali se je po vrtu izprehajal in sam s seboj govoril. Krepkega moža so bile vidno popustile moči; mirno je čakal, kaj pride nad njegovo hišo.

Tako je bilo minilo nekoliko dni. Neke popoldne, ko je zopet sam pohajal po vrtu, mu pride žena naproti ter ga nagovori:

»Prepovedal si mi, da ne smem k Brezarju. Pokorna sem ti bila, dasi mi je bilo težko. Brez tvoje volje nočem ničesar početi. Veš, kaj se je zgodilo? Brezar sam me je nagovoril; na polju me je videl, pristopil je k meni in mi dejal, da bi bil že zdavnaj rad prišel v hišo, ko bi se tebe ne bal, ker ve, da ga tako so-

vražiš. Krivo si ga sodil; Anton je tak, kakršnega sem si jaz vedno mislila; in še več. Kdo bi si bil mislil kaj takega? Ne samo, da ima Ano rad kakor prej, da jo prosi za ženo, to sem vedela; ali rekel mi je, da je vse natanko pregledal in preudaril; kako je naše stanje. Ko bi ti hotel, pravi, izročiti in prepustiti mi vse, kakor je, poskusil bi rešiti nam, kar je moči, vsega seveda ne bi mogel. Tebi bi ne bilo treba za nič skrbeti; samo da mu daš privoljenje in pooblastilo in da slednjič potrdiš vse njegove navedbe. Kaj praviš, Andrej? To ni nič sramotnega za nas, po moji misli. Če hočeš, in zakaj bi ne, samo reci, kdaj naj pride k tebi, da se pogovorita; ali pa če še tega nočeš, sporoči mu po meni, da privoliš, drugače ni treba. Govori, Andrej!«

Mož ji za odgovor nejevoljno odmigne z roko, potem se obrne v stran in jo pušča samo na mestu. Bilo je nekaj dni po tem, ko prideče in prisopiha Zalka k svoji materi:

»Mati, mati! Naš Tine je tukaj!«

»Kaj sanjaš!« jo zavrne mati.

»Res, res, mati! Videla sem ga in govorila sem z njim. V brezju sem bila z Drečkomo; hotela sva iti k pastirju, ki tam pase. Drejček je nekaj ical v grmovju, jaz pa sem šla sama naprej. Kar zagledam nekoga, ki je sedel na parobku; strah me je bilo, nazaj sem se obrnila. Kar me pokliče: »Zalka, Zalka! Zdal sem videla, da je naš Tine; po glasu sem ga spoznala. Hitro grem k njemu. O, ko bi ga videli, mati, kakšen je! Ves drugačen je! Ves suh je in bled kakor zid, pa ves razirgan, pa tako čudno gleda, mati! Ali si bolan, Tine, ga vprašam, ker si tako čuden? Nisem bolan, ne, pravi, ali so oči in mati doma? Mati so doma, odgovorim mu, o četa nisem videla, ne vem, če so doma ali so kam šli. Nato mi pravi: Pojdi domov, Zalka, in mi prinesi kos kruha ali kar dobiš, lačen sem; pa nikomur ne pravi, da si me videla. Zakaj pa ne greš domov? vprašam ga na to.

Francšek Saje:

ODMEVI OKTOBRске REVOLUCIJE

Nadalje so kmetje obračunavali z avstrofilsko duhovščino. Napadli so župnišča v Sentiovrencu na Dolenjskem, na Igu, v Gorjah pri Bledu in v Kranjski gori. Na župniščih so pobili okna, poškodovali gospodarska posojila in na nekatere celo streljali. Za osvražene župnike v Dolenjskih Toplicah, Fari pri Kostelu, Smartnem pod Smarno goro, Vodcah in drugod pa so zahtevali, da morajo zapustiti faro.

Narodna vlada je iz mnogih krajev pogosto dobivala poročila, da je kmečko ljudstvo, kot na primer na Robu, sprecej na strani boljševidnosti ali da v Mirenski dolini, na Krškem polju, v Beli krajini in drugod vladajo boljševidske razmere. Kmetje so sekali les v grajskih gozdovih, želeli razdelitev veleposestev in agitirali za republiko, ki je zanje pomenila resnično vlado ljudstva in ne gospode, izpolnitev njihovih revolucionarnih zahtev in široko svobodo.

Zato so kmetje zavračali pomirjevalne nastope meščanskih politikov, razbijali klerikalne in liberalne shode na podeželju, kot na primer 8. decembra v Semicu in 22. decembra v Sentjerneju, kar sem tudi že opisal v »Dolenjskem listu«. V takem razpoloženju kmečkega ljudstva so se zdaj tu, zdaj tam nadaljevali krajevni upori in druge revolucionarne akcije.

Dopolnjena podoba kmečkega upora v Kandiji

Kmečki upor v Kandiji sem prav tako že obširno opisal v »Dolenjskem listu«. Vendar sem od tedaj dobil v raznih arhivih vrsto novih dokumentov, ki dopolnjujejo in vsestransko osvetljujejo to revolucionarno akcijo.

V nekdanji največji slovenski kmečki občini Šmihel-Stopiče, h kateri je spadala tudi Kandija, kjer je bilo županstvo, so kmetje vzkpeli, ko je bilo 22. decembra 1918 objavljeno pred cerkvami v Vavti vasi, Šmihelu in Stopicah, da bo občina zvišala občinsko doklado od 50 na 70 odstotkov. Takrat so Jože in Tone Pirnar ter Florjančič sklenili, da bodo organizirali kmete in delavce ter prevzeli občino.

Jože Pirnar je bil sedlar z Broda, ki se je navzel revolucionarnih idej pri mornarici v Pulju, njegov brat Tone, tesar, se je v ruskem ujetništvu pridružil boljševikom, kovač Ivan Florjančič z Maloga Slatnika pa se z dopusta ni maral vrniti na fronto. Zadnje mesece pred avstrijskim razpadom se je rajši skrival doma, ker je videl, kako mu je žena z majhnima otrokoma stradala in trpela pomanjkanje.

Pirnarja in Florjančič pripravijo pohod na občino

Pirnarjeva brata in Florjančič so v naslednjih dneh obšli več vasi in se pogovorili s svojimi somišljeniki o pohodu na občino. Na štedanj dan 26. decembra so kar po maši pred cerkvami v Vavti vasi, Šmihelu in Stopicah pozvali ljudi, naj se naslednjega dne zberu na Brodu, od koder bodo šli nad župana Zurca, po domače Štemburja, v Kandijo.

Neki odborniki iz Stopiš, ki so ga kmetje že pred cerkvijo napadli, je brž odhitel k županu in mu povedal, kaj pripravljajo Pirnar. Zurc se je ustrašil in šel naravnost k okrajnemu glavarju. Ta je župana tolažil, da le ne bo tako hudo, kot misli, ker v takem snegu ne bo nobenega. Če pa bodo ljudje le prišli, naj jim vse pojasni, kar bodo želeli. Objubil mu je tudi, da bo v Kandijo poslal vse orožnike, s katerimi razpolaga.

V petek, 27. decembra 1918, so kmetje, delavci in obrtniki iz vseh vasi velike občine kljub snegu trumoma hiteli proti Kandiji. Tja so prišli tudi štirje orožniki, ki so se že pred prvimi skupinami skrili na podstrežje Zurčeve hiše, ker so spoznali, da bodo brez moči. Tako se je do desete ure zbralo pred Zurčevo hišo kakih 400 do 500 ljudi. Nekateri so imeli s seboj tudi orožje.

Množica je zahtevala, naj se prikaže župan Zurc, ki se je nekaj časa obotavljal in zahteval, naj pride delegacija k njemu. Ljudje s tem niso bili zadovoljni in so kričali, da mora župan priti iz hiše.

Zurc je pristal in stopil pred razburjeno množico. Pirnar je županu prebral dolg seznam ljudskih obtožb. Očital mu je, da je bil krivičen pri razdeljevanju živil, usnja in podpor ter na račun ljudstva podpisal z odborniki veliko vojno posojilo. Zato mora odstopiti. Župan je odgovarjal in se zagovarjal, ljudje pa so vmes kričali: »Dol z njimi! Jože Pirnar

ih je kdaj pa kdaj pomirjal, da razburjenje ni preveč prekipelo.

Med tóliko ljudmi je samo eden skušal Zurca zagovarjati. Komaj je rekel, da župan ni vsega kriv, so ljudje začeli vpiti še nanj, Florjančič ga je pozval, naj se zgubi. Osamljeni zagovornik se je brž obrnil in odšel.

Kmetje pregledajo občinski proračun, župan mora odstopiti

Pirnar je zbral devet mož iz osmih vasi, ki so kot odposlanci zborovalcev z njim in županom stopili v občinsko pisarno. Pregledali so občinski proračun. Kmalu je za njimi v pisarno vdrla tudi množica, ki je vse križem vpila na župana in mu očitala to in ono krivico. Ves prestrašen je župan prosil Pirnarja, naj ga ljudje vendar puste pri miru in naj ga ne napadejo. Pirnar pa mu je odgovoril:

»Nič se ne bojte, nič se ne bojte. Ampak sedaj boste podpisali izjavo, da se odpovedujete županstvu.«

Ko je župan spisal in podpisal to izjavo, je Pirnar zahteval, da mora podpisati tudi izjavo, da na svoje rame prevzema ves dolg vojnega posojila. Temu se je župan trdovratno upiral. Zato so nekateri predlagali, naj pošljejo po okrajnega glavarja Najprej so poslali občinskega slugo, za njim pa še Florjančiča, ki se je okrajnemu poglavarju predstavil kot pooblaščenec ljudstva.

Glavar dr. Vončina se je odzval in prišel v Kandijo. Tam so ljudje zahtevali, naj prisli župana, da prevzame nase vojno posojilo. Glavar jim je razlagal, da župan ni postopal samovoljno, saj so za podpis posojila glasovali tudi odborniki, ki so jih nekdaž oni izvolili.

»Mi nismo nobenega volili. To so kar duhovniki in Štembur pod roko napravili.« so mu odgovorili.

Nato jim je glavar svetoval, naj se pri-tožijo na okrajno glavarstvo ali na narodno vlado v Ljubljani. V odgovor so se slišali kliči:

»Mi ne potrebujemo nobenega okrajnega glavarstva! Vrata narodne vlade so nam zaprta! Kdo pa je to, narodna vlada? Ali smo jo mi postavili!«

Ker je župan videl, da ljudje nikakor nočejo popustiti, je končno pristal in podpisal izjavo, da prevzema svoj delež vojnega posojila.

Zatem so zborovalci odstavili občinskega slugo in za novega izvolili Toneta Pirnarja.

Uporniška občina začne poslovati

Medtem je odposlanstvo pregledalo blagajno in jo zapečatilo.

Ker je okrajni glavar opravil svojo nalogo, so mu ljudje pustili, da je lahko odšel. Bivšemu županu pa še niso dovolili, da bi zapustil pisarno. Zahtevali so, da mora podpisati vojno posojilo tudi za druge odbornike. Zurc se je ponovno brnil. Objubil je, da bo sklical odbornike in jih pozval, da bodo prevzeli svoj delež posojila.

Zborovalci so sklenili, da je treba odbornike takoj zbrati. Po vaseh so odpo-

slali več skupin, ki so drugega za drugim pripeljele v občinsko pisarno, kjer so podpisali po dve izjavi, da odstopajo in prevzemajo svoj delež vojnega posojila.

Kasno popoldne so uporniki izvolili za začasnega župana Alojza Vovka, v odbor pa Jožeta in Toneta Pirnarja ter Ivana Florjančiča. Ljudje so se zadovoljni mirno razšli.

Jože Pirnar je zaklenil pisarno in vzel ključ domov. Zjutraj sta se z bratom Tonetom vrnila in začela uradovati. Prvi dopis, ki ga je uporniška občina poslala na okrajno glavarstvo, se glasi:

»Zaradi pritiska občanov odložil je gosp. Josip Zurc iz Kandije dne 27. decembra 1918 mesto župana. Na njegovo mesto je na zahtevo ljudstva imenovan g. Alojzij Vovk iz Gotne vasi, dosedanji občinski odbornik, kot začasni župan.

Županstvo Šmihel-Stopiče, dne 28. decembra 1918.«

V drugem dopisu pa je nova občinska oblast sporočila okrajnemu glavarstvu, da je na zahtevo občanov odstopil prejšnji sluga, namesto njega pa je 28. decembra nastopil službo Tone Pirnar.

Meščanska oblast v Novem mestu je bila se šibka. Nekaj dni je morala kar mirno gledati in trpeti upornike. S tem je tudi molče priznavala uporniški občinski odbor, ki je čisto brez motenj in v zadovoljstvo občanov posloval štiri dni.

Novomeški okrajni glavar je šele 29. decembra poročal narodni vladi, da se je v Kandiji zbralo »kakih 400 do 500 ljudi«. Proti toliko upornikom ni mogel s štirimi orožniki ničesar storiti. Prosil je za stotnijo srbske vojske, ker se boji, da se podobni dogodki ne ponove tudi v drugih krajih. Na koncu dopisa je omenil, da je orožništvo ukazal, naj izsledijo povzročitelje in kolovodje upora, ki jih je sicer že sam spoznal in se celo pokoraval njihovi volji, ko so ga poklicali v občinsko pisarno.

Tudi bivši župan Zurc je 29. decembra pisal deželni vladi. Okrajnega poglavarja je obtožil, da je potrdil začasnega župana Vovka. Glavarstvo in državno pravdnštvo sta po njegovem mnenju mirno gledala te dogodke in nista ganila niti z mezinem. Prosil je, naj narodna vlada vse stori, češ da niti ni varen življenja.

Dr. Ivan Tavčar pogori na shodu v Novem mestu

V nedeljo, 29. decembra, je prihitel v Novo mesto liberalni prvak dr. Ivan Tavčar in govoril na shodu Jugoslovanske demokratske stranke v gimnazijski telovadnici. Na liberalni shod je prišel tudi Ivan Florjančič s skupino upornikov. Ko je Tavčar nehal govoriti o boleznih, ki so se s svojimi kalicama zajedle v telo mlade Jugoslavije, je stopil na govorniški oder boljševik Florjančič in pojasnil, zakaj so odstavili Zurca.

Florjančičevim besedam so kmetje navdušeno pritrjevali. Tavčar pa je kljub svoji pistoljski in govorniški spretnosti pogorel s svojim nastopom.

O uporu v Kandiji se je hitro razvedelo po Dolenjski. Po kandijskem zgledu so se že 31. decembra zbrali kmetje iz okolice Dolenjskih Toplic in vzeli v precep tamkajšnjega župana in župnika. Ko so se aprila 1919 uprli kmetje na Vinici, so nekateri pozivali:

Novi Leninov spomenik v Moskvi

»Naredimo tako, kot so storili v Kandiji.«

Vse takratno časopisje je začelo pisati o revolucionarnih dogodkih v Kandiji. Klerikalni dnevnik »Slovenec« jih je obsojal, češ da je to nasilje in ne demokracija. Socialistični list »Delavec« pa je klerikalcem odvrgel:

»Treba je bilo torej nastopiti po rusko, ker drugega jezika (Zurc) ni hotel razumeti.«

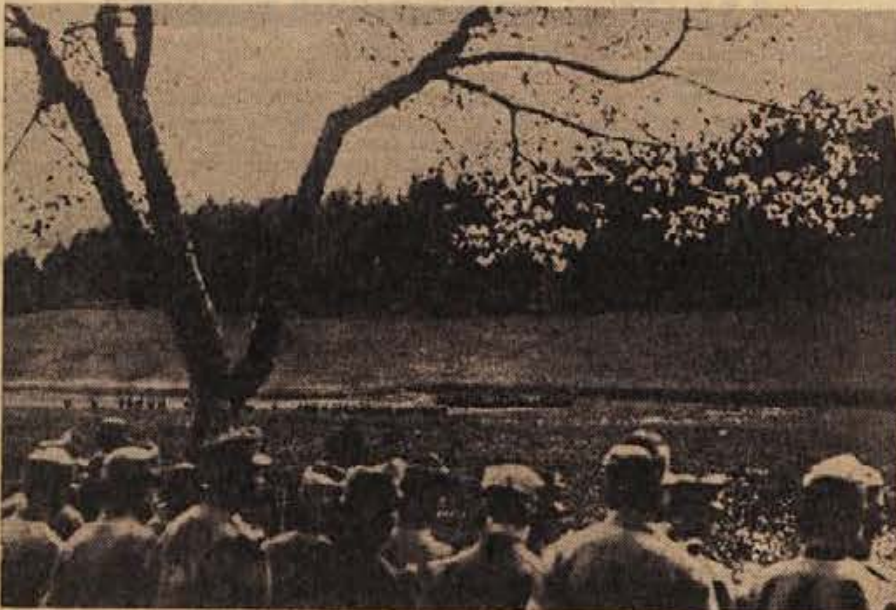
Preobrat po štirih dneh Kandijske republike

O uporu v Kandiji je 30. decembra razpravljala narodna vlada. Poverjenik za notranje zadeve je na njeni seji poročal o boljševiških razmerah na Dolenjskem in homatiyah v industrijskih krajih. Narodna vlada je sklenila, da bo okrepila orožniški postaji v Novem mestu in Kostanjevici ter jima po potrebi dodala še oporo v manjšem oddelku srbskega vojaštva.

Bivši župan Zurc je orožnikom zatrjeval, da so ga kolovodja Pirnar in drugi cele štiri ure ovirali v osebni prostosti. Orožniški stražmojster Lozar pa je v svojem poročilu, ki ga je napisal 30. decembra, zvrčal krivdo na samega Zurca, ker ni na zahtevo množice takoj spočetka odstopil in prevzel občinski dolg.

Po štirih dneh ljudske oblasti v občini Šmihel-Stopiče je prišlo do preobrata.

Iz Ljubljane se je 31. decembra pripeljalo v Novo mesto deset šandarjev ki so z novomeškimi orožniki takoj krenili proti kandijskim upornikom. Prvi dan jim je uspelo zasačiti le Florjančiča, ki so ga zjutraj aretirali in privedli v novomeško zaporo. Po Jožeta Pirnarja je prišlo kar 18 stražnikov, toda ga niso našli doma, ker ga je o nameravani aretaciji nekdo že pravočasno obvestil.

Streljanje judenburških upornikov

Miha Maleš o sebi in drugih

Znam slovenski slikar in grafik Miha Maleš je v soboto, 28. oktobra, v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki razstavil svoja dela. Ob tej priložnosti smo mu zastavili nekaj vprašanj v zvezi z njegovim delom, v zvezi z vrednotenjem del tleh dolenskih slikarjev (Stiplovske, Gorjup, Lamut) ter o njegovem pogledu na sodobna pota likovnega ustvarjanja pri nas.

»Nam lahko poveste, kaj so vaše prejšnja srečanja z Dolenjsko?«

»Na Dolenjsko imam vedno najlepše spomine. Kdo ne bi imel rad in kdo ne bi valjubil za vedno te čudovite hribovke, ta ajdova polja, to prijazno ljudstvo...«

Na Dolenjsko sem veliko zahajal že pred drugo vojno. Slikal sem v okolici Žužemberka, Mokronoga, Trebnje ga in še kje. Tudi na počitnice in izlete hodim tja, poznaj precej gradov, tudi sem pa tam kakšno zidanico na Trški gori, v Prečnu pa še kje! Na Trški gori sem se nekajkrat srečal z Marjanom Kozino. Duhovičil je, da so se skale okoli naju iskri- le.

»Pokrajina, ta naš svet ob Krki, je dala tri pomembne likovnike: Stiplovska, Lamuta in Gorjupa. Menite, da je njihov prispevek slovenskemu likovnemu izrazu že do volj ovrednoten?«

»Franja Stiplovska sem spoznal na Dunaju, kjer sva bila kake pol leta sosedca. Zame je bil takrat narejen saj je že slikal ter imel le po veliko sobo polno slik trisb, jaz pa sem bil še skoraj nepismen. Takoj sva se spoprijateljila. Več let je hčdil k meni na počitnice. Na kmetih sva slikala, on pa je že ilustriral. Pričela sva tudi z lesorezi. Pozneje sem se v Prago, on pa v Zagreb. Prve lesoreze sem razstavil z njim, Birtatom in Zagarjem v Mariboru. To je bila tudi moja prva umetniška razstava. Bilo je leta 1921 ali 1922. Imam velik oljnat portret iz časov, ko me je pri meni doma Stiplovske slikal. Pa še to in ono imam od njega iz tistih časov. Delala sva ve-

like načrte o tem, kako ova področja cel svet in na novo zgradila umetnost, pa do tega žal ni prišlo. On se je oprjel bolj svojega kosa dežele, jaz pa Ljubljane. Vedno porajanja sva se videla, toda prijateljstva sva bila še...«

»In kakšna so bila vaša srečanja z Jožetom Gorju- pom?«

»Jože Gorjup me je čisto opiskoval v ateljeju v Tivo-

Miha Maleš, akademski slikar iz Ljubljane, razstavlja na novi razstavi v Lamutovem salonu v Kostanjevici na Krki tudi nekatera svoja najnovejša dela.

lju. Pogovarjala sva se o načrtih in o vsem mogočem. Nekaj del sva si zamenjala meni so bile njegove stvar- ri sila všeč, drugi način izra-

zanja (Italija) je imela, kot mi ostali, ki smo se šolali na severu. Jože je šel še naprej v Španijo, sila zaradi- cvolek je bil.

Vlado Lamut je k meni v atelje v Ljubljani manj zahajal. Saj tudi ni mogel — vedno se mu je kam mudilo. Vedno je bil poln načrtov, skic in map. Videvala sva se v Ljubljani, Novem mestu in tudi v Parizu. Nemiren duh je bil v njem, kot da bi vedel, da mora hiteti, hiteti, da je pred njim kratka pot. Kako čudovita volja do dela je bila v njem! Kakšen talent je bil to! Lepo je, da nosi kostanjevška galerija njegovo ime. To je resnično velik sin Dolenjske!

Po mojem vsi trije (Stiplovske, Gorjup, Lamut) pri nas še niso dovolj vrednote- ni, saj je preblizu čas, odkar so nas zapustili. Vsak teh treh bi najprej zaslužil svojo monografijo in izrpen pregled del ter razstavo ne samo na Dolenjskem, temveč tudi v Ljubljani in Mar- boru.«

»Kakšno je vaše mnenje o poteh slikarskega izraza pri nas?«

»Poti likovnega ustvarjanja so zmedene po celem svetu in tudi pri nas, pa saj je ves svet zmeden... Ko bo veter odpihal pleve, se bo nasveti lo zruje. Prav na pretek ga ne bo, toda bo pa le!«

Vpraševal: **PETER BRESČAK**

Jože Tisnikar bo razstavljal v Kostanjevici

V ponedeljek, 13. novem- bra, bo letošnji zadnji umet- niški večer v Lamutovem li- kovnem salonu v Kostanjevi- ci na Krki. Svoja dela bo razstavil Jože Tisnikar, sil- kar iz Slovenjegra Grada.

Svojevrsten je svet slikar- ja Jožeta Tisnikarja. Presre- neča nas, saj nam prinaša podobe sveta, ki se ga tudi v mislih izogibljemo. Naj- bolj tužnostne strani našega bivanja uklepa v zeleno st- snikarsko barvo. V našem likovnem življenju je bil na- stop Jožeta Tisnikarja pra- vo presenečenje. Iskrena umetnikova izpoved je bila v gvaših in oljih slikarja, ki

je pogledal v oči najbolj ne- smiselnim in nedojemljivim trenutkom življenja, času umiranja in smrti. Njegov pogled pa se je iz bolniške prosekture preselil tudi na druga področja našega sve- ta. Zeleni hribi Pohorja, ki se dvigajo nad mestecem Slovenj Gradec, so slikarju kar ponujali gradivo: ob- skal je oglašje in prepuste ljud in jih naslikal, kot si jih je v svoji umetniški de- lavnici še predstavljal.

Slikar se je rodil v Misl- nji 1928, zaposlen pa je v prosekturni bolnišnici v Slo- venjem Gradcu. Slikati je začel 1951. Slikar je do se-

Miha Maleš: MAKEDONSKI PIONIRJI

Bogo Komelj prejel Čopovo diplomu

Društvo bibliotekarjev Slo- venije je praznovalo 20-let- nico svojega obstoja. Ob tej priliki je imelo v Celju ob- čni zbor. Celje je izbralo za svoj občni zbor zato, ker so v tem mestu odprli novo študijsko knjižnico. Sloven- sko knjižničarstvo je po vojni opravišlo zelo veliko delo. (Pred vojno smo imeli le šest poklicnih knjižnič- arjev, sedaj pa jih je že več kot 450). Nastale so

nove knjižnice, zlasti štu- dijske, ki so zrasle v vseh večjih pokrajinskih centrih. Utrdila se je mreža ljud- skih knjižnic, zlasti pa so se razširile po uveljavitvi zakona o knjižnicah, ki je uvedel za vsako občino ma- tionsko knjižnico. V Ljubljani so pri pedagoški akademiji ustanovili knjižničarsko šolo, ki vzgaja višji knjižnič- arski kader. O pomenu te- ga razvoja je v Celju go- voril republiški sekretar za prosveto in kulturo Tomo Martelanec.

Ker so vse to delo opravi- lili predvsem člani Društva bibliotekarjev Slovenije, je društvo osnovalo Čopovo di- plomo, da bi z njo dalo priznanje zaslužnim članom. Ime nosi po znamenitem Prešernovem sodobniku prof. Čopu, ki je prevzel biblio- tekarsko mesto v ljublan- ski Licejski knjižnici.

Upravnik novomeske stu- dijske knjižnice Mirana Jar- ja Bogo Komelj je bil letos med odlikovane! na celj- skem občnem zboru.

Vprašali so ga, kako se počuti po tem, ko je prejel to visoko bibliotekarsko pri- znanje, in kaj to priznanje pomeni zanj in za knjižni- čarstvo v Novem mestu

»Če po pravici povem, sem Čopove diplome izred- no vesel, ker menim, da z njeno podelitvijo ni dano priznanje samo meni, pač pa je to priznanje za vse, kar je bilo v zadnjem času v novomeski občini nareje-

nega v knjižničarstvu. Poleg študijske knjižnice, pionir- ske ter ljudske knjižnice v Novem mestu nastaja vrsta obnovljenih ljudskih knjiž- nic: v Sentjernežu, Dolenj- skih Toplicah, v Mirni peči in drugod. Čez nekaj dni se jim hosta pridružil še knjiž- nica v Smihelu pri Novem mestu ter v Dirčni vasi, in če bo šlo vse po načrtu, bodo do konca leta zrasle še tri druge. Vesel sem, ker je to priznanje podeljeno s strani Društva bibliotekarjev Slove- nije na podlagi ocenilive po- sebne strokovne komisije, ki je izbirala med skoraj 450 člani. Iz našega področja je prejela Čopovo diplomo še prizadevna knjižničarka Ga- vica Zorko iz brežiške obče- ne.«

P. BRESČAK

Magyar razstavlja v Zagrebu

V ponedeljek, 6. novembra zvečer, so v Zagrebu odprli razstavo likovnih del Viktorja Magyarja, znanega slikarja s Čateža pri Velikem Gabru. Magyar, ki se je do zdaj sko- raj bolj uveljavil v tujini kot doma, predvsem v Sloveniji, je tokrat razstavil okoli 30 oljnih slik na lesu, nastalih leta 1965. To je njegova druga samostojna razstava. Letos je sodeloval na skupinskih raz- stavah likovnih del naivcev v Zagrebu, Sisku in na Reki. Magyar je že več let član dru- štva nálnih umetnikov SR Hrvatske.

Slikarjev svet muzike in poezije

Otvoritvene besede Marijana Tršarja na razstavi Mihe Maleša v Kostanjevici

Vsakokrat, ko podoživljamo zlaht- no sporočilo umetnika o njegovem posebnem svetu, ki ga izpoveduje v sliki ali kipu, se zavzeti sprašujemo, kaj je bistvo nerazvozljive skrivno- sti umetnosti, v čem je njen lik, njeno blažilno prepričevanje, o smi- slu preživetih dni, pa neomajna ve- ra v zasrto lepote tistega, kar nas čaka jutri in pojutrišnjem. Za pr- vim odgovorom brskamo po umetni- škem užitku — tako ga imenujemo pravzaprav v znanosti, ker mu ne ve- mo bolj natančnega, celovitost obje- majočega izraza — ko začutimo, da ne gledamo le lepih podob na steni razstavne dvorane, marveč da strmi- mo skozi nje kakor skozi okno v dosti bolj trdnjo, dosti bolj naših zanj in našega pehanja skozi življe- nje vredno resničnost. Poklicani smo, da prisostvujemo čudežu, ki je bil ob samem spočetju umetnine z umetnikovim čopičem, risalom ali diletom le fiksiran v prostor in čas, da bi se od tistega trenutka dalje ponavljaj, se v tisočerihi oblikah iz- žaravanja razdaljal vsakemu gledal- cu posebej; da bi nas dvigal iz naše živčice drobnicave vsakdanjosti v enovit in do tancin skladen svet, ki ne pozna prepada med srcem in umom, med vedeti in moči; kjer je vsaka lepota že tudi prava resnica; kjer je resničnost tudi tisto, kar se ne biva; kjer je enačaja med biti in ne biti.

In kakor zmerom — prav od naših ljudskih pregovorov naprej! — so tudi tukaj začudenju zavemo, da se takšna najgloblja resnica o nas, o vsem okoli nas skriva v najpre- prostejših rečeh. V komaj opaznem

krivuljanju tenkih risarskih črt, ki so si drznile po svoje razlagati na- ravo; v zdaj zanesenem, zdaj otoč- nem sijanju slikarskih barv, ki niso hotele ostati le odsev gledunega sve- ta, marveč globlje razumljeno zna- menje njegovega bistva; pa v pre-pletanju, v živčavu čistih oblik, pre- rojenih v umetnikovi domišljiji in spreminjenih v hieroglifske znake za sporazumevanje; za pogovor med našimi očmi in našim čustvovanjem. Da dragi prijatelji! skriva se prav tako v lirčni ritmiki tenkih dekl- ških prstov, ki sem jih še kot pol- zrel gimnazijalec občudoval na cize- lersko izbrušenih risbah današnjega razstavljaveca, slikarja in grafika Mi- he Maleša; ki sem jo luščil z rahlo zablenih postav njegovih brezšte- vilnih risb, slik in grafik. Obču-oval sem jo v široko razprtih, kot ova- tovih vabečih očeh tako znanih, prav zares samo »Maleševih«, umetniško preoblikovanih deklinskih obrazov. Našel sem jo tudi v težakih dila- neh z vsem pomirjevalnih starcev, v trdo stisnjenih ustnicah delavca na polju in v tovarni. Malešev umet- niški svet je združil v poetični plem- enitosti radost in trpljenje, delo in počitek, prešerno igro, ples in ga- raški znoj. Vse je znal prepoznati z duhom povsod pričujoče in hkrati nikoli vidane preobrušene resnično- sti, ki se je rešila vsakdanje priv- jenosti ter prerasla v simbol smi- sla našega bivanja. Malešu ni odveč noben še tako droben motiv; pri vsakem skuša najti delček tiste res- nice, ki jo slutimo za videzem stva- ri in reči. Pisane hiše ob morju, ši- ljaste ciprese in gréave oljke so le

kamenčki mozaike, ki nam baja o dosti bolj pomembnih rečeh. Dekle- ta z vrči, v ornamente zagnjene Makedonke, plešoče kolo so le go- stoposedni izgovori, da nam more umetnik med vrsticami izpovedati skrito resnico v barvah in tonih.

Pa tudi v vseh tehnikah Maleš- uverano obvlada sila bogat register tehničnih možnosti likovnega izra- žanja. Ni samo slikar olja in tem- pere, saj se nam je tokrat pred- stavil tudi v igrivih, lahkih akvare- lih. Kot izrazit risar je ves čas žel priznanje za svojo brižno mehko risbo, gravuro v metal in v kamen. Do popolnosti je izkoristil najrazlič- nejše načine v lesorezu, v jedkanici in akvatintu, pa v mojstrskih lito- grafijah. Svoj barvni svet je spajal z grafičnim nagnjenjem v presenet-ljivo barvitih monotipijah, ki nam čarajo folklorno mavricno juga in sonce obmorske pokrajine.

Dragi prijatelji, zdi se mi več kot zgolj naključje, če smo na nocojs- njem večeru priče snidenju treh sestrskih vej lepih umetnosti. Zdi se mi, da je tako snidenje Malešev likovni izraz že dolgo časa na glas terjaj, zakaj če je sploh mogoče iskati kateremukoli slikarskemu de- lu sorodstvenih primerjav, potem smemo brez pomisleka reči, da je Malešev poustvarjeni svet poln meh- ke, komorno zastrite muzike, pa pre- proste poezije. Poln je umetniškega doživlja, ki je tako iskreno, tako resnično umetnikovo, da je zlahka postalo tudi naše. Saj je vendar umetnikov dar nam, njegovim občudovalcem, in vsemu človeškemu občestvu.

MARILJAN TRŠAR

Čestitka Gustavu Krklecu

Naš dobri prijatelj, aka- demik Gustav Krklec, ki je prevedel na hrvatski jezik Zupančičevega »Cicibanu«, Prešernove pesmi in druga znana dela, je prejel pred nekaj dnevi prvo literarno

Akademik Gustav Krklec. (Foto: Tone Gošnik)

Krčani ne bomo nikoli pozabili nadvse uspelega li- terarnega večera, v katerem so sodelovali: akademik Gu- stav Krklec, akademik Dra- gutin Tadijanović, predsed- nik društva književnikov Hrvatske Vlatko Pavletić in književnik — domačin Jaro Štoviček. Njihova zasluga je, da so nam hrvatska lite- rarna dela še bližja. Akade- mik Gustav Krklec pa je sodeloval tudi na otvoritvah razstav akademskega kiparja modriljerja Vladimira Štovič- ka in napisal nadvse drago- cen sestavek za njegov Spominski katalog.

Zato smo tembolj veseli, da je prejel prvo nagrado »Grigor Vitez« za mladinsko knjigo »Majmun ima očala«. Za to knjigo je uporabil tudi motive iz naših krajev.

Čestitamo!

Kulturni in prosvetni delavci iz Krškega

Nova razstava v krški galeriji

V soboto, 11. novembra, bo- do v krški galeriji spet od- prli vrata mladi umetnici: Dragica Čadež-Lapajne iz Ljubljane bo razstavljala svo- je plastike. Otvoritev bo ob 17. uri; ljubitelji umetnosti vabijeni!

DUNAJSKA RAZGLEDNICA

Dunaj - mesto dela in umetnosti

V Ljubljani bo do 19. novembra odprta zanimiva potujoča razstava o Dunaju, središču srednjeevropskega življenja, na kateri je posebna privlačnost v razmerju 1 : 500 izdelani model Dunajskega notranjega mesta, postavljen na krožni plošči s premerom 5 metrov

V soboto popoldne so v Ljubljani v Narodnem muzeju slovesno odprli potujočo razstavo »Dunaj« - mesto dela, mesta umetnosti. Navzoč je bil dunajski podžupan Felix Slavik, avstrijski veleposlanik v Beogradu Karl Hartl, generalni konzul

predstavlja današnji Dunaj, modernemu milijonsko mesto. Seznanja nas z živo podobo mesta in njegovega polnočnega življenja, ki je bilo in je prežeto z naprednim, socialnim duhom in z umetnostjo, znano po stoletni dobri tradiciji. Raz-

stava nas seznanja z avstrijskim glavnim mestom in je prirejena tako, da dobi človek na njej pravo podobo o mestu, katerega prebivalci znajo trdo in resno delati, ki pa znajo tudi s rado-vo svojega truda uživati. Ze desetletja slavi Dunaj zlasti po načrtni skrbi svojih očetov za socialno blaginjo in vsehstranski komunalni napredek. O tem prepirljivo govore na razstavi številne velike fotografije, makete, načrti in druge, kar vse je urejeno slikovno in sila pregledno. Posebno močan vtis daje grafičeno in arhitekturno zanimiva oddelka, ki nas seznanja z dunajskim solstvom, uporabljajo umetnostjo, književnostjo in gledališcem. Od nekdanje bil Dunaj mesto glasbe in velikih mojstrov, ki so tu živeli in ustvarjali. Posebno zanimiva je podoba socialne stanovanjske gradnje v tem milijonskem mestu. Sploh je socialna dejavnost mestne uprave nekaj posebnega, pri čemer bi se kazalo od Dunajčanov marsikaj naučiti! Mimogrede: organizatorjev razstave ni bilo sram pokazati, kakšen paket z vsemi najnujnejšimi potrebščinami za novorojenčka dobi sleherna porodnica na Dunaju od mestne uprave (poleg pomoči posameznih bolnišniških blaginjskih sevdal).

Morda je največje presenečenje na razstavi izredno velik model notranjega dela mesta, posnet z višine 425 m in prikazan tako, da lahko obiskovalci razstave vsak pomembnejši objekt, ki ga v mestu zanima, sam ogleda s priročnikom na gumbi. Mnogo sprotična lahko dobimo na taki zanimivi razstavi, marsičesa nas mimgrede nauči in scenarij življenjem in s problemi nam najboljnjega milijonskega mesta.

Razstava o Dunaju bo odprta do 19. novembra, ogledate pa si jo lahko vsak dan med 9. in 12. uro popoldne ter med 16. in 19. uro popoldne. Vsak dan pokežejo na razstavi (ob 11, 12, 17. in 18. uri) tudi barvne diapositive o Dunaju ter njegovi bogati kulturni preteklosti, slike pa spremlja slovensko besedilo. Obisk razstave toplo priporočamo, saj v Ljubljani še dolgo ni bilo tako skrbno urejene in bogate razstave, ki so jo doslej videla skoraj še vsa glavna evropska mesta.

R. P.

Za naše

„Našim trojčkom pošiljam 5.000 dinarjev...“

»Upravi DOLENJSKEGA LISTA — za družino Korene!

V našem listu sem brala o ponovnem zbiranju denarja oz. novi akciji za pomoč družini Korene in njihovim trojčkom. Odločila sem se, da jim tudi jaz pomagam; ko vidim, da so zares potrebni pomoči. Ze ob rojstvu trojčkov se mi je njihova mati zasmilila, kako bo uboga žena oskrbovala kar tri majhne otroke, saj je že z enim toliko dela! Takrat sem bila tudi jaz v bolnišnici, rodila se mi je druga hčerka. Videla sem, kako radostno je Korenetova ogledovala tri mala, neboljerna bitja, hkrati pa je bila vsa v skrbeh, kako bo vse tri negovala in oskrbovala.

Želim, da bi nova akcija čim bolj uspela. Pošiljam jim 5.000 Sdin. Otrokom želim veliko zdravja, staršem pa še več poguma, saj dobri ljudje ne bodo pozabili nanje!

MERI KOČEVAR, Sesskova 9, Kočevje

To je bil prvi odgovor na naše vabilo z dne 4. novembra; poslala nam ga je že isti dan, ko je prebrala vabilo v Dol. listu, tovarišica Meri Kočevar iz Kočevja, hkrati pa z denarno nakaznico tudi 5 tisočakov. V torek, 7. novembra, smo dobili pismo do Matije Mačka iz Gabrijel 59, p. Krmelj na Dolenjskem, v katerem je naročil naš list sorodniku, ki je odšel k vojakom, razliko poslanega denarja za naročnico, ki znaša 1552 Sdin, pa je namenil za trojčke. Tako nam piše:

»Razliko denarja, ki ga prilagam za naročnino, namenite družini v Segonjah za trojčke: za Petra, Anico in Pavleta! Odkrito vam povem, da se mi zelo zelo smilijo in želim, da bi vaš poziv našel na mnogo posnemovalce! Slike v zadnjem Dol. listu kažejo, da živijo naši trojčki v revščini in da so potrebni pomoči. — Sem vaš star naročnik; z listom sem zelo zadovoljen, kakor tudi moja družina, sin Alojz pa ga želi zdaj brati pri vojakih.«

Mojea Povše iz Trubarjeve 1, Novo mesto, je prinesla za trojčke na našo blaginjo 1000 Sdin. V prvem tednu to-

rej: 7552 Sdin in še 30.000 Sdin, ki smo jih namenili za naše dolenske trojčke iz blaginjskega lista.

SKUPAJ TOREJ ZBRANO do torka popoldne: 37.552 Sdin.

Ze zadnjih smo pisali, v kako tesnem prostoru živijo naši trojčki s svojo sestrico in starši. Histo bi bilo treba zapreti in dograditi svinjak prestaviti, otroke obleči, zama je pred vrati — za vse to pa v tej skromni kmečki družini, ki ima le nekaj zaplat zemlje in košček gozda, zares ni denarja! V imenu naših dolenskih trojčkov, katerim ste, dragi brati in naročniki, pred leti s številnimi prispevki v denarju omogočili, da so preživeli svoja prva leta, se ponovno obračamo na naročnike in brale našega domačega tednika:

- pomagajte, da zberemo kar največ denarja za dograditv doma, v katerem živijo naši majhki Zima je pred durmi in nas vse bo zeblo v središču čustvih, ne bomo vedeli, da štirje mali otroci v Segonjah nad Skočanom preživijo v mrazu, in tesni, mračni ljubimci — ker oče in mati nista mogla zapreti oz. dograditi skromne hišice.

Prosimo, pomagajte jim! Denar nakazujte na naslov: DOLENJSKI LIST, Novo mesto — žiro račun: 521-8-9. Pri vsakem nakazilu pa pripisite: »ZA TROJČKE«. Pomoči nam plačate tudi osebno na blaginjski Dolenjskega lista: Novo mesto, Glasnik trg 3. — Vsak teden sproti bomo poročali, koliko se je nabralo za naše trojčke, ki jih lahko upravljeno štetje naših dolenskih trojčkov v pravem posnem besede, saj jim je takoj po rojstvu priskočila na pomoč skoraj vsa Dolenjska, pa tudi mnogi naši rojaki, ki žive v drugih krajih Slovenije in tudi obalavje, pa tudi v tujini!

V njihovim imenu naprej: iskrena hvala za vse, kar boste nakazali ali osebno vplačali!

Vaš:

DOLENJSKI LIST

RAZGOVOR Z DRŽAVNIM PRVAKOM IZ KOČEVA

Jože Turk — mojster morskih globin

Letos je spet državni prvak v podvodnem ribolovu — Odločilna je bila četrtina ura tekmovanja, ko je ujel 20 kg težko kirnjo — Jože državni prvak — na svetovno prvenstvo pa so odpotovali drugi

Jože Turk iz Kočevja je spet absolutni prvak Jugoslavije v podvodnem ribolovu. Zmagal je namreč na prvenstvu Jugoslavije, ki je bilo 16. julija letos na Hvaru. Na prvenstvih države nastopa že 6 let. Doslej ni zasledil nikoli slabšega kot 5. mesto, kar dvakrat pa je bil državni prvak (prvič leta 1964).

Pred tekmovanjem in med njim je bil Jože pri voljakih. Vojaske sukajo je slikele sele pred kratkim, zato o njegovem uspehu podrobneje poročamo sele zdaj. Vendar pa so mu v vojaški enoti omogočili, da se je pred prvenstvom vsak dan vadil v podvodnem ribolovu po 5 ur in tudi več. Omogočili so mu tudi, da se je udeležil državnega prvenstva.

Za absolutnega prvaka v podvodnem ribolovu se je letos pomerilo 9 tekmovalcev prve kategorije, v drugi kategoriji pa se je borilo še 53 tekmovalcev. Tekmovalcem je prinesla vsaka riba 500 točk in vsak gram ribe točko (vendar je do teže 15 kg, težja riba pa je prinesla le toliko točk kot 15-kilogram-ska). Jože je nabral 34.300 točk. O tekmovanju je povedal:

— Teren za tekmovanje je bil globoč, na njem je bilo malo rib, voda pa umazana, kar je oteževalo lov rib. V začetku sem imel tudi smolo, ker nisem izbral najboljšega prostora. Moj sosed Franjo Domjan iz Malega Lošinja je ujel takoj, ko je skočil v morje, 19 kg težko kirnjo. Tekmovanja je trajalo skupaj 6 ur — le 9 manjših rib.

Četrto uro pa se mi je nasmehnila sreča. Na plovilni 500 m od obale sem pregrnil jato zobatecev in zaeledal 24 m globoko na dnu veliko kirnjo. Zmahnjevalo mi je že zraka in tudi srce mi je začelo hitreje biti, zato sem moral po zrak. Medtem se je kirnja prestrašila, se popila še dva metra globlje in se skrija pod kamnom. Spet sem moral po zrak, potem pa sem ujel še eno kirnjo, ki Ven sem jo dobil sele, ko sem se četrtič potopil — takrat sem ostal pod vodo dve minuti in 40 sekund. Ko so kirnjo po tekmovanju stehali, je imela 20 kg in mi je prinesla 15.500 točk. Potem

sem jo še enkrat ustrelil. Je tehtala 3,80 kg. To sta bili moji letošnja 66. in 67. kirnja, skupaj pa sem jih letos uplenil 94. To je prav gotovo največje število letos uplenjenih kirnij v Jugoslaviji in med največjimi, če ne celo največje na svetu.

Peto uro tekmovanja nisem ujel nič. Šesto uro sem našel še eno kirnjo, vendar pa je nisem ustrelil, ker je bila v taki skalnati luknji, da je ne bi mogel izvelič. Pač pa sem v zadnjih petnajstih minutah ujel še 3 sarge. Kot državni prvak sem imel zagotovljeno pot na svetovno prvenstvo, ki je bilo letos na Kubu oziroma Karibskem morju, kjer so tudi 300 do 400 kg težke keranje, morski psi, morene in druge velike ribe.

Drvarjo reprezentanco za tekmovanje na Kubu so sestavili še isti vojak, ko je bilo končano naše državno prvenstvo. V ekipi sta bila določena razen mene še Franjo Domjan iz Malega Lošinja za rezervno na Dubrav-

ko Balecović iz Malega Lošinja.

Kor sem bil vojak, so takoj poslali brzojavno državnemu sekretariatu za narodno obrambo, da bi mi dali dovoljenje za odhoda na Kubo, vendar dovoljenja šal nisem dobil, ne vem, če zaradi sekretariata ali morda zato, ker Zveza športnih ribčev Jugoslavije ni ukretila vsega, da bi dovoljenje dobil. Čudno se mi zdi, da dovoljenja nisem dobil, saj ga običajno dobe skoraj vsi vojakji, ki nastopajo v raznih reprezentancah Jugoslavije (nogomet, kosarka, smučanje itd.).

Nastop na Kubu je bil zame edinstvena priložnost, ki se verjetno ne bo več ponovila. Upanje mi ostane le še za leto 1969, ko bo svetovno prvenstvo v Tajlandu.

Kjub temu da na Kubu nisem nastopil, pa je dosegla naša reprezentanca lep uspeh. Jugoslavija je prbrila odlično četrto mesto, čeprav je bila konkurenca huda, saj je nastopilo 90 tekmovalcev iz 30 držav.

Jože Turk s plenimi, ki mu je na letošnjem državnem prvenstvu v podvodnem ribolovu prinesel 34.300 točk in naslov državnega prvaka.

človek ni ujetnik svojega planeta

2

Prispevek in predvidevanja sovjetskih znanstvenikov pri osvajanju vsemirja

Piše: Djordje Milošević, prejšnji dopisnik Tanjuga iz Moskve

Gagarin leti v vesolju

Kdove kolikokrat je pilot Jurij Gagarin obiskal Rdeči trg in Leninov mavzolej. Vendar pa nikoli s tem namenom kot tokrat. Ponoči 11. aprila 1961 je imel njegov obisk Rdečega trga in mavzoleja popolnoma drug pomen in značaj.

Naslednji dan, 12. aprila, se je kot eksplozija bombe raznesla novica, morda še bolj senzacionalna od tiste v letu 1957, ko so izstrelili prvi umetni satelit. Tokrat je v vesolje poletel z vesoljsko ladjo »Vostok Te tudi človek, sovjetski pilot Jurij Gagarin.

In spet so radiske postaje brez prestanka poročale, a sedaj tudi o prvem vesoljskem potniku. Jurij Gagarin ni postal samo sovjetski narodni junak, marveč legendarni osebnost današnjih dni.

Gagarin je s svojo ladjo v 108 minutah obletel Zemljo na 11.840 kilometrov dolgi poti. Prvi polet človeka v vesoljski ladji pomeni začetek osvajanja vesolja in praktično realizacijo zamisli velikega ruskega učenjaka Ciolkovskega: »Človek ne bo nič več ujetnik svojega planeta.«

Jurij Gagarin je prebil led v pionirskem podvigu osvajanja vesolja. Toda njegovemu imenu so se naglo pridružili tudi drugi junaki kozmičnih prostranstev: Titov, Glenn, Carpenter, Nikolajev, Popović, Schirra, Cooper, Bikovski, Leonov, Tereškova... To je še cela vrsta četa Rusov in Amerikancev, ki so poleteli z vesoljskimi ladjami.

Poleti kozmonavtov postajajo pray tako navadna stvar, čeprav vsak ta podvig prinese novih izkušenj in novih spoznanj. Potrebni so novi podatki o vsemirju, podatki o tem, kako živa bitja prenesejo dolge vesoljske polete in vplive kozmičnih žarkov v daljnih kozmičnih prostranstvih.

Kozmične predhodnice

In spet je človek postal kot predhodnico v vesolje svoje najzvestejšega prijatelja — psa.

Nekega strupenega zimskega dne februarja 1966 je moskovska televizija sporočila, da bo v večernih urah pokazala gledalcem dva vesoljska potnika: psa Viharčka in Ogeljčka. Ker so gledalci bili navajeni, da na svojih televizijskih zaslonih gledajo tudi kozmonavte, tokrat niso bili presenečeni, ko so zagledali dva simpatična četvernožca, ki sta, kot vse kaže, mirno prenesla polet. Ko pa je napovedavalec povedal, da Viharček in Ogeljček letita več kot 900 kilometrov daleč od Zemlje, je bilo takoj vsem jasno, da to ni navaden poskus. To je namreč bila dvakrat večja oddaljenost od Zemlje, kakor znaša oddaljenost, ki jo je doslej doseglo kako živo bitje.

Ta dva vesoljska potnika sta dobro vzdržala vođnovni vesoljski polet. Čeprav nikoli niso uradno povedali, je zelo verjetno, da sta prav Viharček in Ogeljček v precejšnji meri začrtila nadaljnji vdor človeka v vsemirje. Večdnevni polet v veliki oddaljenosti od Zemlje ni namreč pustil nikakršnih sledov ali posledic na njunem organizmu. In ni treba pozabiti, da je njun polet trajal toliko časa, da bi v enakem času vesoljska ladja prišla na Meseec, da bi nekaj dni krožila okoli njega in da bi se nato spet vrnila na Zemljo.

POLJE »OMEGA«

11. V zraku, visoko nad rastlinjem, sta se utegnili ugotoviti vzrok nenavadni spremembi. V neposredni bližini črne vojske je stala druga, svetlejša barve. Vnemala se je silovita bitka, ki ja ju ni več zanimala. Gnaljo ja proč, čim dlje od tega pekla.

Dvignila sta se nad cvetje. Blage vonjave in toplota visokega sonca jima je vtila novega poguma. Sama, brez zatočišča, brez orožja na tujem, brezupnem svetu, svetu orjaških žuželk in nenavadnih rastlin!

Z roko v desno. Po zraku je plula pošast, gigantska žuželka, prava prikazen iz pravljic. Nič manjša kot naše letala. Dve trdi krili je dvigala visoko navzgor. Proč od nje so enakomerno brnela druga prozorna in zadela. Svoje izprozene noge so bile okrašene z nešteto svetlimi ostrogami.

Nič, misast vendarile ni bila tako bojevita kot njeni sorojstniki na zemlji. Mirno je plula dalje, ne menec se obrniti nazaj. Svoje velike krile, ki sta jo opazovala iz varne razdalje, ni nimalo dosti časa, da sta uglo-

vila, da ta čudni svet v zraku ni nič manj naseljen kot na tleh! Prikazen, ki sta jo pravkar opazovala, ni bila edina leteca zver tega planeta. Brnelo je z vseh strani neba, svigalo in plavalo je nad cvetočo stoltno podobnih bitij. Nekatera so sedela v cvetje; očitno jim je teknil sladki nektar. Ko bi ne bila tako neznanjsko velika, bi kozmonavta presenetila njihova neverjetna podobnost z našimi čebelami!

— Ali ni res prikladno, maček?

— Zajabila sva se na prvi pogled!

Volitve organov ZK

Na seji občinske konferen- ce Zveze komunistov Kočev- je so bili izvoljeni v občinski komite: Stane Lavrič za sekretarja, za člana pa Saša Bižal, Jože Boidan, Ana Gole-Bevc, Dušan Figar, Jože Lavrič, Janez Piber, inž. Tone Vrviščar in inž. Danilo Vučič.

Izvoljene so bile tudi naslednje komisije: revizijska komisija — predsednik August Kuhar; kontrolna komisija — predsednik Bruno Ciglič; komisija za organiziranost, kadrovske politiko in metode dela Zveze komunistov — predsednik Ivan Vesel; komisija za idejno-politična vprašanja ZK — predsednik Janez Merhar; komisija za družbeno-ekonomski odnose — predsednik Lovže Levstik in komisija za mednarodna politična in ekonomska vprašanja — predsednik Tone Križ.

Kaj še pripravljajo v delavski univerzi

Poleg dveh oddelkov osnovne šole za odrasle bodo od- priči še enega. Te dni bo začela dvoletna šola za delovodje v kovinarski stroki. Kmalu bo začela šola za gostinca. Pripravljajo začetni knjižov- vodski tečaj, tečaj za pridobitev osnovnih znanj kovinarske stroke za tiste učence in učenke, ki so končali vsaj 6 razredov osnovne šole in so še brez dela, dalje šola za življenje in šola za starše, tečaj za vzdrževanje avtomob- ilov itd. Mc.

Ekonomska šola za odrasle

Pri delavski univerzi v Kočevju je te dni začela s rednim delom ekonomska šola za odrasle. Šola so organizirali ob sodelovanju srednje ekonomske šole iz Ljubljane. Vpisalo se je nad 30 slu- šateljcev, med njimi je večina takih, ki so že zaposleni na delovnih mestih, kjer bi morali imeti tako izobrazbo. V šoli učijo profesorji iz kočevs- ke gimnazije in ekonomisti iz Kočevja. Na izpite pa bo- do priskrbeli profesorji iz Ljubljane. To je že tretji oddelek ESS za odrasle. Prvi se je končal 1964, drugi pa letos.

Volitve in imenovanja

Na zadnji seji občinske skup- štine Ribnica so bili imenovani v likvidacijsko komisijo za uvedbo redne likvidacije »Gradbenikae: Franc Lapajne kot predsednik, za člana pa Ljubomir Vučkovič, Slav- ka Paovar, Ludvik Lavrič in Vin- ko Matej.

v komisije za odlikovanja: Alojz Zbancnik kot predsednik, za člana pa Dušan Lavrič, Jože Pušelj, Srečko Stupica in Franc Lavrič.

Cene v Kočevju in Ribnici

Pretekli ponedeljek so valjave v trgovinah s sadjem in zelenjavo naslednje maloprodajne cene:

Kočevje	Ribnica
krompir	0,84
svetle solje	1
kislo zelje	1,83
kisla repa	1,83
fišol v zrnu	4,48
cebula	1,67
česen	13
solata	2,58
paradižnik	3,80—4,50
(romunski)	—
paprika	1,93
korenje	1,84
peteršilj	4,26
čvrtov	1,60
cvetnjača	3,14
ribe	7,36
jabolka	1,10 (za osminico)
—	2,80
hruške	3,16—3,75
3,90	—
potrnanke	5,40
limone	5,30
banane	5,50
grodje	3,50
kostanj	1,50
maroni	5,08
jabca (cena za kos)	0,80
0,75—0,80	—

Komemoracija na pokopališču padlih borcev NOV na Trati pri Kočevju je bila 1. novembra ob 10. uri. Udeležilo se je izredno število ljudi, predvsem mladi- ne, pa tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine. Na žalni slovesnosti je nastopi- la rudniška godba, govoril je član ZB Ivan Zgonc, učenci osemletke so deklamirali, člani ZB so položili vence, skupina vojakov pa je izstrelila častno salvo (Foto: Cveto Križ)

S PRVE SEJE OBČINSKE KONFERENCE ZK KOČEVJE

Proučiti, kaj ovira uvajanje več izmen

Precej nezaposlenih bi lahko dobilo delo, če bi v delovnih organizacijah uvedli več izmen — Komunisti naj se odločneje zavzemajo, da akumulacija gospodarstva ne bo nazadovala

Na prvi seji občinske konference Zveze komunistov Kočevje, ki je bila v petek, 3. novembra, so največ razpravljali o idejnopolitičnih nalogah komunistov pri uresničevanju gospodarske in družbene reforme. Konferenca je sprejela tudi sklep o oblikah in načinu organiziranja komunistov v občini, poslovnik občinske konference in kratkoročni program. V razpravi je sodeloval tudi član CK ZKJ Ivan Maček-Matija. Izvoljen je bil 9-članski občinski komite in več komisij.

V delu referata sekretarja občinskega komiteja Staneta Lavriča, v katerem je prikazal gospodarstvo občine, je bilo nakazano, da dosega gospodarstvo organizacij kljub raznim težavam zadovoljive uspehe. V razpravi pa je bilo poudarjeno, da reforma ni zakrivila šibkosti v gospodarstvu, ampak jih je odkrila. Ena glavnih nalog komunistov v gospodarskih delovnih organizacijah je, da se bodo zavzemali, da akumulacija gospodarstva ne bo nazadovala. Zavzeti je treba težnjo po zmanjševanju skladov in naraščanju osebnih dohodkov, razen tega pa se je potrebno zavzemati za realno stopnjo amortizacije. Le tako se bo proizvodnja lahko modernizirala, zboljšala se bo produktivnost, kar bo pripomoglo, da naše gospodarstvo ne bo vedno bolj zaostajalo za gospodarstvom razvitejših dr-

žav, ampak ga celo začelo do- hitovati.

Nekateri komunisti so izrazili bojazan pred modernizacijo, češ da bo modernizirano podjetje potrebovalo manj delavcev in da se bo zato nezaposlenost (ki znaša zdaj v občini 5,19 odstotka od skupnega števila zaposle- nih — podatki iz referata) še povečala. Večina diskutantov pa je menila, da je modernizacija nujna in da se bodo ljudje, ki jih modernizirana industrija ne bo več potrebovala, lahko zaposlili v terciar- nih dejavnostih (turizmu, gostinstvu, obrti), kjer bodo vedno večje potrebe.

Precej nezaposlenih bo do- bilo delo v novi tovarni ivernih plošč, ki je v gradnji. Še več pa bi se jih lahko zaposli- lo v že obstoječih gospodar- skih organizacijah, saj ima marsikatera pogoje za uvedbo večizmenškega dela. Zal o-

Mleko se je podražilo za 0.10 Ndin

Nova cena litru mleka je 1,45 Ndin — Doslej so kmetijski obrati krili pri- manjkaj z letno pašo

Nova cena litra mleka v prodajalnih znaša v kočev- ski občini 1,45 N din ali 0,10 N din več, kot je bila doslej. Zvišanje cene je odobr- ljal svet za gospodarstvo in finance občinske skupščine na zadnji seji, podražitev pa je začela veljati v začetku tega meseca.

Kmetijsko gozdarsko pose- stvo Kočevje je utemeljilo svojo vlogo za podražitev mle- ka predvsem takole: »Sploš- na ekonomska situacija v in- tenzivni živinorejski proizvod- nji je v Jugoslaviji — še po- sebno v Sloveniji — v skoraj ekonomski politike formiranja cen reproduktivnih surovin, finalnega proizvoda mleka in mesa itd. Nadaljnja utemeljitev pove, da se ce- ne surovin za intenzivno pro- izvodnjo mleka in mesa pro- sto oblikujejo in so višje kot svetovne, prodajna cena mle- ka pa je še vedno določena.

Po predloženih kalkulacij KGP bi moral dobiti živino-

rejski obrat za liter mleka 1,62 N din, zdaj pa jih dobi s premijo vred 1,45. Razli- ko 0,17 N din pokriva obrat z leto pašo in znaša tako polna lastna cena 1,45 N din. Kmetijsko gozdarsko pose- stvo nadalje ugotavlja, da sta tudi akumulacija mlekarnar- in maloprodajna režija preizki.

Z odobreno ceno, kaže se

je mlečna proizvodnja, prede- lava in prodaja zmanžala iz »skraj- ekonomski politike, med rezila škarij pa so pri-šli seveda potrošniki, ki nra- jo verjetno zadovoljivo akku- mulacija in preživetje; če so jim bo pokazala izguba pri- spolni lastni cenae; pa bodo morali verjetno tudi oni na- svetno pašo.

Vedno več pozornosti Rinzi

Za prebivalce in industrijo Kočevja je Rinža živ- ljenjskega pomena — Sprejet je plan vodnih del za prihodnje leto

V kočevski občini so za naslednje leto predvidena naslednja vodnogospodarska dela: rekonstrukcija jezov in zapornic na Rinži v Kočev- ju, regulacija Rinže pod zapornicami, ureditev odo- ka meteornih voda v Zeljn- nah (tu so zdaj pogosto

poplave), nadaljnje čiščenje in urejanje požiralnikov, gradnja novega jezov na Rin- ži pri Dregu in jezov pri gozdni upravi Kočevje, za- mašitev požiralnikov, ki so v dnu struge Rinže na od- seku Gaj.

Na seji sveta za urbaniz- zem, gradbene in komunal- ne zadeve so se člani sveta s predlaganimi deli strinjali. Poudarili pa so, da je nujno potrebno izdelati študijo o Rinži in njeni ureditvi, saj je ta reka za Kočevje, nje- govo prebivalstvo in indu- strijo življenjskega pomena.

Dela, ki so v planu, bo opravila vodna skupnost Ljubljana-Sava. Ta skup- nost je tudi letos urejala Rinžo, z njenim delom pa je bila posebna komisija, ki si je opravljena dela ogledala, zadovoljna.

NOVO, VEČJO STREHO bo dobila bencinska črpalka v Kočevju. Sedanja je bila premajh- na in je na avtomobiliste, ki so pri- šli tankat, ob slabem vremenu pa dal dež. Domači avtomobilisti v precej, pa tudi tuji je vedno več v Kočevje, zato mora imeti »Petrol« kar precej prometa. Prav je, da bo tudi bencinska črpalka dobila lepšo obliko.

tem načinu zaposlovanja v občini že več let je razpravl- jalo, narejenega pa ni bilo nič. Pred vsemi komunisti, predvsem pa pred komunisti- gospodarskimi strokovnjaki je torej povsem konkretna nalo- ga: proučiti morajo, kaj ovira uvajanje več izmen, ovire od- straniti in tako poskrbeti, da ne bo brezposelnosti.

Več skrbi izobraževanju vajencev

Na Kočevskem že uveljavljajo nov način izobraževanja kvalificiranih kadrov, ki jih razen obrti potrebuje tudi industrija

Novi zakon o srednjih šol- lah, ki ga prvič izvajamo v tem šolskem letu, je izobra- ževanje učencev, prejšnjih vajencev, postavil na drugačno vsebinsko in organizacijsko osnovo. Prejšnja skrb podjet- jih in obrtnikov, da so se va- jenci izučili izbranega pokli- ca, je prešla na poklicne šole. Te so dolžne v svojih de- lavnicah in v podjetjih or- ganizirati praktični pouk. Po prejšnjem načinu izučevanja je bilo odvisno od mojstra ali podjetja, od opremljeno- sti delavnice in lastne iniciati- ve, koliko se je vajenec naučil med učno dobo. Ve- likokrat je opravljal dela, ki niso imela zveze s poklicem, za katerega so se učili. Tudi v podjetjih so bili vajenci ce- nena delovna sila za pomož- na dela ali pa dodeljeni kvalificiranim delavcem. Ti pa so skrbeli predvsem, da jim je vajenec delal taka dela, da so lahko presegali normo. Rezultat tega je bil, da so vajencem šele po opravlje- nem izpitu zaupali, da so sa- mi delali na strokovnih de- lovnih mestih.

V Kočevju, kjer že tretje leto dela poklicna kovinska šola, so letos vpisali 28 učen- cev, za katere mora šola pre- skrbeti učno prakso. Samo nekaj podjetij (Itas, KGP) je že vnaprej sklenilo po- gobe z učenci in jim tako zagotovilo tudi učno prakso. Pri kovinarski šoli si priza- devajo, da bi te učence izu- čili takih poklicev, ki jih v občini največ potrebujejo. Medtem ko imajo družbena podjetja že sedaj poldrugi

sto učencev, pa ima od 11 obrtnikov kovinarske stroke le eden dva vajenca, vsi dru- gi pa so brez njih. Ker pa je kovinarska obrt potrebna hitro razvijajoči se kovinar- ski industriji, so se te dni lotili širše akcije, da bi tudi zasebni obrtniki zaposlili ne- kaj vajencev.

Novi način izobraževanja kvalificiranih delavcev ima več prednosti. Najvažnejša je v tem, da se bo učencev tri leta predvsem učil. Prvo leto dobi učenec že v šoli to- liko praktičnega znanja (po-

leg teoretičnega) da lahko opravi vsa manj zahtevna dela v poklicu. Tudi v dru- gem in tretjem letu ima uče- nci učenca po več tednov so- sknega praktičnega pouka. Na praktičnem delu v podjetjih in pri obrtnikih pa pred- sam utrjujejo praktična in tista znanja, ki so značilna za po- sarezne poklicne kovinarske stroke.

Končni uspeh in prednost novega načina pa so odvisni od tega, ali se bodo zanj vzeli vsi poklicani činitelji. M.C.

Tricetrletni obračun

Letos za 16 odstotkov več plačane realizacije — Najuspešnejše gradbeništvo

Gospodarske organizacije kočevske občine so v prvih devetih mesecih dosegle za 16 odstotkov večjo plačano realizacijo kot v istem ob- dobju lani. Najbolj je po- rasla v gradbeništvu (za 35 odstotkov) in industriji (22 odstotkov). Nekatere delov- ne organizacije pa niso do- segle lanske plačane reali- zacije (Rudnik, Tekstilana, Avto, Kino Jadran).

Zal pa so materialni stro- ski naraščali hitreje kot

plačana realizacija. Tako je bilo v prvih devetih mesecih letos porabljenih za 31 od- stotkov več materialnih sredstev kot v istem obdobju lani.

Čisti osebni dohodki so porasli za 6 odstotkov, ostali prejemki pa so se zmanjšali za 3 odstotke. Za investicije je bilo letos porabljenih 8 odstotkov več. Družbeni prispevki so bili letos nekoliko manjši. Izjema je prometni davek, ki je porasel za 16 odstotkov.

Gibanje prebivalstva

V mesecu oktobru 1967 so bili rojeni 1 deček in 2 deklici. Porodilo se je 9 parov. — Umrla sta: Franc Kusma delavec iz Kočevja, Ormožska cesta 3, star 42 let, Kočevja, Pršernova 7, stara 77 let.

Proračunski dohodki občinske skupščine so bili do- seženi s 73 odstotki, izdatki pa s 75 odstotki. Razlika je bila pokrita iz rezervnega sklada.

Iz zadnje številke „Naše vezi“

Pred kratkim je izšla četrta letošnja številka »Naše vezi«, glasila delovne skupnosti kombinata lesne industrije INLES Ribnica. Glavni sestavki v glasilu so »Delo samoupravnih organov«, v katerem pisec seznanja

člane kolektiva z delom in sklepi centralnega delavskega sveta in centralnega upravnega odbora, razen tega pa še s sklepi strokovnega kolegija.

Več sestavkov je posvečenih varnosti pri delu: »Očka, vrni se zdrav domov«, v katerem so omenjeni vzroki in posledice nekaterih obratnih nesreč, ki so se zgodile v zadnjih meseci pri INLES; »Spremenjena vloga in naloge inšpekcije dela« in »Novosti v invalidskem zavarovanju«. Časopis seznanja člane kolektiva še s samoupravnimi akti in podjetji, letošnjimi investicijami v posameznih obratih (a brez zneskov); z odstranjevanjem nekaterih napak, ki so v preteklem letu zmanjšale gospodarske uspehe podjetja in drugi.

Urednik Franc Levstek je napisal tudi dve kritično-humoristični zgodbi. V prvi si je privoščil »sestankarstvo«, v drugi pa slabosti pavalnih zadolžitve, ki potegnejo za seboj še postranske zadolžitve in terjajo od zadolženega krepak živčni davek.

Konec neredu, kraji in šušmarstvom!

Izvršni odbor sindikata je po temeljiti razpravi o raznih napakah umaknil ostavko — Splošna ugotovitev: potrebne je več discipline in doslednosti — Obratnega delavskega sveta in sindikalne podružnice ne sme nihče podcenjevati

Izvršni odbor sindikalne podružnice v ostavki na obratu »Smreka« v Loškem potoku je imel 2. novembra sejo, na kateri so se temeljito pogovorili o vzrokih, ki so jih napotili, da demonstrativno podajo kolektivno ostavko odbora sindikata.

Na seji so napravili temeljit obračun dela v obratu. Prečesali so vse ekonomske enote v obratu in pri tem ugotovili nekatere nepravilnosti, katere je mogoče in jih bodo morali odpraviti. Od časa do časa se vrstijo manjše kraje. Zdjaj zmanjka olje za podmaz strojnih naprav, pa deske, iz katerih si posamezniki delajo razne stvari za domače potrebe. In to celo med delovnim časom. Navedli bi lahko še več stvari, ki so obratu v kvar in navsezadnje vplivajo

jo na zmanjšanje skupnega dohodka, kar ima za posledico tudi manjši osebni dohodek.

Na seji so ugotavljali, da je preveč režijskih ur in da bi bilo treba izvesti novo sistematizacijo vodilnih delovnih mest. Sicer je o tem obratni delavski svet že razpravjal in sklepal, konkretno na mizarско ekonomsko enoto, ki jim dela največ preglavic, vendar se sklepi še do danes niso realizirali. Kritični so bili tudi do tistih članov kolektiva — na srečo jih je malo — ki zaradi pijančevanja delajo »plave šihle«, in zahtevali, da se s temi ljudmi strožje postopa, in če ne pomaga več nobeno opozorilo, naj jih odpustijo z dela. Pripombe so imeli tudi na račun stržarske službe, ki bo morala v bodoče preprečevati, da ne bo prihajalo do tatvin.

Precej besed je bilo o poslovanju mizarске ekonomске enote, ki dela v glavnem za izvoz. Tudi letos imajo izgubo, vendar bo ta v primerjavi s lanskim letom precej nižja. Z boljšo organizacijo dela in izkoriščanjem notranjih rezerv in drugim bi se dalo postovanje še izboljšati.

Nadalje so ugotovili, da se vloga obratnega delavskega sveta in tudi sindikalne podružnice podcenjuje, kar vzbuja pri delavcih negodo-

vanje. Baje imajo vse preveč oblasti v rokah posamezni oddelkovodje. Leti pa bi morali večji meri poskrbeti za delovno disciplino, ki ponekod še pada. Bi-stvo vsega, kar je bilo povedano na seji, je, da je potrebno zaostriti delovno disciplino ter odgovornost in soodgovornost vseh članov kolektiva, ki šteje okrog 150 ljudi. Ljudje bi se morali zavedati, da jim »Smreka« pomeni življenjski obsto in da bodo vsi ukrepi za odpravo nepravilnosti in s tem za izboljšanje poslovanja imela odraz v tem, da bodo njihove kuverte ob izplačilnem dnevu bolj polne kot zdaj.

Na kraju so predsednik in člani izvršnega odbora sindikalne podružnice umaknili ostavko, vendar pa s pogojem, da začne vodstvo obrata z ukrepi za odpravljanje napak, ki so bile obravnane na tej in na prejšnjih sejah sindikata ter v organih delavskega samoupravljanja.

Tatovi na Grmadi

Pred dnevi se je nekdo vti-hotopil v turistični dom na Grmadi in odnesel nekaj skromnih zalog. Škoda ni velika. To je bila prva tatvina v tej turistični postojanki.

Oddolžili smo se spominu na padle

Krajevne organizacije Zveze borcev NOV so na dan mrtvih v vseh večjih krajih organizirale na pokopališčih, kjer so skupna grobišča padlih borcev, in na drugih mestih pred spomeniki padlih spominske komemoracije. Pred spomenike in spominska obeležja pa so položili vence. Tako so se oddolžili spominu padlih borcev, talecv, aktivistov in žrtev fašističnega nasilja. Na slovesnostih je bilo precejšnje število ljudi.

Božidar Pahor je predaval

Delavska univerza v Ribnici je skupno z občinskim sindikalnim svetom organizirala predavanje o aktualnih zunanjepolitičnih dogajanjih v svetu za funkcionarje sindikalnih podružnic in predsednike samoupravnih organov. Predaval je novinar »Dela« Božidar Pahor. Predavanje je bilo zelo zanimivo, samo škoda, da se ga je udeležilo razmeroma malo vabljenih ljudi.

Sladak kostanj na Slemenih

Na Slemenih je bila letos narava zelo radodarna. Poleg sadja je dobro obrodil tudi domači kostanj. Zato ni nič čudnega, da je bilo v teh dneh na Slemenih veliko obiskovalcev. Zanimivo je, da v ribniški občini raste domači kostanj samo na Slemenih. Svet je višinski in ves dan izpostavljen soncu. Kostanj je zelo dober in tudi plodovi so debeli.

Stlačeni potniki

Avtobus, ki vozi na progi Trava-Ribnica-Ljubljana je v dnevih pred prazniki in dan po praznikih ter ob ponedeljkih jutraj tako natlačen z ljudmi, da prevoz ni ničemer podobno. To se dogaja iz tedna v teden, iz meseca v mesec. Podjetju SAP Ljubljana gre samo za zaslužek in mu ni mar za potnike, ki se jeze nad takim prevozom. Ali ne bi mogli urediti tako, da bi podjetje poslalo na navedeno progo, ko je naval potnikov najhujši (ob sobotah in ponedeljkih ter dnevih pred državnimi prazniki in po njih) večji avtobus.

Tudi o izpitih in nadomestilu

Na seji izvršnega odbora ribniške izobraževalne skupnosti so med drugim načeli tudi vprašanje strokovnih izpitov za prosvetne delavce. Menili so, da jih morajo tisti, ki teh izpitov še nimajo, čimprej opraviti. Ker so prosvetni delavci, ki delajo na težavnih delovnih mestih, delo brezplačnega stanovanja in drv za kurjavo, so predlagali, naj bi jim to ugodnost v bodoče priznavali v denarju.

Glasbena šola in DU v izobraževalno skupnost

Na zadnji seji izvršnega odbora izobraževalne skupnosti Ribnica so sprejeli sklep, da bo skupnost prihodnje leto prevzela finaniranje glasbene šole in delavske univerze. S tem bo omogočeno enotno planiranje sredstev za vse vzgojno-izobraževalne dejavnosti v občini.

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE RIBNICA

Zasebniki neredno plačujejo davke

Največ dolgujejo kmetje, obrtniki in gostilničarji — Odborniki so zahtevali, naj davke dosledno iztirjajo — Dohodki v občinski proračun ne pritekajo po planu

Na zadnji seji občinske skupščine Ribnica so razpravljali o realizaciji proračunskih dohodkov in izdatkov za prvih devet mesecev letos, sprejeli urbanistična načrta Ribnice in Sodražice, razpravljali o poročilu o izidu referenduma pri »Gradbeniku« in odločili, da se za to podjetje uvede redna likvidacija, ter razpravljali in glasovali še o več drugih zadevah.

Občinski letni proračun je bil v prvih devetih mesecih dosežen z 68 odstotki, kar pomeni, da znaša primanjkljaj dohodkov 7 odstotkov. Tudi temeljna izobraževalna skupnost je imela za 4 odstotke manj dohodka, kot je bilo predvideno. Primanjkljaj v proračunu pa seveda vpliva tako, da tudi porabniki proračunskih sredstev ne dobivajo vsega denarja, ki je bil zanje predviden ob sprejemu letošnjega proračuna.

Proračunski dohodki so manjši, kot je bilo predvideno, predvsem zato, ker kmetje, obrtniki in zasebni gostilničarji ne plačujejo redno svojih davkov in prispevkov

Do konca septembra so dolgovali kmetje 906.176 Ndin (27.970 Ndin prispevek federaciji, 156.326 Ndin prispevek občini in 722.880 Ndin za zdravstveno zavarovanje), obrtniki 271.855 Ndin (114.673 Ndin prispevek občini in 157.182 Ndin občinski prometni davek) in zasebni gostilničarji 262.256 Ndin (36.750 Ndin prispevka občini in 225.506 Ndin občinski prometni davek).

Občinska skupščina je po treh letih spet zaposila davčnega izterjevalca, odborniki pa so na seji poudarili, da je treba prav vse davčne zaostanke izterjati. Nekateri kmetje namreč niso plačali

pravilno davkov že za nekaj let. Kmetje, ki ne morejo biti nobenega opravila za tiste kmete, ki davkov ne plačujejo. Tudi izgovori, da ne morejo prodati živine, krompirja itd., ne morejo biti opravičilo, saj so ponudili doslej zadrugi v odkup le malo živine in krompirja. Vsi kmetje, ki pravočasno plačujejo davke, zahtevajo, naj tudi ostali svoje obveznosti v redu poravnajo.

Odborniki pa so tudi poudarili, naj upravne službe občinske skupščine v prihodnje vse davčne zavezance pravočasno obveste, koliko davka morajo plačati na leto, od česa plačujejo davke in do kdaj je treba davke plačati. Razen tega so odborniki opozorili, da imajo nekateri zasebniki od svojih dejavnosti velike dobičke, ne plačujejo pa nobenih davkov.

ZACELA SE JE LIKVIDACIJA »GRADBENIKA«

Izguba je narasla na 34 milijonov

Za redno likvidacijo sta se odločila kolektiv »Gradbenika« in občinska skupščina — Iščejo rešitev, da bi zaposlili vse člane kolektiva likvidiranega podjetja

Občinska skupščina Ribnica je na zadnji seji 30. oktobra soglasno sprejela odločbo o redni likvidaciji podjetja »Gradbenika«. Izvedla jo bo likvidacijska komisija, ki je bila na seji imenovana, njen predsednik pa je Franc Lapajne. Likvidacijski postopek se je začel s 1. novembrom.

Izguba v »Gradbeniku«, ki je konec lanskega leta znašala okoli 9 milijonov SD, se je letos med prisilno upravo še povečala in znaša po ugotovitvah službe družbenega knjigovodstva nad 34 milijonov S din.

Kolektiv »Gradbenika« je videl, da podjetju zaradi majhne storilnosti in slabe organizacije dela ni rešitve, zato se je na referendumu 18. oktobra odločil z veliko večino glasov za redno likvidacijo, (87 članov je glasovalo za redno likvidacijo, 6 proti, 5 glasovnic pa ni bilo veljavnih).

Vse kaže, da bo osnovna sredstva »Gradbenika« in večina delavcev prevzela ribniško Stanovanjsko komunalno podjetje. Vendar

je služba družbenega knjigovodstva že opozorila občinsko skupščino, naj posveti tako povečanemu Stanovanjskemu podjetju posebno pozornost, da ne bo našlo v podobne težave kot »Gradbenika«.

Na seji skupščine so se odborniki posebno pozanimali, če bodo dobili vsi delavci likvidiranega podjetja zaposlitev. Odgovorje no jim je bilo, da bodo vsi dobili odpoved, nato pa bo Stanovanjsko komunalno podjetje na podlagi razpisa zaposlilo potrebno število delavcev. Nobenega zagotovila ni, da bodo dobili vsi člani kolektiva »Gradbenika« zaposlitev pri Stanovanjskem komunalnem podjetju. Vendar pa je vodstvo te de-

lovne organizacije že ukrenilo vse, da bi dobilo delo čimveč članov kolektiva likvidiranega »Gradbenika«, če ne celo vsi. Tako bodo pri Stanovanjskem komunalnem podjetju odpustili vse sezonoce in jih nadomestili s domačimi delavci, razen tega pa iščejo zanje delo še v obmorskih krajih (Reka, Umag).

Tudi prijatelji, delovni tovariši in znanci

bi radi izkazali poslednjo čast Vašemu umrlemu svojcu. Ne pozabite zato, prosimo, obvestiti krog Vaših znancev z osmrtnico v

DOLENJSKEM LISTU

Osmrtnice in zahvale v obliki osmrtnic objavljamo po znižani ceni. Osmrtnica v tej velikosti stane

110.— Ndin.

KRATKE IZ DOLENJE VASI

■ UCENCI DVEH ČERTIH RAZREDOV šole iz Dolenje vasi so prečeno nedeljo z avtobusom odšli na poučen izlet v Postojnsko jama in k Predjamskemu gradu. V šoli so se učili o Kristus in krških jamah, nato pa jih je zanimajo, kakšne so pravzaprav le jame. Učenci so bili z izletom in vsem, kar so to nedeljo videli, zelo zadovoljni.

■ NEKAJ DNI KASNEJE so skupaj z nekaj sto učenci ribniške osemletke bili v Ljubljani, ogledali so si Igričo Hodi de Bodi ali Dve vedri vode v izvedbi Mladinskega gledališča Ribniške osemletkarji si bodo letos ogledali v Mladinskem gledališču še dve predstavi.

■ KRAJEVNA SKUPNOST je dalj časa urejaje središče vasi, ki je bilo že dalj časa dokaj zapuščenost. Sredi vasi je zanimiva kapelica, posvečena mnogim padlim domačinom v prvi svetovni vojni, ki pa doslej zaradi neugledne okolice ni prišla prav do izraza. Glavna ulica in ulica proti Lipovcu sta asfaltirani, prostor med njima pa so zasuli in ga numerirajo sprejemni v park. Te dni so podrli nekaj starih lip, namesto njih pa bodo nasadili okrasno drevje in grmičevje. Do kapelice so tlakovali dve stadi. Poslej bo tudi Dolenja vsa mnoge lepša in privlačnejša.

■ PRED LETI SO DOLENJO VAS proglasili za zgodovinsko zaščiteno naselje zaradi zanimive arhitekture: skoro vse hiše so bile s pročeljem s tremi okni obrnjene na cesto. Ljudje so mnogi hiš že preobrčili, dvignili za nadstropje in tri okna zamenjali z dvema, strizma. Zdjaj ne smemo več preurejati hiš, vsaj dela ob cesti ne, zaradi česar se ljudje jih vsaka posebnost prav nič ne zanima; hočejo pač preurediti stanovanja, pridobiti večji stanovanjski prostor (črna na pust in tako je v vasi že precej prav čudnih spakov. Medtem ko prednega dela hiš ne smejo popravljati, popravljajo srednji del hiš, zadnji del hiše, kjer je navadno

nič, pa je spet pritočen. Kdo ve, če take stopničaste hiše lepšejo podobo vasi!

■ OKROG NOVE SOLE v Dolenji vasi so zadnja leta nasadili še precej okrasnega grmičevja in drevja. Tik ob cesti raste lep, okrog tri metre visok mačenec. Nedavno je bil nekemu občestveništvu na poti, pa mu je oddolžilo lepo razčen vrh. Kdo ve, zakaj?

■ ZADNJA LETA je tudi v Dolenji vasi in Prigorici zrasla vrsta novih hiš. V Prigorici gradijo ob cesti nasproti pokopališča, v Dolenji vasi pa na prostoru med novo cesto in cesto proti Blatu. Kaže, da bo v prihodnje še več gradenj, pa bi bilo dobro, da bi čim prej pripravili tudi za to področje zaščitni načrt, kakor ga imajo v Ribnici in Sodražici.

■ KRAJEVNA SKUPNOST v PRIGORICI je pričela urejati vsako kanalizacijo. Odločili so se speljati kanalizacijo v potok Rib-

NE HODI DOMOV BREZ

nico, o čemer pa Dolenjevaščani nisoje ničesar slišati. Predvsem poleti je struga potoka skoro povsem suha in bi odpadna voda iz prigorice kanalizacije povročala neznašen smrad.

■ DAN MRTVIH so na območju Dolenje vsot lepo praznovali. Dopoldne se je na pokopališču v Prigorici stajalo precej šolske mladine, gasilcev in drugih iz obeh vasi ter počastilo spomin padlih borcev. Fantazanski grobovi, prav tako pa vse pokopališče, je bilo lepo urejeno. Predsednik krajevne organizacije ZR je imel krajši govor. Šolarji so recitali nekaj pesmi, pevec iz obeh vasi pa so zapeli dve pesmi.

■ FANTJE IZ DOLENJE VASI in Prigorice so včasih sloveli kot odlični pevci. Pred leti so imeli celo pevski abor, vendar je kasneje razpadel, kljub temu pa še v mnogih tihi skriva želja po petju. Ljudje in glasovi so, tudi pevovaljo bi dobili, le dobre volje in časa verjetno pripranjkuje. Fantje oziroma mošje, ki so za dan mrtvih na pokopališču tako lepo zapeli, ne da bi se prej kaj pripravljali, naj razmišljajo o tem, škoda, da bi tako lepi glasovi propadli!

REŠETO

Griček je bil poln

Na prvi slovesnosti na dan mrtvih se je na Gričku nad Crnomeljem zbrala veliko občinskih in šolske mladine. V lepem programu, sestavljenem iz recitala in pevskih točk, ki jih je pripravila šolska mladina, je sodelovala tudi crnomeljska godba na pihala. Enota JLA je izstrelila častno salvo. V vsej občini so bili spomeniki NOB in partizanska grobišča polni rož, v vseh večjih krajevnih središčih pa so bile žalne svečnice.

Mladoletni prestopniki

V vzgojnih zavodih so 4 mladoletni prestopniki iz crnomeljske občine. Kazenski senat za mladoletnike pri okrožnem sodišču je v letu 1963 obravnaval prestopke treh mladoletnikov iz občine Crnomelj, v letu 1965 prestopke 17 mladoletnikov, v letu 1966 prestopke 9 mladoletnikov in letos prestopke 14 mladoletnikov. Letos je šlo samo v enem primeru za prestopke skupine 5 mladoletnikov, sicer pa delajo prestopke mladoletniki večinoma kot posamezniki. Največkrat se pregrešajo z manjšimi krajinami ali pa z izposojanjem tujih motornih vozil, najpogosteje mopedov. Letos sta samo dva mladoletnika naredila tako hude prestopke, da ju je bilo treba poslati v vzgojni zavod v Radeče.

Le 30 odst. učencev dobiva malico

Na osnovnih šolah v crnomaljski občini je 2709 otrok, v gimnaziji jih je 133, v BELTOVI poklicni šoli pa 80. Samo 30 odst. vseh šolskih otrok prejema v šolah malico, ki jo pripravljajo šolske kuhinje. Takšne kuhinje so samo na šolah v Crnomlju, Dragatušu in na Vinici. Precej otrok je podhranjenih, največ takšnih pa je iz ciganskih družin ter iz vrst otrok v adlešički in gribeljski okolici. Zlasti v prvih razredih osnovne šole je veliko otrok rahlotnih in slabokrvnih ali pa imajo bolno zobovje in slabo držo zaradi podhranjenosti.

Promet se še vedno povečuje

V samopostrežni trgovini PREHRANE v Crnomlju so ustvarili lani 252 milijonov S din prometa. Letošnji plan predvideva 278 milijonov S din, do konca oktobra pa so ustvarili 230 milijonov S din. Kljub reformi in kljub tanzanju, da je denarja vedno manj, pa se promet v crnomaljski PREHRANI iz meseca v mesec povečuje. Letos je bil v vseh mesecih večji kot lansko leto. Nic čudnega, saj je trgovina dobro založena, cene niso pretirane, potrebni pa zato radi zabijajo tja.

Premajhna reklama za Prešernove knjige

3. novembra je bil v Crnomlju posvet občinskega odbora Prešernove družbe s poverjeniki. Na posvetu so ugotovili, da se število članov družbe in število naročnikov knjig Prešernove družbe zmanjšujeta. Pogovorili so se o tem, kako delo poživeti in kako povrniti knjigam Prešernove družbe nekdanjo priljubljenost med prebivalstvom. Omenili so, da dobivajo iz direktorja iz Ljubljane vse premalo propagandnega gradiva in da je za knjige Prešernove družbe premalo reklame.

Viniški šolarji bodo v dveh letih, tako je predvideno v njihovem delovnem programu, okolico šole spremenili v rekreacijski prostor in zanimiv park. Na fotografiji jih vidite, kako s krampi in lopatami pripravljajo teren za rekreacijski poligon. Zraven njega bo stalo še večje športno igrišče. Ob cesti sadijo topole in breze, med travo, krog in krog šole, pa bodo skrite zanimivosti. Eno teh, pravo jadralno letalo, bodo dobili v kratkem. (Foto: R. Bačer)

RAZPRAVA O OSNUTKU NOVEGA ZAKONA

Kmetje so se izrekli za zavarovanje

Vsi so za osnovni prispevek, ki je lahko višji od 3,7 odst. od katastrskega dohodka — Tudi kmetijske zadruge in družbena posestva naj plačujejo od svojih zemljišč — V prihodnosti zagotoviti enake pravice, kot jih imajo kmetje v sosednih državah

Občinska konferenca SZDL Crnomelj je pretekli teden priredila po vseh večjih krajevnih središčih v občini javne tribune o kmečkem zdravstvenem zavarovanju. Takšne tribune so bile v Starem trgu, na Vinici, v Adlešičih, Semiču, na Gričah in v Crnomlju. Povsod so kmetje prizadeto razpravljali o osnutku novega zakona o kmečkem zdravstvenem zavarovanju in dalj nanj več koristnih pripomb.

Na vseh tribunah so predlagali, naj bi v bodoče plačevali osnovni prispevek od katastrskega dohodka vsi lastniki zemljišč, tudi tisti, ki so v rednem delovnem razmerju in upokojenci. Menili so, da bi bila lahko osnovna stopnja višja kot 3,7 odst. od katastrskega dohodka. Lastniki zemljišč, ki so v delovnem razmerju ali pa so upokojenci, naj bi plačevali nižji prispevek kot čisti kmetje.

Na tribunah so bili mnega, naj bi bila s prispevkom za skladen kmečkem zdravstvenemu zavarovanju obremenjena tudi zemlja kmetijskih zadrug in družbenih posestev. Borci kmetje so z zado-

voljstvom ugotavljali, da osnutek novega zakona pušča njihov dosedanja položaj nespremenjen. Posebnih pripomb k novemu načinu obremenjevanja zavezancev, ki ga predlaga osnutek, ni bilo na nobeni tribuni.

Domala povsod so poudarjali, da bi bilo potrebno razmisлити o popolnejšem kmečkem zdravstvenem zavarovanju, ki bi bilo po pravicah enako tistemu, ki ga imajo kmetje v vseh sosednjih državah. Opozorili so, da vedno, da je zaenkrat na voljo premalo denarja za takšno zavarovanje, toda čas hitro beži in zato bi bilo prav, kot so menili, da bi zakonodajalec o tem že zdaj razmišljal ter pripravil osnutke v tej smeri.

V razpravi so ugotovili, da novi osnutek bistveno ne razširja pravic zavarovancev, pa tudi omejuje jih ne, pač pa bolj čvrsto ureja razmerje med zavarovalci in skupnostjo socialnega zavarovanja.

Na vseh tribunah so hkrati govorili tudi o mednarodni politiki, še zlasti pa o izreal-ski agresiji na arabske države. Udeleženci je najbolj zanimalo, zakaj je arabska voj-

ska doživela v junijskem spopadu tak neuspeh, kakšna je vloga Jugoslavije pri reševanju tega spora in kakšne so možnosti za hitro rešitev spora.

Člani konference SZDL so lahko udeležencem na vsa vprašanja izčrpno odgovorili, saj jih je predsednik rep. konference SZDL Janez Vipotnik pred nedavnim res izčrpno seznanil z vzroki in s posledicami spopada na Srednjem vzhodu.

SLAVJE ZA OBOJE HKRATI

Razen esedne slavoslovne akademije v Crnomlju v občini po kraj vseh srednjih in po posrbnih slovesnosti v počastitev 50-letnice Oktobrske revolucije, Proslave bodo združili s praznovanjem dneva republike in bodo za to prihodnosti na predvečer 29. novembra po krajevnih središčih teklo boji prestri in slavnostni poverm.

Letos samo vpisani, prvi in četrti razredi

V šolskem letu 1966/67 so bili zaradi pomanjkanja denarja planirani sistematični zdravstveni pregledi v I. razred vpisanih šolarjev ter učencev prvih, četrtih in osmih razredov osnovne šole. Razen teh so bili deloma pregledani še učenci drugih in tretjih razredov na vseh šolah v občini. Letos je žal denarja še manj in v šolskem letu 1967/68 se v načrtu sistematični zdravstveni pregledi samo za otroke vpisane v I. razred ter za šolarje prvih in četrtih razredov.

AKADEMIJA
V počastitev 50-letnice velike Oktobrske revolucije bo v sredo, 15. novembra, v Crnomlju slavnostna akademija. V programu sodelujejo pripadniki garnizona JLA, recitatorji z gimnazije, pevski zbor Dušan Jereb iz Novega mesta in crnomaljska godba, svoje doživljaje pa bo pripovedoval udeleženec Oktobrske revolucije Jurij Spehar iz Damlja.

„Begrad“ zgradil veliko novega

Tako kot vedno je imelo Belokranjska gradbeno podjetje BEGRAD Crnomelj tudi letos nekaj gradbišč v Beli krajini, druga pa na sosednjem hrvaškem področju. Letos so zgradili: večji transformator na Svibniku, vinsko klet v Metliki in vinske cisterne v njej, večji transformator na Virgin mostu v SRH, opravili so manjša dela pri dograditvi stanovanjskega bloka v Topuskem, opravili so nekaj manjših adaptacij v Dugi Rasi, zgradili skladišča za STP Crnomelj v Crnomlju, zgradili 20 stanovanjski blok v Crnomlju, nekaj manjših stvari pri NOVOTEKSU v Metliki, začeli pa so graditi tudi novi gasilski dom v Crnomlju in skladišča pri mlini v Crnomlju.

Le 33 otrok letos v kolonijah

Leta 1965 je bilo v počitniških kolonijah in na organiziranem letovanju 120 otrok iz crnomeljske občine. Počitnice so večinoma preživeli na otoku Cresu. Naslednje leto jih je odšlo na otok Cres 212, 40 otrok pa je preživelo počitnice v raznih otroških klimatskih zavodih s sredstvi socialnega zavarovanja.

Letos za počitnice socialno in zdravstveno prizadetih otrok sploh ni bilo nobenega denarja. Komunalni zavod za socialno zavarovanje ni poslal na zdravljenje niti enega otroka, čeprav je v občini precej bolnih otrok, ki so takšnega zdravljenja nujno potrebni. Z denarjem, ki je ostal neizrabljen od lani, je odšlo letos na organizirane počitnice le 33 socialno in zdravstveno prizadetih otrok: 23 jih je preživelo počitnice v počitniški koloniji RK Novo mesto v Fazu na Portorožu, 19 pa v planinskem domu na Mirni gori.

Predlagali, čakali in dočakali

Ob razpravi o osnutku novega zakona o kmečkem zdravstvenem zavarovanju je več kmetov pripomnilo, da so kmetovalci že pred dvema letoma predlagali takšen zakon kot je zdaj v razpravi. Njihova stališča, ki so zdaj sprejeta, so takrat posredovali republiški skupščini po vseh rednih poteh in s posredovanjem občinske skupščine, pa ni bilo odziva. Zdaj, po dveh letih, so njihovi predlogi upoštevani. »Ali ni prav osnutek novega zakona dokaz, da je včasih dobro poslušati tudi nas kmete?« so vpraševali mnogi kmetje. Priznati je treba, da imajo prav!

Včasih 140, danes le 44 gojencev

V dijaškem internatu, ki je bil zgrajen v Crnomlju po vojni, je bilo včasih od 120 do 140 gojencev. Več prostorov v internatu zaseda zdaj crnomaljska gimnazija. V njem stanuje letos le 44 gojencev: 23 jih obiskuje osnovno šolo, 13 poklicno šolo, 8 pa gimnazijo. Mesečna vzdrževalna v internatu je 20.000 S din.

V letu dni je z delom uspel

Avtomehanična delavnica Matije Štuklja v Crnomlju ni nikoli prazna

Mehaniku Štuklju, ki ima pod smreko svojo delavnico, pravijo v Crnomlju kar »Tiče«. Čeprav nima razočane nobene table, ima vselej polno delavnico vseh vrst vozil.

Tisti dan, ko sva se pogovarjala, je imel na dvorišču 11 avtomobilov in nekaj motorjev, a še se mu je zdelo malo.

— Danes ni ravno posebnega prometa, — je dejal. — Navadno je več vozil.

Potrdil je, da je res, kar so mu povedali ljudje, da ima delavnico odprto ob delavnikih, nedeljah ter praznikih.

— Zadržek sem, uspeh a-hko samo s solidnim, onomim in hitrim delom. Strankam moram biti vselej na voljo. Šele pred letom sem odprl svojo delavnico, prej pa sem bil pomočnik pri mojstru Einstdlerju.

Avtomehanik Tiče je v Crnomlju hitro zaslovel

Za 150 vagonov belokranjskih vin

Sirom po Sloveniji tudi pet metliških vinotočev

Metliška vinska klet je pred dograditvijo in jo bodo odprli za občinski praznik. Letos so dogradili predelovalnico za 5 vagonov grozdja na dan, v sami kleti pa so vgradili 18 betonskih cistern za 100 vagonov vina. V Metliki, Grosupljem in Ljubljani so odprli vinotoče, v kratkem pa nameravajo odpreti še en vinotoč v Ljubljani in enega v Črnomlju.

V popolnoma mehansirani predelovalnici bodo uvedli sodobno predelavo črnih sort grozdja na italijanski način. V do zdaj neurejenem delu kleti so vgradili 18 betonskih cistern za 100 vagonov vina. Ker ima klet od prej lesene cisterne za 50 vagonov vina, so njena skupna zmogljivost 150 vagonov vina. Klet bo samostojna enota pri metliški kmetijski zadrugi.

V preurejeni metliški kleti bodo pripravljali predvsem vino iz belokranjskega grozdja. Da bi povečali pridelke, so posvetili veliko skrb ob-

novi vinogradov. V zadnjih letih je kmetijska zadruga obnovila 50 ha svojih in 50 ha zasebnih vinogradov. V prihodnjih letih nameravajo obnoviti še več vinogradniških površin, tako da bi ime-li ob koncu obnovljenih okoli 60 odstotkov vseh vinogradov.

Kmetijska zadruga je odprla za svojo klet vinotoče v Metliki, Grosupljem in v Ljubljani v Podmilševkovi ulici. V kratkem bodo odprli še en vinotoč v Ljubljani in enega v Črnomlju.

Trafiko poleg lekarne v Metliki so začeli pred dnevi preurejati. Lokal bodo posodobili, da bo podoben drugim v bližini. Tobak in druge predmete prodajajo začasno v sosednjem prostoru. (Foto: Ivan Zoran)

Njej ni bilo nikdar z rožicami postlano

Na obisku pri oskrbovanki iz metliškega doma počitka

Triepova Marija je ena izmed 85 oskrbovancev v metliški komendi. Osem križev ima za seboj, v življenju je poznala predvsem delo, zato se zdaj ne more mirovati. Včeraj sem jo dobila, kako je na kolenskih strugala parketa, je povedala upravnica doma počitka. »Prav poditi jo moramo od dela. Kako malenkost ji ze pustimo narediti, ker jo delo veseli, toda struganja parketa pač ne morem dovoliti. 80-letni ženi. Medtem so Triepovi poklicali. Boječe je sedla in povedala svojo življenjsko zgodbo.

Pet mesecev sem bila stara, ko me je mama iz Bele krajine prinesla na Kranjsko k Triepovim. Morala me je spraviti stran, ker se je poročila. Ršla sem v Črmošnjicah pri Stopičah. Hodila sem v šolo in paša. Teta Triepova, ki me je redila, je z mano lepo ravnila. Mamo sem nekakrat videla, ko se je oglašila graščo v mesto, a prinesla mi ni nikdar nič. Imela je še dve hčerki doma. Ko je rednica umrla in se je stric Triep poročil z neko vdovo, sem šla z njim. Se sedem let sem bila pri hiši s za domačo, potem sem šla služiti.

Pruden je mama umrla, jo je menda zapekla vest. Potala je pome, da bi me radela videla, a me gospodar ni pustil. Tudi na njen pogreb nisem šla. Služila sem pri več hišah po leto ali dve. Povsod so me imeli radi, ker sem dobro delala, toda nekateri so prišli starost. Ko nisem bila več sposobna za težko delo, mi je nekdanji rednik priskrbel skromno hišico. V njej sem živela, bobil se pomagat na njive, dokler se ni baža podrla. Pred devetimi leti so me dali v Metliko, novomeška občina pa zame plačuje.

— Ali ste tu zadovoljna? — Moram biti, ko nimam nikogar. Ena od mojih polsester še živi, a noče slišati zame. V Črmošnjicah imam še prijateljice, ki se me še včasih spomnijo. Navadno sem šla vsako leto k njim na obisk, letos pa me je začela bolezen. Samo to si še želim, da bi lahko še kdaj obiskala kraj, kjer sem pustila mladost in zdravje.

ČE ZELITE

odgovor ali naslov iz malih oglasov, priložite vaše mu vprašanje dopisnico ali znamko za 30 din. UPRAVA LISTA

Oglašujete v DL!

Med zasebniki le eden „črn“

Licitacija za tri bloke v Metliki — Zanimanje za nakup stanovanj — Družbenih zemljišč za zidavo zmanjkuje

Te dni so izdali upravni organi nalog za rušenje odine letos na črno pričete hiše v metliški občini. Zaradi te odine črne gradnje si ni nihče belil las. Drugih 65 graditeljev — 45 jih je v Metliki — ne bo nihče preganjal, ker so izpolnili vse predpisane formalnosti.

Letos so torej izdali okoli 65 gradbenih dovoljenj zasebnikom. V prihodnjem letu pa jih bodo gotovo še več. Ob koncu leta bo občinska skupščina sprejela dopolnilni urbanistični načrt za Metliko,

hkrati pa bo izdelan urbanistični načrt razvoja občine in urbanistični redi za posamezne kraje, posebej za Suhor in Gradac. Pričakujejo, da bo to podlaga za še hitrejše zidanje zasebnih hiš.

Potrebno je omeniti, da se v Metliki zelo hitro dobi gradbeno dovoljenje, saj je treba čakati najdlje mesec dni, to pa le v primeru, da prošilec nima pripravljenega zemljišča.

Družbenih zemljišč za zidavo zmanjkuje, zato bodo poslej graditelji odvisni predvsem od dobre volje in popustljivosti tistega, čigar parcelo bodo hoteli kupiti. Povedo, da zasebniki zelo neradi prodajajo zemljišča za zidavo, če pa jo, je zemljišče precej drago.

Napreduje tudi zidava stanovanjskih blokov. V prihodnjem letu bo SGP PIONIR iz Novega mesta v Metliki dogradilo 20-stanovanjski blok za delovno organizacijo. Pred kratkim so ponudili črnomajlškemu gradbenemu podjetju BEGRAD zidavo treh 12-stanovanjskih blokov v Metliki. Za stanovanja v blokih se zanima veliko zasebnikov, mnogi pa bi radi stanovanja tudi kupili.

Napaka ali zloraba v LEPIŠU?

Delavci seznanjeni s stanjem v podjetju — Zahtevajo novo inventuro

V podjetju LEPIS na Suhorju so ugotovili, da se jim vknjiženi podatki o vrednosti zalog polizdelkov, izdelkov in drobnega inventarja ne ujemajo z dejanskim stanjem. Sumili so, da so podatki popravljani. Ko pa so pregledali vknjižbe v prejšnjih letih in jih med seboj primerjali, se je pokazalo, da bi mogla biti v resničnem prikazovanju zalog prikrita večmilijska izguba oziroma zloraba. Ves ta čas

pa so v podjetju mislili, da so boljše gospodarili, saj za izgubo niso vedeli, malo pa jih tudi zdaj verjame, da so za te skrbi krive zgole napake pri računanju.

Delovni kolektiv LEPIŠA je bil o domnevani zlorabi (izgubi) obveščen na sestanku 31. oktobra, ki so se ga udeležili tudi predsednik in podpredsednik občinske skupščine in sekretar občinskega komiteja ZKS. Delavce so se-

znanili z vsemi ugotovitvami in domnevami, hkrati pa so jim priporočili, naj delajo, kot da se ni nič zgodilo. Na sestanku so tudi zahtevali, naj napravijo v podjetju novo inventuro, tokrat s stanjem na dan 31. oktobra.

Na podlagi doseganjih ugotovitev o prikrievanju dejanskega poslovnega stanja so v podjetje poklicali dialeve UNZ, da bodo opravili podrobnejšo raziskavo.

SPET JE MIMO SEZONA

„BELA KRAJINA“ se je popravila

Italijani že prosijo za rezervacije v letu 1968

15. novembra bodo na Vinomeru zaradi preureditve zaprli obrat metliškega hotela BELA KRAJINA. Gostišče na kopalšču ob Kolpi so že zaprli, po potrebi pa ga bodo spet odprli za novoletne in druge praznike v zimskem času.

Letos je obiskalo hotel približno toliko domačih gostov kot lani. Znatno več obiskovalcev je bilo iz Hrvaške. Nočitev so imeli 3159, od tega so okoli 650-krat prenočili tuji gostje iz 17 držav. Lani so metliški hotel obiskali gostje iz 12 držav. Lani in letos je bilo med tuje-

največ Italijanov, ki pa se že zdaj zanimajo za rezervacije v prihodnjem letu.

Hotel ima okoli 35 sob, potreboval pa bi jih še več. Tujeem odpirajo turistične sobe tudi zasebniki. Uprava hotela razmišlja o povečavi prenočitvenih prostorov oziroma o morebitni dozidavi hotela.

Direktor Obrad Dimič je zahteval od osebja, da mora izboljšati kakovost storitev, hrane in podobno. To pa je bilo nedvomno novo za metliški hotel, ki zdaj precej bolje posluje kot pred leti.

Da gre res za pomemben napredek v postrežbi, lahko preberemo tudi v knjigi vtištev gostov, ki so hotel obiskali in njegovo delo pohvalili. V prihodnje bodo dajali gostom se več domačih oziroma belokranjskih specialitet.

Rebalans

ob koncu leta

Davčni zavezanci v metliški občini neredno poravnava-va družbene dajatve. V obrti in nekaterih drugih dejavnostih je pobranih 11 do 44 odst. manj dajatev, kot je predvideno s proračunskim načrtom. Kmečki zavezanci zaostajajo za 27 odst. Tistim, ki jih je prisadela toča, bodo dajatve ali zmanjšali ali odpisali. Prav zdaj računajo, kolikšne naj bi bile olajsave. Ob tričetrtletju je imel občinski proračun za 4,1 odst. večje izdatke kot dohodke. Kot zdaj kaže, načrta proračunskih dohodkov gotovo ne bodo uresničili. Spremembo proračuna bodo naredili ob koncu leta. To bo edini rebalans v tem letu.

Akademija in pokal

V počastitev občinskega praznika bo v Metliki več kulturnih in športnih prireditiv. 25. novembra zvečer bo svečana akademija, na kateri bo nastopila tudi domača kulturna skupina, 27. ali 28. novembra pa bo gostoval novomeški Odr mladih s Tavčar-Marinčevovo igro »Otok in struga«. Ves november bodo delavske športne igre, tekmovali pa bodo v šahu, streljanju, namiznem tenisu in rukometu. Občinska skupščina in TVD Partizan sta razpisala nagrade, razen tega bo občinska skupščina najboljšemu športnemu kolektivu izročila prehodni pokal.

Skupna seja

v čast oktobru

Proslavljanje 50. obletnice oktobrskere revolucije v metliški občini se bo končalo s prikazovanjem filma »Aleksa Dundič«, ki so ga začeli te dni vrtili v večjih krajih. V torek, 7. novembra, so imele družbeno-politične organizacije v Metliki svečano sejo v počastitev 50-letnice oktobrskere revolucije.

Opozorilo voznikom vprežnih vozil

Lastniki avtomobilov, ki so v večernih urah vozijo z Gornjeve v Metliko, se pritožujejo, da so v stalni nevarnosti, da se zaletijo v kak neosvetljen kmečki voz, naložen s steljo, drvini in podobnim. Do nesreče lahko pride zlasti pri srečavanju z naproti vozečimi avtomobili, ko svetloba avtomobilskih luči, pa čeprav so zasenčene, voznika avta za hip zaslepi — in že lahko treščijo v tak neosvetljen voz. Potrebno bi bilo, da bi prometna milica prav na tej cesti včasih nadzorovala voznike vprežnih vozov in jim, če ne gre drugače, s kaznimi dopovedala, da s svojo malomarnostjo in brezzvestnostjo sprevajajo v življenjsko nevarnost druge in sebe.

SPREHOD PO METLIKI

■ V METLIŠKI TURISTIČNI PISARNI imajo registriranih 17 ljudi iz Metlike, Gradca, Slanega vasi in Suhorja, ki oddajajo turistične sobe. Kot je videti, je ta vrsta turistične dejavnosti v Metliki šele v povojih in jo bo treba v prihodnje leto trdnje postaviti na noge. Vse se je do zdaj razvijalo po svoje, brez pravega vodstva in nadzorstva s strani turističnega društva.

■ VELIKE NAPOVEDI IN PRAČAKOVANJA od letošnjega leta turizma se marsikje. Da tudi v Beli krajini niso do kraja izpolnili. Letos so do konca septembra v metliškem hotelu »Bela krajina« zabeležili 1500 gostov in domskih republik in 201 tujece, med katerimi je bilo največ Italijanov, Nemcev, Avstrijcev in Angležev. Ni veliko, pa je vendar napredek v primeri s prejšnjimi leti, ko je le redko katerega gostja zanesla pot v Belo krajino.

■ NE SAMO TUJCI in ljubljanski TOP, tudi Metličani radi potujejo po svetu. Tako sta letos v juliju dva metliška študenta odšla z mopedom čez domsko mejo in v slabih treh tednih prevozila skoraj 3000 kilometrov poti. Oglejala sta si Avstrijo, Češko-Slovaško in Madžarsko in se ponaosudovitih vtisov vrnila v domovino. Lep vtis na nekaterih metliške mladince, ki vse počlejo v bresedljivo pohajajo po Metliki in no vedo, kako koristno mlademu človeku je tako raziskovanje po ožji domovini in širokem svetu.

■ TURISTIČNI PROSPEKT o Metliki, ki ga je domače turistično društvo izdalo pred tremi leti, je že pošel. Društvo ga namerava ponatisniti vsaj v 10.000 izvodih. Prav tako je na razpologo le še kakih 10 vezanih izvodov Dularjeve knjige Metlika skozi stoletja in bo tudi tukaj treba poskrbeti za novo izdajo.

■ NA MESTNEM TRGU je prila ljubljanska Tobačna tovarna, skladišče Novo meso, preurejata trafiko v Plajčanov hiši, Dela izvršuje Komunalno podjetje in bo lokalno verjetno urejen do občinskega praznika.

Trdo življenje je pustilo svoj pečat. Ker je Triepova zmeraj delala, te navede se pri 80 letih ne more opustiti.

V soboto Konferenca ZK

V narodnem domu bo v soboto, 11. novembra, prva seja občinske konference Zveze komunistov. Sestavlja jo 75 članov, ki so jih izvolili na krajevnih konferencah. Organizacijskih spremembah in metodičnih izboljšavah pri delu ZK bo govoril dosednji sekretar občinskega komiteja ZK Franc Bukovinsky. Vinko Jurkas bo podal referat o idejno-politični problematiki pri ureditvenih reformah v brežiški občini.

Mladina vabi na konferenco

V nedeljo, 12. novembra, bo v mali dvorani Doma JLA občinska konferenca Zveze mladine. Poročilo o delu občinskega komiteja ZMS bo sledil referat z naslovom: »Mladi v družbenoekonomski reformi«. Mladina bo torej ocenila delo v preteklem obdobju in prislunila ekonomskim in družbenim problemom v občini.

Vodovod na Silovcu

Vaščani na Silovcu so leto februarja začeli kopalni vodovod. Od zajetja do rezervoarja je 600 metrov razdalje. 150 metrov cevi je dala občinska skupščina. Vodo bodo napeljali v šest hiš. Lastniki upajo, da jo bodo dobili še to jesen. Pri napeljevanju vodovoda jim je pomagala tudi Krajevna skupnost s približno 175.000 S din. Vse delo so opravili vaščani sami.

Zdaj bodo ostali brez vodovoda samo še Sromljani. Če bi pokazali več zanimanja, bi se akcije lahko lotili skupno. Napravili bi večji rezervoar in odpadilo bi dvojno delo. Vaščani v Sromljah so imeli do sedaj v načrtu le ureditev vodnjaka, toda voda je ob večjih nalivih kalna; analiza je pokazala, da ni najbolj zdrava. Najbrž se bodo le morali odločiti za vodovod s Silovca.

Odločitev za delo v krožkih

Na treh konferencah krajevnih organizacij Zveze komunistov v Brežicah so se člani izrekli za delo v krožkih. Vsak član organizacije je dolžan sodelovati v enem izmed krožkov. Zanj se bo opredelil po svojih interesih in nagnjenjih. Delo v krožkih je mišljeno kot poglobljena oblika idejnopoličnega izpolnjevanja v okviru dobrih stičnih srečanj. Tako bodo imeli vsi člani priložnost, da se pogovore o številnih vprašanjih, ki jih na konferencah ne bo mogoče tako temeljito obravnavati.

Kje bo stala trgovina?

Trgovsko podjetje LJUDSKA POTROŠNJA iz Brežic je pokazalo pripravljenost, da bi v Čerkelijah zgradilo sodoben trgovski lokal v soseski, kjer bi imela prostora še pošta in krajevni urad.

Razgovori pa so bili prekinjeni in vse kaže, da lokal ne bo mogel stati nasproti gostilni Vahčić. Trgovsko podjetje bo moralo iskati drug prostor.

Matični urad Globoko

Oktober izven bolnišnice ni bilo rojstov. Umrlj so: Anton Struel, kmet iz Bojanega, 67 let; Jože Krolej, upokojenec iz Globokega, 58 let; in Andrej Kovačič, kmet iz Piršenberga, 55 let.

Vaščani vsak dan na delu v jarkih

Iz mokriškega vodovoda napeljujejo vodo v Novo vas, Obrežje in Jesenice — Vsaka hiša je prispevala po 100.000 S din — Krajevna skupnost je zadovoljna z odzivom prebivalstva pri prostovoljnem delu

Prebivalci Jesenic, Obrežja in Nove vasi si prizadevno napeljujejo vodovod. Za nekaj tednov so vsak dan na delu. Ob delavnikih se udeležuje prostovoljne delovne akcije okoli 40 ljudi, ob nede-

ljah pa jih pride tudi po 60. Vodo bodo napeljali iz skupnega vodovoda za Mokrice in Ribnico. Glavni vod je dolg tri kilometre, omrežje pa obsega 1.500 metrov. Vsaka hiša je prispevala po 100

tišč S din, predračunska vrednost pa je 140.000 S din na hišo. Do zdaj so zbrali osem milijonov S din.

Na to akcijo so se prebivalci pripravljali tri leta. Pri organizaciji jim je pomagala krajevna skupnost. Ko so razglasili začetek dela, so se vsi brez izjeme odzvali. Do decembra bi radi dokončali začeto delo. Ker jim je vojna pošta Bregana posodila tank kopač, jim je bilo prihranjen precej fizičnega dela. Samo na zemljiščih, kjer stroji ni mogel blizu, so morali koptati ročno. Vojni pošti so občani za razumevanje zelo hvaležni.

Vode je za sedaj dovolj. Zmogljivost mokriškega vodovoda je po ugotovitvah komisije 173 kubikov dnevno, poraba pa bo s priključitvijo Jesenic, Nove vasi in Obrežja znašala okoli 60 kubikov na dan. Z rekonstrukcijo Mokrice se bo predvidoma povečala za 30 odst., zato je predstavnik krajevske skupnosti Jesenice upajo, da za njihov okolišč vodo ne bo zmanjkalo.

Delovno nedeljsko popoldne: v glavni vod polagajo cevi, nakar bodo pridne roke vaščanov jarek zakopale.

Končno so dobili klubsko sobo!

S podstrešja v poslopju krajevnega urada na Bizeljskem so pred nedavnim preselili opremo za klubski prostor v zadružni dom. Soba za sestajanje je odstopila družbenim organizacijam kmetijska zadruga. Najemnine zanjo ne bo zaračunavala, zato vsi uporabniki pozdravljajo tolikšno razumevanje delovnega kolektiva.

Mladina se je novega prostora v zadružnem domu najbolj razveselila. Končno je dobila kotiček, kjer se lahko shaja. To bo ugodno vplivalo na njeno delo. Dejavnost mladinske organizacije namrečava člani poživiti in začeti

ki kažejo, da bodo svoje namer tudi uresničili.

Kraj, skupnost Bizeljsko je letos brez denarja, četudi ima precej načrtov. Do zime bi rada poskrbela za ureditev vaških poti v Orešju, Dramlji in Vitni vasi. Toda najprej mora odplačati lanske dolgove. Občani upajo, da bodo kmalu dobili vsaj polovico denarja, ki jim ga mora nakazati občina. V blagajno bi se moralo na Bizeljskem nateči do konca leta okoli tri milijone starih din iz prispevkov prebivalstva v četrtem davčnem obdobju. S tem denarjem pa bi lahko marsikaj napravili.

Zbor volivcev v Globokem

4. novembra je bil v Globokem živahen zbor volivcev s tega območja. Občani so se pridno oglašali v razpravi. Ker letos marsikdo ni mogel priti na sejo, so kritizirali zadrugo, ker ni bolje organizirala odkupa. Tudi s cenami niso bili zadovoljni. Zelo jih moti to, da odkupne cene pri živini nihajo, v mesnicah pa potrošnik tega skoraj ne občuti. Govorili so tudi o samoprispevku za gradnjo šol, brez katerega v občini ne bo mogoče rešiti tega problema. Dvomili so, da bo to akcijo mogoče izpeljati.

Na zboru volivcev so po obravnavi perspektivnega plana občine izvolili še polovico novih članov v svet krajevske skupnosti in nov poravnalni svet.

Kostanjev rak v občini

Na območju katastrskih občin Bušče vas, Pišce in Pavlova vas se je letos pojavil kostanjev rak. Obiranje in prodajanje plodov je bilo v teh krajih prepovedano, ker se bolezen s tem širi še na druga območja. Sicer pa kostanjeva letina ni bila najboljša.

Razočarana mladina nam očita

Mladinska organizacija ne čuti opore pri drugih družbenih organizacijah — Odrasli ni na prireditve, ki jih pripravljajo mladi

Mladina iz Brežic se vedno znova pritožuje, da nihče ne posluša njenih želja. Na konferenci mestnega aktivista so mladi sicer priznali, da so pokazali premalo volje do dela, premalo resnosti, vendar tudi spodbud, ki so jih dali za več akcij, ni nihče vzel resno. Najbolj boli člane mladinske organizacije to, da nimajo prostora, kjer bi se lahko shajali. V prosvetnem domu so jim obljubili klubski prostor ob četrtkih, ko ni

kina, toda zelo pogosto ga zasede kdo drug. Pomanjkanje prostora za sestanke in klubske razgovore pa seveda še ni opravičilo za posedanje in kvartanje v steklasti krčmi, kot imenujejo restavracijo pri kinu. Tako vedenje mladih so na konferenci vsi obsodili.

Med drugim so povedali, da so se mladi ponudili za prostovoljno urejevanje parka pri gradu in za delo na stadionu, pa so jih na občini odpravili z izgovorom,

da ni denarja za pripravo akcije.

V počastitev občinskega praznika in 50. obletnice oktobrske revolucije je mladinski komite organiziral oddajo »Spoznavajmo svet in domovino«. Brežice so tokrat prvič sodelovale v javni radijski oddaji. Mladi so bili zelo razočarani, ker so bile prve vrste skoraj prazne. Mnogi, ki so prejeli vstopnice, niso prišli v dvorano. Podobno razočaranje so odoživeli mladinci tudi 25. maja na prireditvi »Pokaži, kaj znaš!«

NOVO V BREŽICAH

■ V KNJIGARNAH Državne založbe Slovenije so od 6. novembra našla s popustom napredaj knjige in zbirke, ki so izšle pred letom 1967. Izjema so učbeniki in še nekatera druga dela. Ljubitelji književnosti imajo spet priložnost, da kupijo sebi, svojim in prijateljem lepe knjige, ki bi jih radi imeli na domačih poličah.

■ GLASBENA ŠOLA sklenje za danes popoldne razgovor s starši tistih otrok, ki so se prijavili za pouk ritmike in plesa. Prisotna bo tudi tovaršica, ki je lani poučevala v tem oddelku.

■ TURISTIČNA POSVETOVALNICA že zbira prijave za obisk ameriške drsalne revije v hali Tivoli v Ljubljani. Obiskovalce bodo vozili na prireditvi avtobusi podjetja SAP Revija Holiday on

ice bo doživljate za slehernega gledalca.

■ TRGOVINE Z OBUTVIJO so se za dobro založile za zimo. Tudi otroške obuteve imajo precej. Ker se bo začelo slabo vreme, bo kupcev dosti več kot sedaj. Malo več izbire v barvah bi lahko ponudile trgovine pri gumijastih škornjih. Drugod so izločile polne modrih barv.

■ V JAVNI RADIJSKI ODDAJI Spoznavajmo svet in domovino so je mladinska ekipa iz Brežic dobro odrezala. Ni sicer zmagala, vendar je dosegla časten neodločen rezultat. Z ekipo iz Tolmina si bosta delili nagrado 100.000 S din. Dvorana se ni tako dobro izkazala in je za štiri točke zaostala za občinstvom iz Tolmina.

■ NA KONCERT združenih simfoničnih orkestrów Slovenske filharmonije, RTV in Opere je predsednik občinske konference SZDL spremljal dva udeležence oktobrske revolucije, ki sta bila vabljena na to osrednjo slovensko proslavo. Na spredu je bila VII. Šostakovičeva simfonija, imenovana Leningrajska. Skladatelj jo je med domovinsko vojno napisal v obleganem Leningradu

Geometer Jože Zbontar iz Brežic meri zemljišče pred mokriškim gradom. Gostišče ga namerava odkupiti z grajskimi hlevi vred, kakor hitro bo za to na razpolago denar. (Foto: J. Teppy)

GIBANJE ZAPOSLOVANJA V I. POLLETJU LANI IN LETOS

Vrsta čakajočih se bo še daljšala

Odlojučna merila za zaposlitev naj bi bila v prihodnje predvsem strokovna usposobljenost, socialne razmere prosilca in čas čakanja na delo — iz brežiške občine je trenutno zaposlenih v tujini 800 moških in žensk

V primerjavi z lanskim prvim polletjem se je v istem obdobju letos zmanjšalo število zaposlenih v družbenem sektorju brežiške občine. Maj-

hen porast beležijo le v gradbeništvu in gozdarstvu. Okrepili pa se je zasebni sektor, kjer je zaposlenost porasla za 26 odstotkov.

Prvih šest mesecev je bilo povprečno prijavih brez zaposlitve po 250 delavcev. V resnici je število ljudi, ki iščejo zaposlitev, večje, vendar se ti obračajo naravnost na delovne organizacije. Razmerje med prijavih in moškimi in ženskami je bilo letos 46,4 odst. proti 53,6 odstotka. Zenski je torej nekoliko več. V tem obdobju se je povečalo število brezposelnih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, zmanjšalo pa se je število brezposelnih s poklicno šolo ter nižjo šolsko izobrazbo.

Mladih ljudi, ki so iskali prvo zaposlitev, je bilo na mesec prijavih povprečno 69 ali 27,8 odst. Lastnikov kmetijskih posestev je bilo 30. junija med prijavih za zaposlitev 18, 46 pa je bilo članov kmetijskih gospodinjstev. Za zaposlitev je bilo konec junija tudi 14 prošenj invalidov. Denarno nadomestilo je od

skupnega števila zaposlenih prejelo na mesec povprečno 16 ljudi, zdravstveno varstvo pa je imelo zagotovljeno 36 brezposelnih. Odstotek upravičencev do denarnega nadomestila in zdravstvenega varstva je torej zelo nizek. V drugem polletju se bo ta številka precej povečala na račun KOVINE Bizeljsko.

Delovne organizacije so v prvem polletju prijavihale zelo malo prostih delovnih mest. Lani je bilo zabeleženih 519, letos pa komaj še 226. Vajenskih učnih mest je po reformi vedno manj. V brežiški občini je na razpolago le 96 prostih učnih mest za razne poklice. Gimnazija sprejme do 120 dijakov, tehniška srednja šola v Krškem 160, vajenska šola lesne stroke v Sevnici pa 60 učencev.

Šolsko obveznost je junija končalo približno 450 otrok, od tega 289 v osmem razredu. Približno 161 se jih ne bo moglo še letos vključiti v uč. Te številke nas opozarjajo, da je vključevanje mladine v poklice dokaj kritično, pričakovati pa je, da se bo še mošttrilo.

Po podatkih občinske uprave je iz brežiške občine začasnih zaposlenih v tujini 800 delavcev, in sicer: v ZR Nemčiji 343, v Avstriji 400, v Švici 20, v Franciji 16, na Švedskem 16 in v Holandiji 5. Možnosti za zaposlitev v Zahodni Nemčiji in Avstriji se bodo naslednje leto najbrž precej zmanjšale. Torej je treba računati na večje število povratnikov.

Spričo tega bi morali v občini že zdaj oblikovati politiko zaposlovanja in v prvi vrsti dosledno uveljavljati strokovno-kvalifikacijska načela, na drugi strani pa tudi socialno-ekonomske vidike s stališča dolgoročnih interesov delovnih organizacij in širše družbene skupnosti. Služba za zaposlovanje naj bi povečala svoj vpliv, to pa bo mogoče le, če bodo delovne organizacije vestneje prilagajale prosti delovni mesta.

DROBNE S SENOVEGA

S KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV NA SENOVM

„Niti ure ne smemo več zamuditi!“

Enoten nastop komunistov iz RUDNIKA in ELEKTRARNE — Oba delovna kolektiva želita čimprej vedeti, katera gospodarska panoga jima bo lahko zagotovila kruh v prihodnosti — Reforma nalaga veliko odgovornost vsem komunistom v delovnih organizacijah

Maló je sestankov, na katerih bi se komunisti nekega kraja tako polnoštevno zbrali, kot so se na zadnji konferenci ZK na Senovem. Zaskrbljeni za prihodnost Senovega in Brestanskega so razpravljali o tem, kako naj se ob zatonu rudnika lotijo priprav za preusmeritev v novo gospodarsko panogo. Brestanski elektrarni so dnevi prav tako siti. Ko bodo prihodnje leto dokončani večji elektroenergetski objekti v Sloveniji, potem Elektrarna Brestanica ne bo mogla ujeti koraka z njimi. Premajhna je in zato tudi predraga, za nas vse pa je zelo pomembno, koliko stane to, kar ustvarjamo. Z reformo prehajamo k intenzivnejšemu gospodarjenju, to pa pomeni v bistvu cenejšo proizvodnjo.

Na konferenci je bilo med drugim slišati očitke, zakaj do sedaj ni še nihče ničesar ukrenil, čeprav so občan opozarjali na to, da je treba zagotoviti kruh vsem

tistim, ki so zdaj zaposleni v rudniku. V razpravi je komunistom obširno odgovorjal poslanec dr. Jože Brišelj. Dejal je, da je morda celo dobro, da se lotevajo tega vprašanja sredi reformnega gibanja, sicer bi se prav lahko zgodilo, da bi se odločili za dejavnost, ki spet ne bi imela prihodnosti.

Nekoč je bil predlog za izgradnjo cementarne, toda ali ni pametneje z manjšimi investicijami širiti trboveljsko cementarno, kot postavljati novo? Med drugim so pred leti omenjali še kovinsko predelovalno industrijo. V Jugoslaviji pa je ta panoga v krizi, zmanjkuje ji tržišča.

Zelo važno je torej, da se na Senovem zdaj odločijo za pravo pot. Na pomoč bodo moral poklicati inštitute, ki se ukvarjajo z raziskovanjem tržišča doma in na tujem. Potem se bodo ustavili pred vprašanjem, ali ti v operacijo ali ustanoviti samostojno podjetje. Tudi tu bo treba treznega premisleka. Vsi komunisti na konferenci so se izrekli za ustanovitev komisije, ki naj bi jo za te naloge imenovala občinska skupščina.

Čopova diploma za Savico Zorko

V interesu širše družbene skupnosti je, da pomaga kolektivoma rudnika in elektrarne rešiti to težavno vprašanje. Rudnik je že namenil za to nekaj denarja, pričakuje pa še pomoč občinske skupščine in republike.

Na občanem zboru bibliotekarjev Slovenije v Celju so letos prvič podelili visoko priznanje zaslužnim knjižničarjem. Za dolgoletno uspešno delo v knjižnici je prejela Čopovo diplomo tudi tovariška Savica Zorkova iz Brežic. Njeno ime je vsa povojas leta nepazljivo povezano z razvojem knjižničarstva v občini. Priznanje, ki ga je bila deležna v Celju, ji veliko pomeni, zlasti še, ker ga je prejela tako malo ljudskih knjižničarjev. Čestitamo!

trebo po modernizaciji zasebnega kmetijstva, po izobraževanju kmečke mladine. Poudaril je, kako doteka denar v proračun. Pri kmečkih davkih so obveznosti poravnane komaj 45-odstotno. V občino se vozi na delo 800 ljudi. Zanj je treba prispevek odvajati v občino, kjer zaposleni živijo. To pa znaša na leto blizu 140 milijonov.

Nato je tovariš Nuncič načel vprašanje načrtnejše izgradnje stanovanj. Namesto devetih stanovanjskih podjetij bi bilo mnogo bolj gospodarno imeti eno ali dve. V razpravi je tovariš Nuncič dopolnil še sekretar občinskega komiteja ZK Slavko Šribar in poudaril potrebo po miselni preobrazbi v vrstah Zveze komunistov.

J. TEPPEY

Most je odvisen od obljub

Delo na krškem mostu teče po načrtu. Vse pogodbe z izvajalcom SGP PIONIR so bile podpisane že pred nekaj tedni. Zakasnitve rokov za sedaj ne pričakujejo in most bodo za praznik republike najbrž zares odprli. Težave lahko povzročijo delovne organizacije, če ne bodo izpolnile svojih finančnih obveznosti do občinske skupščine, ki nastopa kot investitor. Na mostu so že začeli montirati razsvetljava, ograjo in telekomunikacije.

Slavko Šribar ponovno izvoljen

Na prvi seji občinske konferencije Zveze komunistov občine Krško so za sekretarja občinskega komiteja ponovno izvolili Slavka Šribarja. Komite šteje 11 članov. To so: Maks Babič iz AGROKOMBINATA, Stane Drobnič z Zavoda za socialno zavarovanje, Simon Gregorčič z obrata ELEKTRO CELJE, Raško Oražen iz Elektrarne Brestanica, Jože Peterkovič iz Rudnika Senovo, Zdenko Picelj in Janez Rožkar iz CELULOZE, dosedanja sekretar Slavko Šribar, Janja Trampus z občinske uprave, Jože Urhanč z osnovne šole in upokojenka Minka Zupan.

Razgrnjen je urbanistični program

V prostorih občinske skupščine je že od 16. oktobra razgrnjen urbanistični program za občino in urbanistični načrt za mesto Krško. Vsi občani imajo možnost, da si ga pobliže ogledajo in izrečejo svoje pripombe. Uprava jih bo posredovala svetu za urbanizem. Skupščina je obvestila o razgrnitvi urbanističnega programa vse delovne organizacije, krajevne skupnosti, šole, družbenopolitične organizacije in društva. Tudi njihove pripombe bo obravnaval svet, nakar bo dal skupščini prelog za dokončno sprejete.

Televizor za zimske večere

V prodajalni ELEKTROTEHNE v Krškem imajo veliko izbiro televizijskih sprejemnikov.

● EI NIS: Sarajevo de lux, TELEVOX, ATLAS in ATLAS UHV

● »Rudi Cajavec«: 471, 472 UHF, 522, 522 UHF, 651 in 651 UHF

● RIZ: ADRIATIC BEOGRAD in GRAND.

V prodajalni imajo tudi veliko izbiro radijskih sprejemnikov različnih znamk z UKW področjem in brez njega.

Filatelisti za praznovanje oktobra

Minuli teden je bila v Kostanjevici odprta posebna razstava spominskih znamk o oktobrski revoluciji. Pripravilo jo je filatelistično društvo iz Krškega pod vodstvom tovariša Slavka Šribarja. Razstava je bila najprej v Leskovcu, potem pa se je selila na Veliki Trn, Rako in Podbočje, odkoder bo prenesena še v Koprivnico, na Senovo, v Brestanico in Krško.

Razstava je zanimiv prikaz odnevo velikega Oktobra in je prirejena v okviru občinskega programa za praznovanje oktobrskere revolucije.

Sobota v Kostanjevici

V soboto, 11. novembra, bo ob enajstih dopoldne v kostanjeviškem domu kulture koncert učiteljskega pevskega zbora »Stane Žagar« iz Kranja. Gostje bodo nastopili ob priliki skupnega posvetovanja, ki sta ga organizirali občinski zvezi Društva prijateljev mladine iz Kranja in K. škega. Ta znani slovenski pevski zbor bo tako prvičkrat gostoval v Kostanjevici. Koncert je vključen v program letošnjih prireditev Dolenjskega kulturnega festivala.

Krki. Pisatelj Tavcar jih je obiskal, ko je bil na počitnicah pri stricu župniku na Raki.

Sam Tavcar pravi, da je to edina povest, ki nje bila spisana na krasni Raki. Na Rako, za katero pravi Tavcar, da je eden najlepših krajev na Slovenskem, je pisatelj zahajal vsa leta študija na gimnazij in na univerzi.

«Otok in Strugov je drama. Učitelj želi leta 1888 veliki slovenski igralec Ignacij Borštnik. Za njim je delo doživelo več dramatizacij, sedaj pa je pripravil razniatelj Šentjakobskega gledališča v Ljubljani Miran Petrovič — Marin. Ker gre torej tudi za delo kostanjeviškega rojaka, Miran Petrovič se je rodil v kostanjeviškem gradu, bo delo za Kostanjevičane še posebno zanimivo.

Vabimo k številni udeležbi!

SKRB ZA DUSEVNO MANJ RAZVITE OTROKE IN POSEBNE SOLE

Ena šola za tri posavske občine?

Ena izmed doslej meni znanih rešitev je tale: po zgraditvi nove osnovne šole v Krškem bomó imeli na razpolago izpraznjeno šolsko zgradbo na levem bregu Save (na Vidmu). V tej stavbi bi z adaptacijo uvedli stanovanje za otroke in učilnice za teoretični pouk. Za praktični pouk pa bi lahko zgradili delavnice na severovzhodni strani šole, kjer je na razpolago dovolj gradbenje površine. Ker stoji omejena šolska zgradba bizu železniške postaje in aer je neposredni bližini križišča številnih avtobusnih prog, bi se lahko vozili v to šolo tudi učenci iz sosednjih občin, ki stanujejo blizu prometnih komunikacij. Drugi učenci pa bi lahko stanovali v šoli. Da bi lahko čimprej urešili načrte na področju posebnega šolstva, moramo takoj zbrati podatke o številu duševno nezadostno razvitih otrok v Posavju in na podlagi teh podatkov planirati strokovne moči, za ka-

tere bo treba razpisati štipendije.

In končno želim odgovoriti še na eno vprašanje, ki ga pogosto slišimo v javnosti: »Kakšna je razlika med osnovno in posebno šolo?« Bistvene razlike ni. Kakor osnovna tako ima tudi posebna šola nalogo naučiti učence pisati, brati in računati.

Slavko Smerdel

masi ter ga obogatiti še s poznavanjem nekaterih drugih ved. Razlika je predvsem v delovnih metodah. V osnovni šoli je v enem razredu lahko po veljavni normativi 36 otrok. Ker imajo ti otroci precej izenačene umske in telesne sposobnosti, dela učitelj skoraj pri vsaki učni uri z vsemi otroki. Zato nima časa delati še individualno z duševno neza- dostno razvitimi otroki, kar pa je eden od osnovnih pogojev za uspeh. Prav zaradi

tega veljajo v posebni šoli še drugi normativi o številu otrok v posameznih razredih. V prvem razredu je lahko 5 do 9 otrok, v drugem in tretjem 6 do 11 ter od četrtega razreda dalje 8 do 15 otrok.

Razen tega, da je v posameznih razredih manj otrok, poučujejo učitelji v posebni šoli z nekoliko drugačnimi metodami, za kar morajo imeti strokovno izobrazbo. Zato dosega jo učenci v posebni šoli podobne učne uspehe kot učenci v osnovni šoli. In še ena prednost je, ki jo imajo učenci v posebni šoli: že med izpolnjevanjem osnovnošolske obveznosti se usposabljaajo za poklice. Vporedno s strokovnim usposabljanjem v šoli opravljajo tudi praktično delo v delovnih organizacijah, ki najbolj ustrezajo njihovim poklicnim sposobnostim. Tako se učenci, ki v normalnih razmerah vseh osem let obiskujejo posebno šolo, 12-

nično usposobijo za uspešno opravljanje raznih del in postanejo enakopravni delovni člani naše družbe.

Zato pri reševanju problemov posebnega šolstva upra-

vično pričakujemo sodelovanje in podporo tistih, ki čujejo v sebi dolžnost pomagati otrokom, ki jih je narava preskopo obdarila z duševnimi darovi.

KRŠKE NOVICE

NOVA SAMOPOSTREZNA TRGOVINA posluje v zadovoljstvo potrošnikov. Kmalu bo v njej na prodaj tudi kruh. Ob tej priložnosti naj FRESKRBA prisklene sejnim gospodarjem, da tudi pri kruhu nudijo izbiro. Do sedaj so na Vidmu lahko kupovali le beli in črni kruh, za vse druge vrste pa so bili prebivalci prikrajšani.

ZUKAVNISKI PREGLEMI MOPEDISTOV. Zdravstveni dom Krško bo do 23. novembra omogočil pregledu voznikov mopedov. Po državi o zdravniških pregledih bodo morali mopedisti predložiti pri zamenjavi dokumentov o po- manjšanju cestnoprometnih predpisov za dovoljenja A kategorije.

TOVARNISKI PAPIRJA SO 6. NOVEMBRA vpeljali gimske avtobusne prevose. Celjski IZLETNIK bo prevajal delavce na delo in domov do 15. aprila. K prevoznim stroškom bodo morali delavci prispevati po 50 Ndlia. Z avtobusi se bo vozilo na delo št odet, zaposlenih. Prevosi so organizirani iz Cerkeja, iz Brežic in iz Kostanjevice.

KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZB je na dan mrtvih počastila spominu na padle borce na mest-

nem pokopališču. Igrala je gradba na pihala iz CELULOZE, pioni- rji osnovne šole pa so sodelovali z recitacijami.

GRADNJA MOSTU SE BLIŽA zaključni fazi. PIONIR hiti z delom, da bodo objekti lahko izročili prometu za dan republike. Bojijo se deževnega vremena, ker bi jim to zavleklo asfaltiranje. Tu- di na osti Brestanica-Krško si ne želijo delja. Ta del ceste nameravajo asfaltirati prav tako do 19. novembra.

OD 12. do 26. DECEMBRA boša podjetji IZLETNIK in SAP organizirala avtobusne prevose na ameriško drzaino revijo HOLI DAY ON ICE, ki bo v tivolaki hali v Ljubljani. Za prevozne stroške in vetopnice bodo udeleženci morali oddati po 31 do 36 novih din.

Upajo, da bo šlo »skozi«

Avgusta je bila sevnška občinska skupščina prisljuna delno omejitvi porabe občinskega proračunskega denarja, ker so slabo dotekali dohodki. Trenutno so dohodki še vedno za 3,7 odstotka pod planom, vendar upajo, da se bo to do konca leta popravilo in da bo občina prišla »skozi«.

Nov občinski komite ZK

Na prvi seji občinske konference Zveze komunistov sevnške občine so člani konference izvolili nov občinski komite, ki ga sestavljajo: sekretar Jože Bogovič, Franci Avsec, Zvonko Hočvar, Franc Ilaš, inž. Albin Ješelnik, Zofka Koren, Mariča Molan, Franc Perme in Rado Umek. Izvoljeni so bili tudi člani petih komisij. Za predsednika komisije za kadre, organizacijo in razvoj ZK je bil izbran Rado Umek, za predsednika komisije za družbenoekonomске odnose in ekonomsko politiko Stefan Senica, za predsednika komisije za idejne in družbene probleme ter vzgojo članov Mila Tomšič, za predsednika revizijske komisije Rajko Zupanc in Mišo Keršič za predsednika kontrolne komisije.

Blanca: dvoječek še letos pod streho

Kot zagotavlja investitor Komunalno stanovanjsko podjetje iz Sevnice bo do zime še pod streho stanovanjski dvoječek, ki bo odpravil na Blanci hudo pomanjkanje stanovanj za prosvetne delavce. Dvoječek bo stal čez 20 milijonov Sdin, denar za gradnjo pa so delno zbrali tako, da so osnovne šole dale na voljo denar stanovanjskega prispevka.

Večjih odpuščanj vendarle ne bo

Kot kažejo zadnji razgovori o prihodnosti sevnškega Jugotanina, ki je zašel letos v velike težave, ne bo potreben tolikšen odpust delavcev, kot je bilo sprva predvideno. Matično podjetje Konus iz Slovenskih Konjic si prizadeva, da bi se obrat obdržal, za nadobnostmi pa je seznanjen tudi republiški sekretariat za gospodarstvo. V ponedeljek 6. novembra, je bil poseben sestanek z gozdarji, kjer so pretresali sedanje visoke cene taninskega lesa, ki so nemalo pripomogle do izgube v Jugotaniu.

Motorist je trčil v tovornjak

Mato Celan iz Sevnice je 21. oktobra popoldne vozil tovornjak proti Trebnjemu. V nepreglednem ovinku v Jelovcu je pripeljal na proti motorist Ivan Raspet iz Srednika in trčil v prednji del tovornjaka. Pri tem se je hujše poškodoval in so ga odpeljali v celjsko bolnišnico. Na vozilih je za okrog 240 ND škode.

Tovornjak se je prevrnil po nasipu

29. oktobra popoldne je iz Krškega proti Sevnici vozil tovornjak Janez Škrjatelj iz Novega Pazarija. Ko mu je naproti pripeljal neznan voznik osebnega avtomobila, se je umaknil preveč v desno in zadeli ob železno ograjo ob cesti. Pri tem se je rob ceste udrl, da se je tovornjak s priklopiec prevrnil po 3 metre globokem nasipu. Na tovornjaku in priklopiec je za okrog 2500 Ndin škode. Vozniku so odzvali kri.

Anketa o vzrokih nazadovanja

»Kje so vzroki, da je letos v višjih oddelkih le 11 otrok deležnih otroškega varstva, v nižjih pa 30, kar je manj kot prvo leto?« so se spraševale članice komisije SZDL za družbeno aktivnost žena na seji 27. oktobra. Med vzroke za nazadovanje so navedle, da je pri varstvu vzdušje preveč strogo šolsko, da imajo otroci premalo svobodnih dejavnosti in da se skupaj z vzgojitelji premalo čutijo ena družina. Komisija je tudi predlagala anonimno anketo med starši in otroki, ki naj ugotovi, kje so resnični vzroki zaostajanja.

Na shodu so članice obravnavale tudi letošnje prireditve za novo leto in priporočale, naj otroci spet obiščejo domača počitka na Impolju in v Loki, Sklenile so tudi obiskati ostarele ljudi ter matere z več kot pet otroki. Beseda je tekla še o šolski malici, o toplem obroku vozačev, komisija pa je podprla tudi ustanovitev šole za manj nadarjene otroke v Krškem.

OBČINSKA KONFERENCA ZK V SEVNICI

Pomembno vlogo bodo imeli aktivi

Povedane so bile bogate misli o prihodnjem delovanju članov ZK, o kmetijstvu, o spoštovanju družbenih odgovorov in o samoupravi

Na prvi seji občinske konference ZK v Sevnici, ki je bila predzadnja sobota, so udeleženci potrdili novo organizacijsko obliko, izvolili nov občinski komite ter člani komisij in sprejeli poslovnik konference. Uvodne misli o nalogah komunistov v razmerah reorganiziranega delovanja je v obširnem referatu razložil sekretar občinskega komiteja Jože Bogovič. Seji je prisostvoval tudi član

Jože Bogovič je nakazal vrsto nalog, ki jih zahteva premik delovanja ZK iz oblastne vloge na idejno-politično področje. V razpravi o samoupravljanju je menil, da ne more skupina samoupravljavcev delati, kar se ji zdi, marveč mora poznati tudi odgovornost do družbe. Med drugim je govoril o razlikah med samoupravljanjem in menažerstvom, ki ga odklanjamo že zaradi tega, ker se pod njim skriva tudi oblast nad delovnimi ljudmi.

Rudi Cimperšek je navedel več razlogov, ki govorijo proti smotnosti tako velike organizacije, kot je sedaj osnovna organizacija Sevnica. Glede zasebnega kmetijstva je menil, da je že dolgo prepriščeno samemu sebi in da nihče ne skrbi za načrtno izobraževanje kmetovalcev. »Kooperacije ne smemo razumeti kot stvar političnega prepričevanja, marveč kot stvar gospodarske nujnosti. Kmetije v proizvodnem sodelovanju tako ne bodo videli nekaj, kar jih izrinja z zemlje. Kritiziral je naše carinske stopnje, ki so za kmetijsko mehanizacijo provizivno, ter intervencijski uvoz kmetijskih pridelkov, ki velikokrat prinaša več škode kot koristi.

Pomisleke o preveliki osnovni organizaciji v Sevnici so zbrani zavrnili, ker bodo v takšni osnovni organizaciji imele pomembno vlogo sekcije, ki bodo samostojno reševale veliko vprašanj.

Mišo Keršič je menil, da je treba razne družbene dogovore, ki jih je vse več v prihodnje poslednje uresničevati. Rajko Zupanc je k temu dodal, da bi bilo te pogodbe mogoče uresničiti pred gospodarskim sodiščem.

Cveto Sorčan je povedal svoje mnenje o vlogi posojila delavcev podjetju, kjer so zaposleni. Po njegovem bi tak materialni odnos okreplil samoupravljanje in povečal odgovornost. Franc Ogorelec je razložil tehnične možnosti izvedbe take samopomoči. Vinko Božič pa je menil, da to vprašanje pri nas sistemsko še ni rešeno. Po njegovem je nesmiselno, če dovolimo pri nas

Zakaj ne izpolnjujejo obvez

Sevnška občinska skupščina: »Republiški sekretariat za gospodarstvo naj razmislija o spremembi gozdnogospodarskih območij«

O neizpolnjevanju obveznosti Gozdnega gospodarstva Brežice, ki gospodarji s sevnškimi gozdovi, smo pisali nedavno tega. Bralce želimo na kratko seznaniti tudi s stališči sveta za gospodarstvo in sevnške občinske skupščine, ki sta nedavno obravnavala poročilo o gozdvih. Na skupščinski seji so bili prisotni tudi zastopniki iz Brežic, ki so razložili vzroke neizpolnjevanja obvez do občine in težave, s katerimi se otepije GG Brežice.

V poročilu GG Brežice je gozdovi po zalogi lesa veliko poudarjeno, da so sevnški gozdovi po zalogi lesa veliko pod republiškim povprečjem v precejšnji meri zaradi tega, ker je bila sečnja pred letom 1966 veliko večja od prirasta. Novi zakon o gozdovih je sečnjo zmanjšal, hkrati pa zahteva večja vlaganja v obnovu gozdov.

Toda kje vzeti potreben denar? Povpraševanje za lesom se je zmanjšalo, kupci so bolj izbireni, slabše vrste lesa ostajajo v gozdu. Celotno gozdno gospodarstvo je imelo lani vsega 60 milijonov Sdin skladov. Povečali so se stroški pri gojenju gozdov in pri urejanju intenzivnih nasadov. Vse to je po mnenju zastopnikov gozdnega gospodarstva povzročilo, da je bila izvedena le Jobra polovica vseh tistih gojitvenih del, ki jih zahtevajo predpisi.

Kako je s sevnškim gozdnim obratom, ki ne prispeva za splošne potrebe občine,

kot to delajo druge gospodarske organizacije? Podatki GG Brežice kažejo, da ena tretjina ustvarjenega denarja s tega področja gre v druge gozdove, kar gozdno gospodarstvo lahko dela v okviru celotnega podjetja.

Sevnški svet za gospodarstvo in finance je predlagal, naj sevnški obrat zahteva načrt o prelivanju denarja in vlaganjih do 1970. leta. Gozdno gospodarstvo naj občinski skupščini v prihodnje reano pošilja podatke o poslovanju sevnškega obrata, po mnenju sveta pa je treba tudi preučiti odnose med celotnim podjetjem in obrati ter popraviti morebitne napake statuta podjetja.

Na zadnji seji občinske skupščine, ki je več ur obravnavala gozdarstvo, je bilo tudi predlagano, naj bi se denar, ki gre zdaj iz obrata na druga področja, kasneje vračal v sevnško občino, kjer so tudi velike potrebe. Republiški sekretariat za gospodarstvo je skupščina poslala predlog, naj razmislija o spremembah gozdnogospodarskih območij, zakaj dosedanji spori in razlike so pokazali, da bi bilo za Slovenijo najprimernejše eno gozdnogospodarsko območje.

Ni govora o odvzemu zemlje

Težave sevnškega kmetijskega kombinata imajo glavni vzrok v nedograjnosti obratov — Pritegniti bo treba zasebnega kmeta, pri tem pa je treba ljudem dopovedati, da ni govora o kakršnekoli odvzemu zemlje — Na občini ze razmislija o rajonizaciji

Ornoglede napovedi se kombinata »Zasavje« še uresničujejo. Čeravno poljetni obračun sevnškega se je kolektiv znašel zdaj

v razmeroma težkem finančnem stanju, ki prizadeva tudi osebne dohodeke zaposlenih.

Na nedavni razširjeni seji upravnega odbora, na kateri so bili prisotni tudi zastopniki občinske skupščine in uprave, je bilo potrjeno, da je osnovni vzrok težav v tem, ker posamezni obrati kombinata niso dokončno dograjeni, zmogljivosti naprav pa so premalo izkoriščene.

Znova je bila izražena misel, da je treba pritegniti zasebne kmetovalce, ki naj v sodelovanju s kombinatom gojijo tiste kulture, ki dajejo največji dohodek, zlasti hmelj v bližini hmeljišč, ki so last kombinata. Pri tem je treba znova in znova poudarjati, da ne gre za razlaščenje zemlje, marveč za to, da bi bila obralni stroji sušilnica itd. dovolj izkoriščena. Kot je direktor kombinata Rudi Cimperšek poudaril na seji občinske konference ZK, je treba narediti konec temu, da bi zasebni kmetovalci videli v proizvodnem sodelovanju poskus izrinjanja z zemlje.

Na občini razmislija o potrebi uvedbe rajonizacije, določitve okolšev za gojitev posameznih donosnejših kmetijskih rastlin. »Če mora občina živiti socialno šibke, ima tudi pravico določiti nekaterim kmetovalcem, naj sejejo ali sadijo tisto, kar daje več dohodka kmetiji in občini. V vprašanje lastništva pri tem ne bo nihče posegal, ker je to že manj pomembno. O kmetijstvu bomo govorili na prihodnji seji občinske skupščine, pa tudi Socialistična zveza pripravlja obširno posvetovanje,« je na vprašanje o tem odgovoril predsednik sevnške občinske skupščine Franc Molan. M. L.

„Uspeli smo, ker smo bili eno!“

V nedeljo, 12. novembra, bodo na Primožu odprli novo šolo, ki je bila zgrajena s pomočjo in velikim prizadevanjem tamkajšnjih vaščanov

»Če ne bi bili slojni, če se pri delu ne bi tako ujemali, če nepleta kljub pripravljenosti občine ne bi imeli šole. Stiskali bi se v leseni baraki, ki je na Primožu še iz časov vojne, mraz bi vdiral do otrok, ki imajo že tako daleč do šole,« je dejal učitelj Marjan Horvatič, ki smo ga v poznovesenskem popoldnevu presenetili, ko je s skupino fantov in deklet hitel z zadnjimi deli okoli novega šolskega poslopja.

Nova enorazredna šola, ki zadoštuje za potrebe tega odmaknjenega šolskega okolja, je stala 18 milijonov starih

dinarjev, od tega pa so vsaj nekaj milijonov vasilic in zasledkov prispevali v delu in gradivu kar 3,5 milijona Sdin. Plačati ni bilo treba ne peska ne kamenja ne desk za opaze. Ljudje so zastopili vozili gradivo, napeljali vodovod za šolo in bližnje hiše.

Nihče ni odklonil pomoči. Predsednik 5-članskega režijskega odbora Ivan Pintar je za šolo opravil čez 280 prostovoljnih delovnih ur, učitelj Marjan Horvatič čez sto petdeset, Jože Rak iz Češnjic 97 delovnih ur in prav toliko ur voženj, Leopold Krnc iz Gor. Impolje, Alojz An troj na iz Rogatice in drugi so prispevali toliko, da se nam v dolini kar čudno zdi, da so ljudje še voljni toliko narediti brez plačila.

Zato pa je uspeh tem večji: v nedeljo bodo odprli novo šolo z lepo učilnico, pisarnico in stanovanjem za učitelja ter s klubskim prostorom, kjer se bodo pozimi, ko veter zamete poji v dolino, zbirali pri televizijskem sprejemniku, ki jim bo prinašal utrip življenja od daleč.

Ko smo govorili o novih načrtih, o napeljavi vode in elektrike v več vasi in zaselekov, za dvom ni bilo razloga, saj so že dokazali, kaj zmorejo. M. L.

Prostovoljci malo pred zaključkom zadnjih zunanjih del. Med njimi je učitelj Marjan Horvatič (z rokami v boku), na njegovi desni za njim pa predsednik režijskega odbora Ivan Pintar. V ozadju je del zadnje strani novega šolskega poslopja. (Foto: M. Legan)

SEVNŠKI VESTNIK

Zdaj pa sklepe uresničiti!

Izvršni odbor in predsedstvo občinske konference SZDL: »Dobrniška proslava 20-letnice prvega kongresa AFZ, ki bo prihodnje leto, mora biti v republiškem merilu!«

Na seji izvršnega odbora in predsedstva občinske konference SZDL v petek popoldne, 3. novembra, ki jo je vodil novi sekretar Tone Žibert, so prisotni oblikovali sklepe druge seje konference. Ob tem je bilo dogovorjeno, da bo v kratkem posvet o delu poravnalnih svetov, čim prej pa je treba ustanoviti

koordinacijski odbor za delo krajevnih skupnosti. Beseda je tekla o vzrokih zelo majhne politične aktivnosti v nekaterih predelih občine (Stari trg, Jezero, Bruna vas) ter o možnostih, kako bi dobili popolnejšo podobo o vzrokih takega stanja.

Na dnevnem redu so bile tudi priprave za krajevne konference SZDL, ki bodo v decembru. V kratkem bodo sklicani predsedniki krajevnih organizacij, da se bodo skupno z občinskim vodstvom pogovorili o najvažnejšem.

Na petkovi seji je bil imenovan odbor, ki bo pripravil srečanje izseljencev na Mirni julija prihodnje leto. Imenovan je bil tudi odbor za proslavo 25-letnice prvega kongresa AFZ, ki je bil oktobra 1943 v Dobrniču. Ta proslava naj bo v republiškem merilu, ne samo v občinskem, so menili člani izvršnega odbora in predsedstva.

SPREJEMA
IN ODDAJA
VAŠE ŽELJE

Ni se dosti izboljšalo

Ze sredi lanskega leta je bilo ugotovljeno, da pristojni ne izvajajo občinskega odloka o javnem redu in miru. Čeprav so ljudje na to večkrat opozarjali, tudi kasneje ni bila dosežena kaj večja doslednost. Resda so delavci milice letos prijavili že okoli 200 kršilcev zakona o prekrških zoper javni red in mir, vendar je bilo narejenih tudi več prekrškov, ki jih ta zakon ne zajema in bi bilo treba v večji meri uporabljati občinski predpis. Odmevanje ogorkov na mestih, kjer lahko povzročijo požar, škropljenje pešcev na cestih, ki hodi v dežju mimo motornih vozil, streljanje z zračno puško zmagaj športnega strelišča — vse to so stvari, na katere je treba ljudi opominjati, saj su pu občinskem odloku kaznive.

Sodelovanje lovcev iz Šentruperta in Blok

Šentrupeška lovška družina je postala v zadnjem času precej delavna. Z lasnim denarjem in prispevki je zgradila v »Nebesih«, na enem izmed vrhov okoljskih hribov lepo lovsko kočjo, ki je le slabo uro hoda oddaljena od Šentruperta. Koča je zgrajena iz lesa, z nje je zelo lep razgled po okolici, zato je postala zbirališče mnogih lovcev. Sredi oktobra je družina priredila sprejem za darovalce prostovoljnih prispevkov in mnogi izmed njih so prišli na to slovesnost.

Pred kratkim je družina priredila skupen lov na fazane in zajce, katerega se je udeležila tudi lovška družina z Velikih Blok pri Cerkljici. Ko je bil v popoldanskih urah lov končan, so v Plinku nad Šentrupertom domačini priredili gostom sprejem s praščikom, pečenim na ražnju, in dobro dojenjsko kapljico. Gostje z Blok so nhl kad tem presenečen in so

povabili šentrupeške lovce na Bloke na srnjad.
A. K.

V devetih mesecih — kot lani vse leto

Trebanjska mizarska delavnica se je preusmerila iz serijske proizvodnje na posamična naročila, ki jih ima dovolj

Podjetje je imelo ob istem številu zaposlenih ob tridesetletju 84 milijonov Sdin celotnega dohodka, kar je le milijon Sdin manj kot lani vse leto — Janez Mihevc: »V prihodnjih nekaj letih bomo skušali načrtno ugotoviti podjetje, ki že dosega boljše poslovne rezultate« — Še letos bo dokončan nov prostor za stroje

Mizarska delavnica je bila vrsto let eno tistih obrtnih podjetij, ki obratujejo na meji rentabilnosti. Majhen dohodek, majhni zasluški, majhni skladi, majhni obeti za izboljšanje razmer. Komode, ki so jih začeli delati serijsko, so šle nekaj časa dobro v denar, kmalu pa se

Stavba službe Pomoč in informacije ter del Putnikovega motela, posneta na dan otvoritve v petek, 3. novembra. (Foto: M. Vesel)

Mladina si želi predvsem akcije

To željo je odsevala razprava o programu na občinski konferenci Zveze mladine

5. novembra je bila v Trebnjem letna konferenca mladinske organizacije, na kateri so obravnavali dosedanje delo in sprejeli program za prihodnje. Izvolili so nov občinski komite ZMS, ki ga sestavljajo: Peter Podobnik, Dušan Močnaršič, Ljuba Renko, Mira Novak, Dragica Zupančič, Ivan Polajnar, Anton Komar, Tone Oven, Alojz Ratajč, Stanka Selak in Tone Gorenc. Razen zastopnikov drugih družbeno-političnih organizacij iz občine je konferenci prisostvoval in sodeloval v razpravi tudi novi sekretar CK ZMS Marjan Elkart.

Po referatu Petra Podobnika, ki je poudarjal, da mora biti tudi sodanja in prihodnja mlada generacija nosilka družbenega napredka, se je razvila zanimiva razprava, v kateri je sodelovala cela vrsta mladincev.

Anton Komar je govoril o nezaposlenosti, ki prizadene predvsem mlade ljudi, in predlagal, naj bi mladina sklicala posvetovanje vseh prizadetih mladincev in mladink ter zastopnikov gospodarskega in javnega življenja. Glede delovanja aktivov je

menil, da jih je treba poživiti z dobrim in uresničljivim programom, predvsem s konkretnimi akcijami, saj neprodno politiziranje ne priteguje mladine.

Tone Oven je opozoril na to, da druge organizacije in krajevne skupnosti ne iščejo mladih, v katerih je šele treba vzbuditi zanimanje za krajevno samoupravo ter gospodarsko in družbeno življenje.

Tone Gorenc: »Ne moremo se sprizniti s tem, da ni več mladinskih delovnih akcij v republi-

škem in zveznem merilu. Na njih se je mladina gradila v delu in ob premagovanju naporov. Mar naj zdaj samo razpravljamo? Če ne bo takih akcij, ne bo prave množičnosti.

Lojze Ratajč je med drugim ugotovil, da današnja mladino pogosto ocenjujejo prav tisti, ki je niti ne poznajo in ki jo primerjajo z mladino v nekdanjih razmerah, čeprav se je od takrat marsikaj spremenilo. Govoril je tudi o tem, koliko mladih ljudi uhaja iz rok organizacije, in opozoril na dolžnosti staršev, šole in okolja, v katerem ti ljudje živijo.

Brane Praznik: »Pri mentorstvu naj več sodelujejo prosvetni delavci, saj mladi na vasi pogosto ne vedo, kje in kako naj bi delovali.«

Franc Režun, mladinski mentor, je zbranim dejal, naj se zavedajo nevarnosti našega časa, za katerega je značilno hlastanje za materialnimi dobrinami in udobjem, pri tem pa se človek sam sebi odtuja in izgublja lastno osebnost in lastno mišljenje. Naši mladi ljudje imajo dovolj možnosti, da ne postanejo samo pasivni spremljevalci družbenega, kulturnega, športnega življenja itd., marveč njegovi tvorci.

Janez Gartner je pripomnil, da naš družbeni sistem ne utesnjuje osebnosti, temveč ji daje velike možnosti za razvoj. Glede mladinske organizacije je menil, da bo za mlade privlačna takrat, ko bo razbila uniformiranost delovanja, preživele metode, ko bo vsakemu mladincu lahko pomagala nekaj, kar ga zanima in privlači. »Če se mladini zdijo metode dela Zveze komunistov neustrezne, smo jih pripravljene spreminjati, saj se zavedamo, da Zveza komunistov brez mladine ne more prav zaživeti. ZK naj spet postane ideal mladim!«

Barica Videčnik je predlagala ustanovitev trebanjske sekcije v klubu študentov. Slavko Kržan pa je govoril o konkretnih akcijah mladine ter o premlajnem zanimanju za dogajanje v delovnih organizacijah, kjer so mladi ljudje zaposleni. M. L.

razbilo zaradi nespoštovanja pogodbenih obveznosti.

Kolektiv, ki šteje 23 ljudi, je spoznal, da je za tolikšen obrat najboljše lotiti se posamičnih naročil in si s solidnim poslovanjem zagotoviti delo. Pri tem se je tesno povezal s trgovskim podjetjem Slovenijales, ki zagotavlja dovolj dela, čeprav malo pozno plačuje. Letošnji tridesetletni obračun je pokazal že kar spodbudne rezultate. Razen večjega celotnega dohodka so narasli tudi zasluški in skladi. Delavnica je bila znana po majhnih osebnih dohodkih, zdaj pa so se že začeli večati in so v septembru skupaj z nadurnim delom v povprečju dosegli 83 tisočakov. Računajo, da bodo do konca leta ustvarili tudi blizu deset milijonov starih dinarjev skladov.

Ena glavnih nalog v prihodnje bo urejevanje prostora za delo. Še letos bo dokončana obzidava prostora med obema delavnicama, ki bo veljala okoli 9 milijonov Sdin, v njem pa bodo dobili prostor predvsem stroji. »Narediti bo treba še marsikaj,« je pristavil direktor Janez Mihevc, »Uspeli bomo, če bomo uresničevali zamisljeno načrtno in postopno v skladu z možnostmi, hkrati pa nenehno krepili gospodarsko moč podjetja.«

Zakaj meje med bogatimi in revnimi?

Gozdarji vedno znova poudarjajo, da bi se moral v Sloveniji denar prelivati iz bogatejših gozdnih gospodarstev v siromašnejša

Na področju trebanjske občine, ki ima 13.000 ha zasebnih gozdov, znaša letna zaloga le 116 m³ na hektar. Gozdarji so ugotovili, da so rastiščne možnosti tolikšne, da bi količino lahko najmanj podvojili. Da bi razmere izboljšali, so v zadnjih petih letih močno zmanjšali sečnjo, hkrati pa v mejah možnosti povečali vlaganja, tako da so samo intenzivnih gozdnih nasadov naredili v Koritniški gmajni in pri Stehanti vasi 178 hektarjev.

Da bi obrat v ta prizadevanja vključili tudi zasebne lastnike gozdov, jih je pritegnil v pogodbeno sodelovanje in upravljanje, kar je rodilo precejšnje uspehe. Samo lani je bilo s sodelovanjem kmetov in gozdnega gospodarstva popravljenih in obnovljenih 31,5 km poti in cest v skupni vrednosti 21 milijona Sdin.

V razpravah o gozdovih na Dolenjskem in Posavju gozdarji vedno znova kažejo na velike razlike med gozdno-

gospodarskim območji v Sloveniji. Ker so gozdovi na rodnega pomena, bi morali tako gledati tudi na celotno gozdarstvo. Spori o mejah gozdnogospodarskih območij imajo korenine v teh nesorazmerjih. Gozdarji pravijo, da bi bil potreben vsaj republiški sklad, ki bi omogočal prelivanje investicijskega denarja iz bogatih v bolj izčrpane gozdove, ki so bili močno izsekani v času povojne gospodarske obnove.

Danes seja skupščine

Danes popoldne se bodo ob pol devetih znova zbrali odborniki trebanjske občinske skupščine na 8. sejo obeh zborov. Obravnavali bodo dotok prispevkov in davkov v občinsko blagajno, sklepali o dodelitvi mokronoškega vodovoda komunalnemu podjetju ter odločali o mejah centrov na Mirni, v Trebnjem in Mokronoggu. Zaradi velike škode, ki jo povzroča ribezov rja ali mehurjevka na zelenem boru, bodo obravnavali predlog odloka, ki prepoveduje gojitev rebeza. Na dnevnem redu bodo še nekatere druge stvari.

Zakaj pred napol prazno dvorano?

V nedeljo zvečer je v počastitev 50-letnice oktohrske revolucije gostovala v Trebnjem amaterska skupina Oder mladih iz Novega mesta in se predstavila v igro španskega pesnika Federica Garcie Lorce: Dom Bernarde Albe. Zal pa so igrali pred napol prazno dvorano. saj so gledalci, med katerimi so bili povečini mladi, napolnili le 3 do 4 vrste v dvorani.

Kje so bili vsi tisti, ki tožijo, da v Trebnjem manjka prireditev? Mar ni sramotno za kraj, da h kulturni prireditvi, ki so jo mladi novomeški amaterji dobro pripravili, ni mogoče pritegniti ljudi, ob istem času pa so polna gostišče in cesta?

Albina Umberger napisala

najboljšo nalogo

V počastitev 50. obletnice oktohrske revolucije je bil v soboto, 4. novembra, v avli trebanjske šole sprejem za družbeno-politične delavce iz vse občine, na katerem je o pomenu Oktobra govoril narodni heroj Franc Krešečoban. Ob tej priložnosti so razdelili tudi nagrade za najboljše nagode, ki so jih o pomenu oktohrske revolucije pisali učenci osnovnih šol. Posebna komisija, k' jih je ocenila, je prisodila prvo nagrado Albini Umberger iz osnovne šole Veliki Gaber, drugo nagrado je prejela Marija Bizjak, tretjo pa Zvonka Slak, obe iz osnovne šole Trebnje.

Srečanje obrtnikov

V nedeljo, 5. novembra, je bil v Trebnjem shod obrtnikov iz vse občine. Skupaj s predstavniki občinske skupščine in občinske uprave so se pogovarjali o problemih obrtnišтва v občini.

Inž. Razdevšek v Trebnjem

V četrtek, 2. novembra, je obiskal Trebnje član republiškega izvršnega sveta inž. Franc Razdevšek in se z zastopniki občinske skupščine in družbeno-političnih organizacij pogovarjal o nastalem stanju zaradi mej gozdnogospodarskih območij na področju občine.

TREBANJSKE NOVICE

**STANOVANJSKO IN KOMUNALNO
PODJETJE BREŽICE**

razpisuje

**JAVNI
NATEČAJ**

za oddajo stavbnih zemljišč
v mestu Brežice, za izgradnjo
montažnih in atrijskih enodru-
žinskih stanovanjskih hiš.

Na javnem natečaju, ki bo v soboto, 25. novembra 1967, ob 9 uri na sedežu podjetja, se oddajo stavbna zemljišča za 5 atrijskih hiš na parcelah št. 233/152 in 233/153 k. o. Brežice in za 8 montažnih hiš na parcelah št. 233/137, 141, 143 in 146 k. o. Brežice.

Pogoji natečaja:

1. Rok za začetek gradnje je 6 mesecev in za dokončanje gradnje 3 leta po prejemu gradbenega dovoljenja.
2. Izključna cena kot odškodnina za pravico uporabe stavbnega sveta je:
  - a) za opremo zemljišča 0,50 Ndin za m²,
  - b) za odškodnino za zemljišče, ki pripada prejšnjemu lastniku zemljišča pa kot akontacija 15,00 Ndin.
3. Če prejšnji lastnik zemljišča sproži postopek pred pristojnim organom zoper odškodnino iz točke 2/b, mora najugodnejši ponudnik plačati odškodnino po odločitvi pristojnega organa.
3. Odškodnina iz prejšnje točke se poravnava v roku 3 dni po pravomočnosti odločbe o dodelitvi zemljišča, eventualna razlika, ki pripada prejšnjemu lastniku zemljišča, pa po pravomočno končanem postopku v tej stvari.
4. Varščina znaša 1.000,00 Ndin.
5. Poleg odškodnine iz 2. točke tega natečaja plača najugodnejši ponudnik tudi odškodnino za nasade in drugo.
6. Udeleženci javnega natečaja morajo vložiti pisemne ponudbe do pričetka javnega natečaja. S pisemno ponudbo se predloži tudi potrdilo o vplačani varščini, katera se vrne udeležencem, ki niso uspeli na javnem natečaju.
7. Pisemne ponudbe se dajejo v zaprti ovojnici z oznako »Javni natečaj za stavbna zemljišča«.

Gradbeni interesenti si lahko ogledajo parcele na kraju samem. Podrobnejše informacije, drugi pogoji in gradbeni podatki z zazidalnim načrtom so na razpolago na sedežu podjetja.

**STANOVANJSKO IN KOMUNALNO
PODJETJE BREŽICE**

Poslovno sodelovanje
veletrgovine
MERCATOR
in perutninarstva
»KRAS« - Pivka,
vam odslej omogoča
sveže piščance po
9 Ndin KILOGRAM
v prodajalnah

mercator

**OSEBNE
IZKAZNICE**

OBCANE z območja občine Novo mesto, stare nad 18 let, ki so dolžni zamenjati stare osebne izkaznice, obveščamo, da je zadnji rok za zamenjavo osebnih izkaznic 30. november 1967.

**ODDELEK ZA UPRAVNOPRAVNE
ZADEVE OBČINSKE SKUPSCINE
NOVO MESTO**

labod
NOVO MESTO

Najkvalitetnejše moške in otroške
srajce v modernih desenh in krojih!

Metrsko blago, posteljnino, zavese, konfek-
cijo in preproge nudi na 8-mesečno brez-
obrestno posojilo

„Veletekstil“ ČRNOMELJ

NOVOLES
lesni kombinat
Novo mesto

Obveščamo vse poslovne partnerje, da se je uprava
podjetja

**preselila iz Novega mesta
v STRAŽO.**

Hkrati obveščamo, da ima uprava podjetja nove
telefonske številke:

»NOVOLES«, n. c.	84-530
direktor	84-533
šef komerciale	94-529
Se priporočamo!	

**REDNA
KNJIŽNA
ZBIRKA**

**PREŠERNOVA PREŠERNOVE DRUŽBE
DRUŽBA**
za leto 1968

bo izšla v drugi polovici meseca novembra.

V rodni zbirki so:

1. **KOLENDAR 1968**, ki ima to pot dvojno velikost in je bogato ilustriran. Med drugim ima 12 večbarvnih reprodukcij priznanih domačih umetnikov.
2. **Miško Kranjec: S CESTE I. REDA**, roman
To je povest že starejše generacije mladine, med 16. in 18. letom. Roman načenja moralne odgovornosti za nesreče na naših cestah.
3. **Una Troy: SEDEM NAS JE**, roman
Irska pisateljica nam v tem mikavnem delu prikazuje vaško mater s sedmimi nezakonskimi otroki in zaplete, ko jim ljudje po podobnosti določajo očeta.
4. **Venceslav Winkler: TISTI IZ ZELENE ULICE** (mladinska povest)
Pisatelj nam prikazuje življenje v eni naših mestnih ulic in vsa nasprotja pri starejših, razlike med bosedami in dejanji. Otroci pa iščejo po svoje poti v življenje.
5. **Franček Bohanec: SLOVENSKA BESEDNA UMETNOST**
Avtor nam odkriva vrednost besedne umetnosti od nekdanjih dni do današnjih časov. Knjiga je tudi primeren pripomoček učencem osemletk in drugih sol.
Članarina je 20 Ndin.

Doplačilne knjige

1. **Inž. Raoul Jenčič: MALI KMETIJSKI STROJI**
Knjiga nam svetuje, katere stroje, priključke in pomožne naprave naj kmetovalci uporabljajo in kako s njimi ravnajo, kdaj si sami pomagajo in kdaj naj prepuste popravilo delavnic.
2. **Vlada Marcon: S PLETILKO IN KVACKO**
Pleteni in kvačkani izdelki predstavljajo veliko modo. V knjigi je obdelana tehnika dela, kroji in vse pomaukljivosti. Zadovoljuje pa tudi vaši želji po novih vzorcih.
3. **Andreja Gram: SODOBNO KUHANJE V DRUŽINI**
Knjiga nas uvaja v uporabo tehničnih pripomočkov v gospodinjstvu, živilskih in industrijskih polizdelkov in upošteva vse prehransko bogate in okusne jedi. Knjiga je bogato ilustrirana.

Doplačilne knjige so do izida po 5 Ndin.

Vsako izmed knjig (razen koledarja) lahko dobite vezano v polplatno, če doplačate po 2,5 Ndin.
Po izidu knjige 20% dražje.

Zato pohitite z vpisom oz. naročilom pri poverjeniku Prešernove družbe ali pa v upravi.

Vabimo vse, ki bi bili pripravljeni širiti dobro in poceni knjigo, da se vključijo v vrste naših poverjenikov. Naj ne bo delovne organizacije brez poverjenika Prešernove družbe.

TRGOVSKO PODJETJE

DOLENJKA

NOVO MESTO

vabi v PRODAJALNO

BRŠLIN

nasproti železniške postaje, kjer imajo veliko
izbiro:

- gradbenega materiala in okenskega stekla
- vodovodno in elektroinstalačjskega materiala
- gospodinjstvih strojev in pripomočkov

Obiščite prodajalno in prepričajte se o veliki izbiri in konkurenčnih cenah!

Temu ni treba namensko varčevati, toda če hočete kaj več kot gnezdo na veji, začnite namensko varčevati že ta teden!

**DOLENJSKA BANKA
IN HRANILNICA
v Novem mestu**

je uvedla posebno namensko varčevanje

za nakup, graditev in obnovo stanovanj

Lastno stanovanje si lahko pridobite z varčevanjem, z vezanjem sredstev delovne organizacije ter s posojilom banke!

Vključite se v novo obliko varčevanja! - Vsa pojasnila dobite brezplačno pri DOLENJSKI BANKI IN HRANILNICI v Novem mestu ter pri njeni podružnici v KRŠKEM, kakor tudi v obeh ekspoziturah: v TREBNJEM in v METLIKI.

NAJNOVEJŠE!

DBH v Novem mestu obrestuje hranilne vloge od 1. avg. 1967 dalje po zvišani obrestni meri:

- navadne po **6,50 %**
- vezane do **8 %**

